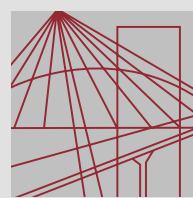

S P I S T R E Ś C I

SAMORZĄD ZAWODOWY	3	Wiosenna sesja egzaminów na uprawnienia budowlane w roku 2005
	5	Veto dla wadliwego projektu
	10	Specjalizacje techniczno-budowlane
	12	Odpowiada ekspert
	16	Mój głos w sprawie dyskusji na IV Krajowym Zjeździe PIIB
	17	IX spotkanie Porozumienia B-8, Elektrotechnika 2005
	18	O projekcie technologicznym
	22	Nowa oferta ubezpieczenia OC z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej
RYNEK	24	Inżynier Kontraktu (12)
	28	Pojęcia w języku angielskim
	30	Wzorcowa realizacja wielozadaniowej inwestycji
	37	Opis przedmiotu zamówienia na roboty budowlane
	42	Jubileuszowe zmiany prawa budowlanego
	44	Wydarzenia
	45	Kalendarium
49	Inwestorski tor przeszkód	
53	Czasopisma branżowe	
TECHNOLOGIE	54	Akustyka sufitów podwieszanych (1)
	56	HENKEL – Nie zawsze wanna niezbędna, czyli piwnice do wykorzystania cz. II
	58	Klasy odporności ogniowej urządzeń wentylacyjnych wchodzących w skład systemów zabezpieczenia przeciwpożarowego
	61	Katastrofy budowlane

W IB 6/05 (str.3) w sprawozdaniu Krajowej Rady Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa na IV Krajowy Zjazd błędnie podano liczbę delegatów: „Według Komisji Mandatowej w IV Krajowym Zjeździe wzięło udział stu dwudziestu ośmiu delegatów”, a powinno być: „Według Komisji Mandatowej w IV Krajowym Zjeździe wzięło udział stu osiemdziesięciu dwóch delegatów”.

P O L S K A
I Z B A
I N Ż Y N I E R Ó W
B U D O W N I C T W A

RADA PROGRAMOWA

Przewodniczący:

- Zbysław Kałkowski – Polska Izba Inżynierów Budownictwa

Członkowie:

- Andrzej Orczykowski – Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa
- Tadeusz Malinowski – Stowarzyszenie Elektryków Polskich
- Bogdan Mizielewski – Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych
- Ksawery Krassowski – Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Komunikacji RP
- Jacek Skarzewski – Związek Mostowców RP
- Tadeusz Sieradz – Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Wodnych i Melioracyjnych
- Włodzimierz Cichy – Polski Komitet Geotechniki
- Stanisław Szafran – Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego
- Jerzy Gumiński – Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Materiałów Budowlanych

WYDAWCA

Wydawnictwo PIIB Sp. z o.o.
00-050 Warszawa, ul. Świętokrzyska 14A
tel.: (0-22) 336 13 29, tel./faks 336 13 41
www.piiib.org.pl

e-mail: biuro@inzynier.waw.pl

Prezes Zarządu: Tadeusz Nawracaj

Redaktor naczelna: Barbara Mikulicz-Traczyk

Sekretarz redakcji: Aleksandra Lemańska

Korekta: Małgorzata Kozłowska

Druk: Drukarnia Prasowa S.A.
al. J. Piłsudskiego 82, 92-202 Łódź
tel.: (0-42) 675-61-00

Skład/Biuro Reklamy: Fabryka Promocji
tel.: (0-22) 448-57-56
e-mail: marketing@fabryka-promocji.pl

Dział Reklamy: Emilia Socha
tel. kom.: 0/607 504 158
tel.: (0-22) 336-13-31
e-mail: reklama@inzynier.waw.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo do adiacji tekstów i zmiany tytułów. Przedruki i wykorzystanie opublikowanych materiałów może odbywać się za zgodą redakcji. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczanych reklam.

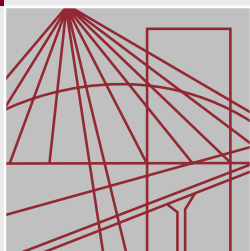
Publikowane w IB artykuły prezentują stanowiska, opinie i poglądy ich Autorów.

Nakład: 98 500 egz.

Fot. okładka: Jarosław Kąkol

W numerze wykorzystano fotografie z archiwum Fabryki Promocji

**V Krajowy Zjazd
Sprawozdawczo-
-Wyborczy Izby
odbędzie się
w drugiej połowie
czerwca 2006 r.**

Krajowa Rada Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa informuje o terminach i trybie przeprowadzenia wyborów do okręgowych i krajowych organów na II kadencję w latach 2006-2010

•
Członkowie Izby (wg stanu na 30 września 2005 r.)
zostaną imiennie zaproszeni do wzięcia udziału
w obwodowych zebraniach.
Zawiadomienia będą dołączone
do 10 numeru miesięcznika „Inżynier Budownictwa”.
Obwodowe zebrania wyborcze
będą organizowane w IV kwartale 2005 r. i styczniu 2006 r.

•
Na obwodowych zebraniach zostaną wybrani delegaci
na okręgowe zjazdy sprawozdawczo-wyborcze Izby.

•
Okręgowe zjazdy sprawozdawczo-wyborcze Izby,
które zostaną zorganizowane do 15 kwietnia 2006 r.,
wybiorą przewodniczących i członków:
– okręgowej rady izby,
– okręgowej komisji rewizyjnej,
– okręgowej komisji kwalifikacyjnej,
– okręgowego sądu dyscyplinarnego,
– okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej,
oraz delegatów na V Krajowy Zjazd Izby.

► Wiosenna sesja egzaminów na uprawnienia budowlane w roku 2005

Podobnie jak w roku ubiegłym Krajowa Komisja Kwalifikacyjna (KKK) Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa w 2005 r. zaplanowała 2 sesje egzaminacyjne: wiosenną i jesienną. Wiosenna sesja rozpoczęła się we wszystkich Okręgowych Komisjach Kwalifikacyjnych (OKK) PIIB 20 maja o godz. 10.

W Dz. U. nr 93 z 2004 r. w pozycji 888 ukazała się kolejna nowelizacja ustawy – Prawo budowlane z 16.04.2004 r. (weszła w życie 30 maja 2004 r.). W art. 14 ust. 1 dodano 3 nowe punkty (2c, 2d i 2e), wprowadzając „nowe” specjalności: kolejową, telekomunikacyjną i wyburzeniową. Od 30 maja uprawnienia w tych specjalnościach powinna nadawać PIIB. A sprawa nie była prosta, bo nie ukazał się akt wykonawczy do nowelizacji ustawy, czyli rozporządzenie ministra infrastruktury

w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie. Stare rozporządzenie z 1994 r. zaktualizowane 19.09.2003 r. (Dz. U. nr 175, poz. 1704) nie obejmowało tych trzech specjalności. Osoby pragnące w nich uzyskać uprawnienia budowlane, nie mogły tego uczynić i czekały już ponad rok. W związku z tym 26.01.2005 r. Krajowa Rada PIIB podjęła Uchwałę nr 3/R/05, w której w § 3 ustaliła, że „Egzaminy dla specjalności kolejowej, telekomunikacyjnej i wyburzeniowej zostaną przeprowadzone na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów i w oparciu o bazę pytań egzaminacyjnych stosowaną przez instytucje, które poprzednio nadawały uprawnienia tym specjalnościom”. Pierwszy problem dla KKK pojawił się przy próbach uzyskania bazy pytań. Pomijając trudności lub, w niektórych przypadkach, niemożność ich uzyskania, te do których udało się dotrzeć,

były w znacznym stopniu nieaktualne. KKK rozpoczęła natychmiast procedurę przygotowania do sesji od ustalenia aktualnego zestawu aktów prawnych i norm dla tych specjalności: kolejowej (107 aktów i 13 norm), telekomunikacyjnej (104 i 16) i wyburzeniowej (67 aktów z normami). KKK podjęła również decyzję o tym, że problematyka kolejowych sieci energetycznych zostanie włączona do specjalności instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych i elektroenergetycznych, rozszerzając w tej specjalności zestaw przepisów. Następnie zlecono opracowanie zestawów pytań testowych i ustnych dla tych trzech specjalności. Równoległe, poczynając od grudnia 2004 r., dla „starych” specjalności dokonano aktualizacji zestawu aktów prawnych i norm oraz wynikającej z tego niezbędnej aktualizacji zestawów pytań.

Tabela 1. Statystyka wyników egzaminów – maj 2005 r.

Okręgowa izba	Liczba zgłoszonych wniosków	Liczba dopuszczonych do egz. testowego	% Osób dopuszczonych (3/2)	Liczba zdających test	Liczba osób, które zdały egzamin pisemny	% Osób, które zdały test (6/5)	Liczba zdających egzamin ustny	Liczba osób, które zdały egz. ustny	% Osób, które zdały egz. ustny (9/8)	% Osób, które zdały egz. na uprawn. (9/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Dolnośląska	158	156	98.73	148	143	96.62	143	138	96.50	93.24
Kuj.-Pomorska	116	104	89.66	98	90	91.84	91	86	94.51	87.76
Lubelska	129	128	99.22	121	120	99.17	120	113	94.17	93.39
Lubuska GW	23	22	95.65	20	20	100.00	21	19	90.48	95.00
Lubuska ZG	58	56	96.55	56	56	100.00	56	50	89.29	89.29
Łódzka	115	101	87.83	89	79	88.76	79	76	96.20	85.39
Małopolska	127	125	98.43	141	134	95.04	134	126	94.03	89.36
Mazowiecka	287	265	92.33	259	258	99.61	258	257	99.61	99.23
Opolska	50	50	100.00	46	42	91.30	42	42	100.00	91.30
Podkarpacka	102	101	99.02	88	86	97.73	88	88	100.00	100.00
Podlaska	41	40	97.56	48	44	91.67	44	44	100.00	91.67
Pomorska	102	101	99.02	101	93	92.08	94	88	93.62	87.13
Śląska	260	255	98.08	234	217	92.74	217	216	99.54	92.31
Świętokrzyska	87	83	95.40	79	72	91.14	72	71	98.61	89.87
Warm.-Mazurska	68	68	100.00	57	55	96.49	55	53	96.36	92.98
Wielkopolska	141	136	96.45	135	128	94.81	128	111	86.72	82.22
Zachodniopomorska	98	94	95.92	77	75	97.40	75	75	100.00	97.40
RAZEM	1962	1885	96.08	1797	1712	95.27	1717	1653	96.27	91.99

Procedura i terminarz przygotowania zestawów aktów prawnych, norm i pytań były prawie takie same jak w ubiegłym roku. Przedstawiono je dość szczegółowo w dwu ubiegłorocznych numerach Inżyniera Budownictwa. Różnica polegała jedynie na tym, że z uwagi na „nowe” specjalności, zakres pracy był znacznie większy.

Zarówno dla „starych”, jak i „nowych” specjalności KKK ogłosiła w internecie zestawy aktów prawnych i norm, jak też i przykładowe pytania testowe. KKK, tak jak w poprzednich sesjach, przygotowała i dostarczyła do OKK jednolite dla całego kraju zestawy pytań testowych. Natomiast zestawy pytań ustnych były przygotowywane przez OKK drogą wyboru zestawu 4 ÷ 10 pytań, ze zbioru opracowanego i dostarczonego przez KKK. Dobór pytań z aktów prawnych i norm dokonywany był wg uznania komisji egzaminacyjnej każdej OKK.

Nowe rozporządzenie ministra infrastruktury z 18.05.2005 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. nr 96, poz. 817) jest aktem wykonawczym do nowelizacji ustawy – Prawo budowlane z 16.04.2004 r. i obejmuje m.in. 3 „nowe” specjalności. Rozporządzenie weszło w życie 3.07.2005 r., a więc prawie półtora miesiąca po rozpoczęciu wiosennej sesji egzaminów. Wyniki egzaminu w skali Polski, z rozbiorem na poszczególne okręgi, obrazuje

tabela nr 1 statystyki wyników egzaminów maj 2005.

W skali Polski:

1. Wnioski złożyły 1962 osoby
2. Do egzaminu testowego dopuszczono 1885 osób (96% z „1”)
3. Do egzaminu testowego przystąpiło 1797 osób
4. Egzamin testowy zdało 1712 osób (95% z „3”)
5. Do egzaminu ustnego przystąpiło 1717 osób*
6. Egzamin ustny zdały 1653 osoby (96% z „5”)
7. „Sprawność” egzaminu (92% z „6/3”).

*) większa liczba w poz. 5 niż w poz. 4 wynika z przystąpienia do egzaminu ustnego osób, które:

- zdały egzamin testowy w Urzędach Wojewódzkich i zostały przez UW przekazane do IIB,
- zdały egzamin testowy w poprzednich terminach i nie przystąpiły do egzaminu ustnego,
- uzyskały prawo zdawania egzaminu ustnego w wyniku uznania odwołania.

W trzech „nowych” specjalnościach egzaminy przeprowadzane były w 11 Okręgach. W pozostałych nie było kandydatów lub, w przypadku małej ich liczby, egzamin odbywał się w innym okręgu, gdzie było ich więcej. Łącznie w 3 „nowych” specjalnościach zdawały test 124 osoby (wyburzeniowa – 3, telekomunikacyjna

23, kolejowa – 98), a uzyskało uprawnienia 115 osób (3, 17, 95), co daje wskaźnik 93%.

Dla zobrazowania wyników wszystkich egzaminów przeprowadzonych przez PIIB poniżej w tabeli 2 przedstawiono zestawienie porównawcze wyników 5 sesji w latach 2003 ÷ 2005.

Jak wynika z tabeli 2 sprawność egzaminów w roku 2004 i 2005 jest już bardzo wysoka, osiągając nawet 92%. Dotychczasowy przebieg egzaminów i ich wyniki nasuwają następujące komentarze:

1. Systematycznie aktualizowane zestawy pytań testowych i ustnych są coraz bardziej czytelne i jednoznaczne.
2. Ograniczanie liczby aktów prawnych i norm zmniejsza nakład pracy potrzebny do przygotowania się do egzaminu.
3. Publikowanie przykładowego zestawu pytań testowych w internecie jest dużym ułatwieniem dla przygotowujących się do egzaminu.
4. Pomimo braku aktu wykonawczego do ustawy – Prawo budowlane udało się przeprowadzić z pozytywnym wynikiem egzaminy na uprawnienia w 3 „nowych” specjalnościach.
5. Wyniki egzaminów w „nowych” specjalnościach nie odbiegają od średniej krajowej dla wszystkich specjalności.
6. Wyniki egzaminów jednoznacznie pokazują, że nikt nie może wysuwać pod adresem Izby zarzutów, że utrudnia ona młodym adeptom dostęp do samodzielne-go wykonywania zawodu.
7. Uważny czytelnik tabeli nr 1 dostrzeże zapewne niezwykle wysoką sprawność w okręgach Mazowieckim (99,23%) i Podkarpackim (100%). Widocznie w tych okręgach mamy najlepszą młodzież, która wchodzi w samodzielne życie zawodowe inżyniera budownictwa.

► DR INŻ. JANUSZ CIEŚLIŃSKI
Zastępca przewodniczącego KKK

Tabela 2. Zestawienia porównawcze wyników 5 sesji w latach 2003 ÷ 2005 r.

Rok	Sesja	Liczba osób, które:				Sprawność egzaminu
		złożyły wnioski	przystąpiły do testu	zdały egzamin		
				testowy	ustny	6/4
1	2	3	4	5	6	7
2003	wiosenna	1817	1453	856	840	0,58
2003	jesienna	1222	1106	885	878	0,79
2004	wiosenna	2080	1833	1666	1638	0,89
2004	jesienna	1527	1407	1322	1268	0,90
2005	wiosenna	1962	1797	1712	1653	0,92

► Veto dla wadliwego projektu

Ustawa Prawo zamówień publicznych to bez wątpienia jedna z najważniejszych regulacji prawnych, decydujących o przebiegu procesów gospodarczych w kraju. Stała się ona od początku przedmiotem analiz oddziaływania na poszczególne elementy gospodarki, w szczególności na budownictwo. Nie ma zapewne dziedziny, powszechnie występującej w gospodarce, której stopień skomplikowania byłby większy, niż w szeroko pojętym budownictwie. Ze względu na zaangażowanie wielu dyscyplin, nie na darmo mówi się o budownictwie jako o głównym motorze wzrostu gospodarczego. Formowanie Prawa zamówień publicznych przypada na okres ukształtowanego już wolnego rynku w kraju i wydawałoby się, że logika zależności gospodarczych i uwarunkowań szybko dostosuje przepisy prawne do ułatwiania inwestowania, stymulowania rozwoju gospodarczego.

Przepisy niedostosowane do procesów inwestycji budowlanych

Rzeczywistość okazała się daleka od ideału, a projektanci poczuli się szczególnie źle potraktowani. Prawo zamówień publicznych dopuściło do ewidentnego omińnięcia uregulowań dotyczących projektowania, elementu niezwykle istotnego w procesie budowlanym. Ten etap inwestycji, którego wartość nigdy nie przekracza 10 proc., a w naszych krajowych warunkach nawet 5 proc., jej wartości ogólnej, ma zasadniczy wpływ na koszty realizacji obiektów budowlanych, pozwalając na ograniczenie kosztów w granicach nawet do 30 proc. Jednocześnie analiza wskazuje, że oszczędności uzyskiwane w procesie wykonawczym na podstawie gotowego projektu nie przekraczają 10 proc. Dane statystyczne wskazują, jak wielkie znaczenie dla obiektu ma dobry projekt. W trakcie wymiany poglądów nikt tej prawdy nie podważa, jednak uznanie jej przez docenienie jej w zapisach ustawowych, nie ma jednak miejsca.

Izba Projektowania Budowlanego, jako pierwszy poważny, instytucjonalny reprezentant jednostek projektowania podjęła starania o wprowadzenie takich zmian w ustawie, które doprowadziłyby do przyznania projektowaniu rangi adekwatnej do znaczenia, jakie ma zwłaszcza dla budownictwa. Wielokrotne wystąpienia Izby nie znalazły w Urzędzie Zamówień

Publicznych uznania, a dezyderaty środowiska były traktowane jako brak umiejętności przystosowania się projektantów do zasad wolnego rynku. Kolejne kierownictwa Urzędu nie dostrzegały głosu projektantów. Ostatni okres świadczy o korzystnej zmianie. Dostrzega się naszą obecność, dopuszcza do dyskusji, jednak w kolejnych projektach zmian do ustawy nie widzimy wystarczających dowodów zrozumienia naszych racji. Niezwłocznie po rozpoczęciu swojej działalności Polska Izba Inżynierów Budownictwa włączyła się do akcji monitorowania wpływu regulacji ustawowych na działalność inżynierską. Podjęto próbę zaktywizowania środowiska inżynierskiego w kierunku skatalogowania problemów utrudniających działalność zawodową, a wynikających z wadliwych przepisów prawa. Mazowieckiej Izbie Okręgowej powierzono zajęcie się oddziaływaniem Prawa zamówień publicznych. Pierwszym krokiem MOIIB było opublikowanie listu otwartego na łamach biuletynu Izby.

Mało słyszalny głos środowiska

Jako autor listu pozwolę sobie przytoczyć jego fragmenty, charakteryzujące kierunek podjętego działania. Skierowany był on do projektantów, kierowników budów, inspektorów nadzoru, członków komisji przetargowych, inwestorów i wykonawców, w swej podstawowej treści apelował:

Zwracamy się do Szanownych Kolegów, aby zechcieli dzielić się z nami informacjami, o wszelkich anomaliach w szeroko pojętych procesach przetargowych. Mamy nadzieję, że wkrótce ta akcja pokaże szeroki wachlarz trudnych zagadnień, które dadzą się skatalogować i sformułować wnioski pod adresem tej ustawy.

Fakty i procedury, na które należy naszym zdaniem zwrócić szczególną uwagę to:

► *ocena zawartości Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ), a w tym w szczególności:*

- *dokładność i przejrzystość określenia warunków technicznych*
 - *realność wymaganych terminów realizacji*
 - *realność wymagań dotyczących zawartości oferty*
 - *charakter dodatkowych wymagań technicznych*
 - *warunki płatności*
 - *projekt umowy z punktu widzenia zabezpieczenia interesów obu stron;*
- *ocena procesu wyboru oferenta w tym:*

- *kryteria inne niż cenowe*
 - *sposób określenia rażąco niskiej ceny*
 - *składy komisji przetargowych, udział osób niezależnych*
 - *przebieg procesów odwoławczych;*
- *ocena rezultatu tzn. prawidłowości wyboru oferty, a w tym:*
- *realizacja zadania wg założeń ekonomicznych*

- dotrzymanie założonego terminu
- udział w realizacji nieprzewidywanych podwykonawców.

Powyższe sugestie nie oznaczają, że w jakikolwiek sposób ograniczamy tematykę, którą Szanowni Koledzy zechcą się z nami podzielić. Prosimy o wszelkie uwagi dotyczące działania USTAWY PRAWO ZAMÓWIENI PUBLICZNYCH.

Ze względu na to, że Izba znalazła się wśród organizacji uprawnionych do wnoszenia środków ochrony prawnej

w imieniu i na rzecz swoich członków, w liście zwrócono uwagę również, że: *Możliwość uruchomienia ustawowo dopuszczonej procedury odwoławczej nie jest wykorzystywana, zwłaszcza przez małe i średnie przedsiębiorstwa, a tym bardziej przez osoby prowadzące działalność gospodarczą.*

Szanowni Koledzy, jeśli uczestniczycie lub uczestniczyliście w przetargu, w którym:

- termin wskazuje na to, że zadanie jest już wykonane lub bardzo zaawansowane, a zwycięzca przetargu zawczasu wybrany,

- warunki podane w SIWZ wskazują na jednego możliwego wykonawcę, dostawcę lub projektanta,
- warunki ekonomiczno-finansowe, status oferenta wskazuje jednego możliwego adresata zwycięskiego, podzielicie się z nami wiedzą o takich przypadkach. Te dane będą służyć do wypracowania ochrony prawnej i minimalizowania przypadków stosowania nieuczciwej konkurencji.

Zwracam uwagę, że apel był skierowany do wszystkich uczestników procesu inwestycyjnego, ale niestety ewentualne reakcje, jeżeli są, pochodzą jedynie od projektantów. Gdyby nie uprzednia i bieżąca działalność Izby Projektowania Budowlanego, nie mielibyśmy wystarczających danych, aby samodzielnie występować z dostatecznie udokumentowanymi wnioskami.

Od czasu opublikowania tego listu minęło 10 miesięcy. Biorąc pod uwagę fakt, że na tego typu apele odzew jest natychmiast lub nie ma go wcale, mamy do czynienia ze zwycięstwem atmosfery niewiary w skuteczność jakiegokolwiek działania naprawczego podejmowanego przez samorząd zawodowy. Fiasko apelu zawartego w liście wynika z powszechnego przekonania, że władza z samorządem się nie liczy lub samorząd jest za słaby, a w sumie „szkoda czasu” na dokumentowanie anomalii, ponieważ nie ma szans na zrozumienie. Takie nastawienie jest oczywiście wynikiem powszechnie znanych nieudanych, dotychczasowych prób uzyskania zmian w ustawie, czynionych przez różne organizacje zrzeszające wykonawców.

Może postowie pomogą

Znakiem przepelnienia czary goryczy jest decyzja Porozumienia B-8 grupującego osiem najpoważniejszych organizacji ze sfery architektoniczno-budowlanej. Upelnomocnieni przedstawiciele tych organizacji, widząc, po zapoznaniu

Fragment pisma skierowanego do klubów poselskich Sejmu RP:

„(...) Do najważniejszych mankamentów ustawy można zaliczyć: skomplikowane przepisy dotyczące przetargów, które w wielu przypadkach powodują konieczność ich unieważnienia, niezgodnie z Dyrektywą wprowadzenia pojęcia „oferta najkorzystniejsza” zamiast „oferta najkorzystniejsza ekonomicznie”. Również inne niż w Dyrektywie określenia kryteriów udzielania zamówienia, nieprecyzyjne zwrot „cena rażąco niska”, brak wymagań dla opisywania przedmiotu zamówienia na prace projektowe, niesprecyzowanie ustaleń uniemożliwiających żądania od wykonawców wykonania nieodpłatnie części zamówienia oraz nieprecyzyjne zapisy dotyczące wykluczeń z postępowania przetargowego.

Przedłożony projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych nie usuwa występujących błędów oraz nie uwzględnia wszystkich ustaleń Dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 31 marca 2004 r.

Kilkakrotne wnioski do projektu zmian tej ustawy, przedkładane przez członków Porozumienia nie zostały uwzględnione.

W tej sytuacji Porozumienie Urbanistów, Architektów i Inżynierów Budownictwa zwraca się o niedopuszczenie do uchwalenia przedłożonego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych. Wymaga on gruntownego przepracowania. Porozumienie deklaruje pełną współpracę przy opracowaniu nowej wersji ustawy (...)

Izba Architektów – Tomasz Taczewski

Izba Inżynierów Budownictwa – Zbigniew Grabowski

Izba Urbanistów – Zygmunt Ziobrowski

Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa – Wiktor Piwkowski

Stowarzyszenie Architektów Polskich – Ryszard Jurkowski

Towarzystwo Urbanistów Polskich – Mieczysław Kochanowski

Izba Gospodarcza Projektowania Architektonicznego – Janusz Jaworski

Izba Projektowania Budowlanego – Ksawery Krassowski

W imieniu Porozumienia
Z Wyrazami Szacunku

Prof. dr hab. Zbigniew Grabowski

się z kolejną wersją ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych, fiasko swych wysiłków, postanowili zwrócić się do wszystkich klubów poselskich z wnioskiem o zaniechanie uchwalenia ustawy w proponowanym kształcie.

Porozumienie upoważniło Prezesa Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa do wystąpienia w imieniu wszystkich, a merytoryczna zawartość wniosków wraz z uzasadnieniem przygotowana została na bazie poprzednich wystąpień IPB, SARP i PIIB. Stosowny list został klubom dostarczony 5 lipca br. Można domniemywać, że przyczyniliśmy się do zablokowania kolejnej wersji „niedo-kończonyj” ustawy.

Uwagi z szerokim uzasadnieniem dotyczą, ze względu na znajomość poglądów środowiska, głównie zagadnień projektowania i są zaprezentowane w 25 punktach. **Peten materiał jest do dyspozycji zainteresowanych na stronach internetowych IPB.**

PIIB w pismach do UZP występowało z następującymi zagadnieniami do uwzględnienia w nowej wersji ustawy:

- Wprowadzenie możliwości stosowania niezależnego przetargu na prace projektowe.
- Traktowanie w uzasadnionych przypadkach dokumentacji projektowej jak prac twórczych i naukowych.
- Zmiany hierarchii ważności kryteriów pozacenowych i ceny w określaniu najkorzystniejszej oferty.
- Odpowiedzialności inicjatorów przetargu za ciągłość procesu.
- Dopuszczenie autorów projektów koncepcyjnych do dalszych etapów procesu przetargowego.
- Wprowadzenie zakazu wymagania od projektantów wykonywania w ramach oferty darmowych prac dotyczących przedmiotu zamówienia.
- Wprowadzenia zasady zwrotu kosztów przygotowania tych części oferty, które są elementami opracowanymi przez oferentów dla przedmiotu zamówienia.
- Wyłączenie terminu z kryteriów oceny,

jeżeli terminy zależą od decyzji administracyjnych (wyłączenie terminowości z oceny należytej staranności).

- Wylimitowanie ceny jako jedyne kryterium oceny prac twórczych i projektowych.
- Wymaganie publikacji sprawozdania z realizacji zamówienia.
- Wymaganie od organizatorów konkursów przyrzeczeń dotyczących nagród oraz zwrotu kosztów przygotowania prac.
- Opracowanie materiałów pomocniczych dla komisji przetargowych w celu umożliwienia rzeczywistego stosowania kryteriów pozacenowych oraz ich określania.

Propozycje zmian

Pozwolę sobie na w pełni subiektywny wybór zagadnień i omówienie najważniejszych, moim zdaniem, elementów wystąpień Porozumienia B-8 i PIIB:

• Ustanowienie pozycji inżyniera

Absolutnie najważniejszym zagadnieniem jest uznanie pracy inżyniera budownictwa jako takiej, która wnosi intelektualną wartość dodaną i powinna występować w ustawie obok haseł dotyczących prac twórczych i naukowych. Jakikolwiek regulacje które są uznawane dla prac twórczych i naukowych, powinny dotyczyć również prac projektowych. Nie ma zapewne dla nikogo wątpliwości, że tak jak przy pracy naukowej i twórczej, przy projektowaniu również nie jest możliwe określenie dokładnych danych dotyczących przedmiotu zamówienia.

• Zróznicowanie kryteriów

Bezpośrednio wynikający z poprzedniego jest postulat zaniechania rozstrzygnięcia przetargów w oparciu wyłącznie o kryterium ceny. Komisje przetargowe nie są w stanie decydować o wartościach merytorycznych przetargów, ponieważ ich charakter jest bardzo różnorodny. Przetargi dotyczące budownictwa o wysokim stopniu złożoności, powinny być rozstrzygane przy pomocy niezależnych ekspertów pochodzących z PIIB IPB lub ze Stowarzyszeniowych Izb Rzeczoznawców. W ostatnim biuletynie

MOIB pojawił się dawno oczekiwany głos w sprawie przetargów niezwiązanych z projektowaniem. Wskazuje on na to, że przy użyciu ustawy można przeprowadzić zobiektywizowany proces przetargowy, przez stosowanie etapowania rozstrzygnięcia. Cała tajemnica polega jedynie na ustaleniu najpierw technicznego rankingu oferentów, a następnie nałożenie nań rozstrzygnięć cenowych. Suma punktacji daje wynik niebudzący wątpliwości. Brak niestety ustawowych wskazań do stosowania takiej procedury.

• Zaniechanie eliminacji autorów

Zmorą projektantów jest art. 24, który eliminuje autorów rozwiązań koncepcyjnych z dalszych etapów procesu inwestycyjnego. Ta oczywista wada jest utrzymywana w zapisach ustawy, pomimo braku wskazań pochodzących z dyrektyw UE. Próby modyfikacji tego artykułu łągodzą egzekwowanie tego przepisu, prowadzą jednak do konieczności interpretowania prawa. Wiadomo, że prawo wymagające interpretacji, to złe prawo. Postulat usunięcia zapisu jak dotąd nie znajduje zrozumienia.

• Darmowe opracowania

Darmowe prace projektantów to często występujące wymagania zamawiających, aby w ramach oferty opracowana została koncepcja rozwiązań projektowych, odnoszących się do przedmiotu zamówienia. Powszechnie uznaje się ten proceder za naganny, jednocześnie do takiego stanu legislacji przyzwyczajono się na tyle, że nawet projektanci uważają, to za „dopusz boży”, bez którego nie da się wygrać żadnego przetargu. Oczywiście ustawa nie stawia takich wymagań, ale ich również nie zakazuje. Taki zakaz, jeżeli nie towarzyszy mu przyrzeczenie zwrotu kosztów poniesionych przez wykonawców przy opracowaniu ofert, powinien być w ustawie umieszczony.

• Temat zamówienia – projekt budowlany

Kierunek na oddzielne zamawianie dokumentacji projektowej to temat

na odrębny obszerny artykuł. Dotyczy on art. 31, który rozróżnia zamówienia na roboty budowlane, roboty budowlane z projektowaniem i program funkcjonalno-użytkowy. Brak wydzielonego wskazania na niezależne zamówienie projektu budowlanego jest szkodliwy i pozbawia inwestora bardzo wartościowego partnera w osobie autora projektu. Powierzenie projektowania wykonawcy robót skutkuje zbyt często zjawiskiem wielokrotnego wykonywania zadań projektowych w ramach ryczałtowych wycen. Jest to, przy skomplikowanych zadaniach opartych na złożonych procesach technologicznych, występujący nagminnie dyktat wykonawcy, wymuszający na projektantach wprowadzanie wielokrotnych zmian do dokumentacji, bez korekty wartości i terminów. Obserwuje się coraz częściej podejmowanie zadań przez zamawianie jedynie programu funkcjonalno-użytkowego i kontynuowanie realizacji z pominięciem projektu. Zamawiający podejmuje ogromne ryzyko, oddając w pełni inicjatywę jedynie wykonawcy. Ostatnia sprawa to dokonywanie wyboru podwykonawców. Wygrywający przetarg w sposób dowolny dobiera podwykonawców, stosując prawo mocniejszego. Jest to szczególnie bolesne przy zwycięzcach przetargu pochodzących z zagranicy, wykorzystujących po wygraniu przetargu, polskich wykonawców, fatalnie ich wynagradzając. Przy zastosowaniu

określonych progów cenowych dobór podwykonawców powinien być oparty na przepisach ustawy.

• **Odpowiedzialność decydentów**
Odpowiedzialność organizatorów przetargu za niewłaściwy dobór wykonawców nie jest egzekwowana. Budowa trwa długo, trudność obserwowania prawdziwości prowadzenia procesu jest duża. Uważa się jednak za konieczne wprowadzenie wymagania publikowania sprawozdania z przebiegu realizacji na tle decyzji podjętych na etapie przygotowania inwestycji, w ramach procesu przetargowego. Świadomość kontroli dotyczącej wstępnych etapów zmniejszy liczbę pojawiających się „nieoczekiwanych” rozstrzygnięć, dokonywania wyboru wykonawców bez obiektywnego uzasadnienia.

• **Rażąco niska cena**

Art. 89 ustawy daje zamawiającemu oręż w postaci zalecenia odrzucenia oferty zawierającej rażąco niską cenę. Cóż z tego, gdy nie opracowano metody określania tej rażąco niskiej ceny. W praktyce przepis okazał się pusty, a nadzieje na to, iż ta regulacja przyczyni się do ucywilizowania rynku, okazały się płonne. Rozmowy z UZP o stworzeniu materiałów pomocniczych lub metodologii określania cen rażąco niskich, kończą się niczym. Również sugestie powoływania w wątpliwych przypadkach niezależnych arbitrów, nie wynika z zaleceń ustawy, chociaż ich nie neguje.

• **Poszerzenie protestu instytucjonalnego**

Określenie ceny zbyt niskiej może być powodem do nadużyć, ponieważ jest w sferze interpretacji prawa. Wykonawca-zwycięzca jest wyłaniany między otwarciem ofert, a zawarciem umowy. W tym czasie organizacje samorządowe wykonawców są już pozbawione uprawnień do wnoszenia środków ochrony prawnej. Wniosek o przedłużenie uprawnień tych organizacji, które są wpisane na listę prezesa UZP do występowania w imieniu i na rzecz swoich członków, do czasu zawarcia umowy, jest w aspekcie trudności określania rażąco niskiej ceny niezwykle uzasadniony.

Nie zabieram głosu w sprawie postulatów kolegów architektów, które są związane głównie z wyborami konkursowymi. Sądzę, że nasze łamy są otwarte dla ich argumentów. Z pewnością uczynią to, z pozycji swoich bogatych doświadczeń, bardziej przekonująco. Na progu powstania i ukonstytuowania się nowej władzy w Polsce, środowisko budowlane powinno przygotować projekt ustawy w formie i kształcie sprzyjającym budownictwu, którego rozwój powinien być przedmiotem naszego najwyższego zainteresowania.

► **JERZY KOTOWSKI**

Wiceprezes Mazowieckiej OIIB

Internetowy team budowlany

POLSTRADA.PL

Internetowy Portal budowlany POLSTRADA.pl skierowany jest do osób zajmujących się budownictwem. POLSTRADA.pl to forum wymiany informacji budowlanej dla wszystkich grup zawodowo związanych z budownictwem.

Konstrukcja i funkcja POLSTRADA.pl pozwala odwiedzającym naszą stronę na kształtowanie treści, zakresu informacji i jakości portalu budowlanego.

www.informacjabudowlana.pl

kontakt: e-mail: biuro@polstrada.pl, tel. (022) 756 90 86, 737 09 74 do 76; fax (022) 737 09 76

PERI zapewnia w najwyższym stopniu bezpieczeństwo i szybkość wykonania

Optymalne rozwiązania desek PERI umożliwiają wykonywanie kompletnej kondygnacji - 1.500 m² w cyklu 7-dniowym.

PERI SKYDECK umożliwia bardzo szybkie rozkładanie paneli i dźwigarów poszycia, które mogą być natychmiast wykorzystane na kolejnych dniach roboczych. Podpory z głowicami pozostają nienaruszone jako tymczasowe zabezpieczenie stropu.

Kierownik budowy mgr inż. Dariusz Kolasa: Od kilkunastu lat pracuję przy realizacjach robót żelbetonowych obiektów różnego przeznaczenia i w tym czasie nabrałem przekonania, że wszechstronność systemów desek PERI pozwala realizować konstrukcje żelbeto-

we bez żadnych ograniczeń w oparciu o profesjonalny serwis logistyczny i techniczny. Dziś, przy realizacji budynku wysokiego wiem jeszcze, że systemy PERI to niezawodna, niezależna od żurawi praca systemów ACS oraz bezpieczeństwo na dużych wysokościach.

PERI - lider techniki desek i rusztowań - jest największym na świecie dostawcą i producentem desek i rusztowań, dostarcza know-how zarówno dla małych budów, jak i dla najbardziej skomplikowanych przedsięwzięć inwestycyjnych na świecie.

- PERI Informator techniczny 2005 Deskowania
 - PERI Informator Techniczny 2005 Rusztowania
- Zamów bezpłatny informator PERI:
info@peri.pl

PERI

PERI Polska Sp. z o.o.
Ul. Stoleczna 62
05-860 Płochocin
tel.: 0 22/72 17 400
fax: 0 22/72 17 401
www.peri.pl

► Specjalizacje techniczno-budowlane

W „Inżynierze Budownictwa” nr 6/2005, w artykule pt. „Nowe zasady uzyskiwania uprawnień budowlanych 2005” przedstawiłem w formie zestawienia tabelarycznego zakres uprawnień budowlanych, bez ograniczeń i w ograniczonym zakresie, odpowiadający przepisom nowego rozporządzenia ministra infrastruktury z 18 maja 2005 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. nr 96, poz. 817).

Rozporządzenie zachowuje dotychczasowe specjalności, wyodrębnione w rozporządzeniach wykonawczych do ustawy z 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, wydanych od 30 grudnia 1994 r. do 3 lipca 2003 r., a mianowicie:

- 1) architektoniczną,
- 2) konstrukcyjno-budowlaną,
- 3) mostową,
- 4) kolejową,
- 5) wyburzeniową (metodą wybuchową),
- 6) telekomunikacyjną w zakresie telekomunikacji przewodowej i radiowej,
- 7) instalacyjną (S) w zakresie sieci, instalacji i urządzeń cieplnych, wenty-

lacyjnych gazowych, wodociągowych i kanalizacyjnych,
8) instalacyjną (E) w zakresie sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych i elektroenergetycznych.

Rozporządzenie eliminuje wiele istotnych mankamentów dotychczasowych regulacji, w szczególności dotyczących specjalności kolejowej i telekomunikacyjnej, ale nasuwa nadal wiele uwag, które przedstawiłem w ww. artykule. Kontynuując omówienie nowego rozporządzenia, przedstawię uwagi do nowych regulacji dotyczących specjalizacji techniczno-budowlanych, jakie mogą uzyskać osoby posiadające już uprawnienia budowlane bez ograniczeń w niektórych specjalnościach.

Rodzaje specjalizacji techniczno-budowlanych

Ustawa – Prawo budowlane z 7 lipca 1994 r. ustala (art. 13, ust. 2), że w decyzji o nadaniu uprawnień budowlanych w określonej specjalności, poza wskazaniem zakresu prac projektowanych lub – od-

powiednio – robót budowlanych objętych udzielonym uprawnieniem budowlanym, należy również określić ewentualną specjalizację techniczno-budowlaną. Słowo „należy” trzeba jednak rozumieć w ten sposób, że do wpisania specjalizacji techniczno-budowlanej do uprawnień budowlanych jest obowiązany właściwy organ, w przypadku gdy wystąpi o to osoba zainteresowana, a z załączonych do wniosku dowodów jej praktyki zawodowej oraz wymaganych opinii wynika, iż spełnia ona obowiązujące wymagania. Wymagania dotyczące praktyki uzasadniającej ubieganie się o określenie w uprawnieniach budowlanych specjalizacji techniczno-budowlanej zostały określone w przepisach rozporządzenia ministra gospodarki przestrzennej z 30 grudnia 1994 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. 1995 r. nr 8, poz. 38 z późn. zm.), które zostało zastąpione przez przepisy rozporządzenia ministra infrastruktury z 18 maja 2005 r. W zakresie specjalizacji techniczno-budowlanych ustalonych w tych rozporządzeniach zaszyły zmiany, które obrazuje tabela.

Wykaz specjalizacji techniczno-budowlanych wyodrębnionych w ramach specjalności

Specjalność	Specjalizacja wg rozporządzenia MGPIB z 30.12.1994 r.	Specjalizacja wg rozporządzenia MI z 18.05.2005 r.
Konstrukcyjno-budowlana	konstrukcje betonowe	–
	konstrukcje metalowe	–
	konstrukcje drewniane	–
	budynki wysokościowe	budynki wysokościowe
	ziorniki, silosy	–
	fundamenty pod maszyny	–
	maszyny i kominy przemysłowe	maszyny i kominy przemysłowe
	przekrycia powłokowe	–
	obiekty budowlane gospodarki wodnej	śródlądowe budowle hydrotechniczne
	morskie obiekty hydrotechniczne	morskie budowle hydrotechniczne
	obiekty na terenach górniczych	obiekty na terenach górniczych
	–	budowle podziemne
–	obiekty budowlane melioracji wodnych	
–	geotechnika	
Mostowa	nie było żadnej specjalizacji	drogowe obiekty inżynierskie
Instalacyjna (S) w zakresie sieci, instalacji i urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, cieplnych, wentylacyjnych i gazowych	sieci gazowe o ciśnieniu powyżej 0,4 Mpa, stacje gazowe i tłocznie gazu	sieci, instalacje i urządzenia gazowe
	oczyszczalnie ścieków	–
	urządzenia ochrony powietrza atmosferycznego	–
	–	sieci, instalacje i urządzenia cieplne i wentylacyjne
	–	sieci, instalacje i urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne

Z powyższego zestawienia porównawczego wynika, że w specjalnościach konstrukcyjno-budowlanej oraz instalacyjnej (S) nastąpiły logiczne korekty zakresu specjalizacji techniczno-budowlanych. Natomiast w specjalności mostowej nie można uznać za uzasadnione wyodrębnienie specjalizacji techniczno-budowlanej ograniczonej do drogowych obiektów inżynierskich, które można uważać za daleko prostsze od konstrukcji obiektów mostowych. Jaki zatem sens ma dla osoby, posiadającej już uprawnienia budowlane bez ograniczeń, staranie się o stwierdzenie specjalizacji w zakresie drogowych obiektów inżynierskich, które należą do zakresu specjalności mostowej, ale mają charakter obiektów uzupełniających. Uzyskanie takiej specjalizacji oznaczałoby samodegradację, zamiast podniesienia rangi posiadanych kwalifikacji zawodowych.

Poważniejsze zastrzeżenia budzi brak wyodrębnienia specjalizacji techniczno-budowlanych w innych specjalnościach, a w szczególności w niezwykle rozbudowanych specjalnościach: kolejowej i telekomunikacyjnej, dla których poprzednio obowiązujące rozporządzenia wykonawcze, które straciły ważność z dniem 1 grudnia 2004 r., stwarzały nawet podział na wiele subspecialności, mimo braku jakiegokolwiek podstawy w Prawie budowlanym. Trudno natomiast w specjalności kolejowej wytłumaczyć brak wyodrębnienia specjalizacji techniczno-budowlanej w zakresie projektowania i budowy linii kolejowych od sterowania ruchem kolejowym (jeżeli to jest uzasadnione w Prawie budowlanym). Również nie ma powodu do rezygnowania z wyodrębnienia w specjalności telekomunikacyjnej naturalnego wyróżnienia specjalizacji w zakresie telekomunikacji przewodowej i telekomunikacji radiowej. Podobnie nieuzasadniony jest brak ustalenia specjalizacji techniczno-budowlanych w specjalności instalacje (E) elektryczne i elektroenergetyczne, w której od dawna występuje naturalna tendencja do specjalizacji, ze względu na bardzo zróżnicowany zakres wykształcenia i praktyki zawodowej

oraz faktycznych zastosowań wiedzy technicznej w tej dziedzinie, np. z uwzględnieniem naturalnego podziału na sieci i instalacje WN, NN albo instalacje słabo-prądowe lub piorunochronne.

Prawo uzyskania specjalizacji

Rozporządzenie ministra gospodarki przestrzennej i budownictwa z 1994 r. ustalało, że:

§ 19. 1. O określenie w uprawnieniach budowlanych specjalizacji mogą ubiegać się osoby spełniające warunki do uzyskania uprawnień budowlanych bez ograniczeń w specjalności, w której wyodrębniono daną specjalizację.

2. Okres praktyki zawodowej, tematycznie odpowiadającej uzyskiwanej specjalizacji techniczno-budowlanej, powinien stanowić co najmniej połowę okresu praktyki wymaganej przy uzyskiwaniu uprawnień.

Oznaczało to, że o nadanie specjalizacji techniczno-budowlanej mogły się ubiegać zarówno osoby, które uprzednio uzyskały uprawnienia budowlane, jak również (przynajmniej teoretycznie) osoby, które dopiero wystąpiły o nadanie uprawnień budowlanych, łącznie z określeniem specjalizacji i przedstawiły dowody posiadania odpowiedniej praktyki zawodowej.

Mozna było mieć wątpliwości, czy osoby ubiegające się o uprawnienia budowlane w określonej specjalności będą faktycznie zainteresowane określeniem w nich specjalizacji techniczno-budowlanej, zawężającej formalnie możliwości wykonywania funkcji technicznych w całym zakresie swej specjalności. Ale nawet teoretyczna możliwość nadawania uprawnień budowlanych, łącznie z określeniem specjalizacji, obrażała powagę takiego tytułu nadawanego osobie, która dotąd nie miała jeszcze prawa wykonywania jakiegokolwiek samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie.

Rozporządzenie ministra infrastruktury z 2005 r. wprowadza zasadniczą zmianę tego podstawowego warunku stwierdzenia specjalizacji i ustala, że:

§ 26. Nadanie specjalizacji techniczno-budowlanej wymaga odbycia, po uzyskaniu

uprawnień budowlanych, pięcioletniej praktyki we właściwej specjalności, w zakresie specjalizacji, przy sporządzeniu projektów, w przypadku specjalizacji do projektowania, lub na budowie, w przypadku specjalizacji do kierowania robotami budowlanymi.

Zmiana ta jest merytorycznie uzasadniona, gdyż stwarza logiczną zależność między uzyskaniem uprawnień budowlanych, które dają dopiero podstawę do rozpoczęcia wykonywania samodzielnej funkcji technicznej, a nabyciem prawa do ubiegania się o nadanie specjalizacji techniczno-budowlanej.

Rozporządzenie ministra infrastruktury z 18 maja 2005 r. określa w § 27 wymagane dokumenty, jakie należy dołączyć do wniosku składanego do okręgowej izby samorządu zawodowego o nadanie specjalizacji techniczno-budowlanej i ustala, że decyzję o nadaniu specjalizacji wydaje izba po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego, obejmującego sprawdzenie dokumentów dołączonych do wniosku oraz przeprowadzenie egzaminu, polegającego w szczególności na sprawdzeniu umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy technicznej w zakresie tej specjalizacji.

Należy zwrócić uwagę, że wobec ustalonego dotąd formalnie zakresu specjalizacji techniczno-budowlanych, właściwymi do prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego i ich nadawania są wyłącznie okręgowe izby inżynierów budownictwa.

Nie ulega wątpliwości, że tak bardzo ogólny zakres egzaminu sprawdzającego może być przyczyną konfliktów, które będą trudne do rozstrzygnięcia w drodze odwoławczej, ze względu na subiektywne podstawy oceny „umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy technicznej”. Dla zmniejszenia tych trudności celowe byłoby ustalenie przez Polską Izbę Inżynierów Budownictwa co najmniej ramowego programu egzaminu sprawdzającego i zasad dokumentowania jego wyników, umożliwiającego ich kontrolę.

► MGR INŻ. ARCH. WŁADYSŁAW KORZENIEWSKI

► Odpowiada ekspert

Jestem projektantem w specjalności konstrukcyjno-budowlanej. Prowadzę jednoosobową działalność gospodarczą: wpis do ewidencji, wystawiam faktury VAT, zawieram umowy o dzieło na prace projektowe z biurem projektowo-architektonicznym lub generalnym wykonawcą (w przypadku gdy inwestor zleca generalnemu wykonawcy wykonanie projektu budowlanego). Proszę o wyjaśnienie:

• Czy projektant części konstrukcyjnej projektu budowlanego posiada prawa autorskie do wykonanej przez siebie części konstrukcyjnej projektu budowlanego w rozumieniu ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawach autorskich i prawach pokrewnych?

• Jeśli tak, to jakie sankcje prawne wynikają z ustawy o prawach autorskich w stosunku do inwestora, który projekt zrealizował lub realizuje w sytuacji, gdy biuro projektowo-architektoniczne lub generalny wykonawca nie płaci wynagrodzenia umownego? Jaka procedura prawna musi być wtedy zastosowana? (W.P.)

Zgodnie z treścią art. 1 ustawy z 4.02.1994 r. o prawach autorskich i prawach pokrewnych (Dz. U. nr 24, poz. 83 z późn. zm.) „przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze...”. Tezę tę potwierdza wiele wyroków sądów cywilnych w Polsce w tym m.in. orzeczenie Sądu Najwyższego z 5 marca 1970 r. syg. akt. II CR 686170 opublikowane w PiP nr 7 s. 132), w którym SN napisał „Praca twórcza przejawia się w inicjatywie twórczej, samodzielności i oryginalności opracowania”. W innym orzeczeniu SN z 19 lipca 1972 r. syg. akt II CR 557/71 opublikowanym w OSN z 1973 r. nr 4, poz. 67 napisano, że „współtwórczość – w rozumieniu prawa autorskiego – nie zachodzi, gdy współ-

praca określonej osoby nie ma charakteru twórczego, lecz pomocniczy, chociażby umiejętności wykonywania czynności pomocniczych wymagają wysokiego stopnia wiedzy fachowej, zręczności i inicjatywy osobistej...”

Na tle przepisów art. 1 ww. ustawy i przytoczonych uzasadnień SN oraz dotychczasowego orzecznictwa można stwierdzić, że:

- 1) nie wszystkie projekty architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne z mocy prawa chronione są prawem autorskim,
- 2) inne projekty, w tym część projektu budowlanego w przedmiocie konstrukcji budynku czy budowli nie są chronione prawem autorskim.

Izba Projektowania Budowlanego prezentuje odmienny pogląd, którego niestety nie poddała weryfikacji przez sąd państwowy. Z ustawy oraz dotychczasowego orzecznictwa wynika jednoznacznie, że nie wystarczy być twórcą, lecz aby uznać dzieło twórcy za dzieło chronione prawem autorskim, twórca musi udowodnić (art. 6 kc), że stworzone przez niego dzieło ma charakter indywidualny. Ustawa w art. 1 ust. 2 wymienia wiele przedmiotów prawa autorskiego, w tym architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne i na tym kończy się działalność twórcza prac projektowych w budownictwie.

Dział prawa, zajmujący się ochroną praw autorskich i praw pokrewnych stanowi pewien system, którego wyrazem jest ustawa z 4 lutego 1994 r. o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Autorowi np. części projektu budowlanego, zawierającej opracowanie w przedmiocie konstrukcji budynku czy budowli, przysługuje ochrona cywilnoprawna i karnoprawna, gdyż uznaje się, że prawo autorskie mieści się w ramach systemu

prawa cywilnego. W konkretnym przypadku z roszczeniem cywilnoprawnym należy wystąpić nie przeciwko inwestorowi, lecz partnerowi umownemu, czyli autorowi projektu budowlanego, tj. np. biuro architektonicznemu. Jeżeli konstruktorowi udałoby się przeprowadzić dowód, iż inwestor czy generalny wykonawca, zawierając umowę o wykonanie projektu budowlanego, nie zamierzał za ten projekt zapłacić, to wtedy można też wystąpić na drogę karnoprawną przeciwko inwestorowi czy generalnemu wykonawcy.

Czy z zapisu ustawy, że przedmiotem prawa autorskiego są utwory architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne wynika, że prawa autorskie dotyczą jedynie branż architektonicznej i urbanistycznej? Z moich doświadczeń wynika, że zazwyczaj chronionym utworem jest projekt architektoniczno-budowlany, uzyskujący pozwolenie na budowę. Projekt ten jest wynikiem zgodnej i twórczej współpracy wielu specjalistów, w tym architekta i konstruktora. W przypadku większych realizacji praktycznie niemożliwe jest oddzielenie konstrukcji od architektury, a architekt nie posiada wystarczających uprawnień do samodzielnego zaprojektowania obiektu o złożonej konstrukcji. Czy w takim przypadku autoryzowanie założonych przez konstruktora rozwiązań nie jest przekroczeniem posiadanych uprawnień? Czy konstrukcja obiektu może nie być częścią jego architektury, a obiekt budowlany istnieć bez konstrukcji? Jeżeli intencją prawa autorskiego jest chronienie cennych utworów, to czy można odmówić tego prawa inżynierom posiadającym inne uprawnienia niż architektoniczne i urbanistyczne? (G.K.)

Ustawa z 4 lutego 1994 r. o prawach autorskich i prawach pokrewnych (Dz. U. nr 24, poz. 83 z późn. zm.) w treści art. 1 ust. 2 pkt 6 wymienia projekty architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne „w szczególności” chronione prawem autorskim. Z dotychczasowego orzecznictwa sądowego nie wynika, aby można było „cały” projekt budowlany uznać za przedmiot chroniony prawem autorskim.

W jednym ze swoich orzeczeń Sąd Najwyższy w uzasadnieniu napisał, że „współtwórczość – w rozumieniu prawa autorskiego – nie zachodzi, gdy współpraca określonej osoby nie ma charakteru twórczego, lecz pomocniczy, chociażby umiejętności wykonywania czynności pomocniczych wymagały wysokiego stopnia wiedzy fachowej, zręczności i inicjatywy osobistej...” (zob. syg. akt II CR 557/71 opublikowana w Orzecznictwie Sądu Najwyższego z 1973 r. nr 4, poz. 67). Z treścią art. 34 ustawy z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2003 r. nr 207, poz. 2016 z późn. zm.) wynika, że poza częścią architektoniczną, architektoniczno-urbanistyczną na projekt budowlany składa się też projekt zagospodarowania działki lub terenu. Projekt architektoniczno-budowlany powinien określać funkcję, formę i konstrukcję obiektu budowlanego, jego charakterystykę energetyczną i ekologiczną oraz proponowane niezbędne rozwiązania techniczne, a także materiałowe (zob. art. 34 ust. 3 pkt 2 Prawa budowlanego). Z powyższego wynika, że przy opracowaniu projektu budowlanego obok twórcy części architektoniczno-urbanistycznej, występuje wiele osób prezentujących najwyższe umiejętności fachowe (konstruktor, instalatorzy, specjaliści z zakresu ochrony środowiska itp.), z których każdy przy realizacji swojej części przejawia inicjatywę osobistą, zmierzającą do spełnienia przez projekt budowlany dzieła, na podstawie którego

wzniesiony zostanie obiekt budowlany. Osób tych nie można jednak uznać twórcami, a nawet współtwórcami dzieła chronionego prawem autorskim, chyba że któraś z nich wykaże, że jej część opracowania spełnia wymóg art. 1 ust. 1 Prawa autorskiego tzn.: „jest przejawem działalności twórczej o indywidualnym charakterze”. Zgodnie z jedną z zasad prawa cywilnego (art. 6 kc) osoba ta, aby uzyskać prawo twórcy chronione prawem autorskim, musi udowodnić, że jej dzieło jest dziełem szczególnym (twórczym).

Jak należy interpretować treść art. 20 ust. 2 Prawa budowlanego z 7 lipca 1994 r.: „Projektant ma obowiązek zapewnić sprawdzenie projektu architektoniczno-budowlanego pod względem zgodności z przepisami, w tym techniczno-budowlanymi, przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane do projektowania bez ograniczeń w odpowiedniej specjalności lub rzeczoznawcę budowlanego” oraz ust. 3: „obowiązek, o którym mowa w ust. 2 nie dotyczy pkt. 2 projektów obiektów budowlanych o prostej konstrukcji, jak budynki mieszkalne jednorodzinne, niewielkie obiekty gospodarcze, inwentarskie i składowe”.

Chodzi mi o określenie „niewielkie obiekty”. Czy można przyjąć to jako określenie kubaturowe o wielkości do 1000 m³; do 2000 m³ lub powyżej 2000 m³. Budynki mieszkalne jednorodzinne mogą też mieć powyżej 1000 m³. Czy wystarczy, że projekt o kubaturze do 2000 m³ projektuje i podpisuje projektant posiadający uprawnienia do projektowania bez ograniczeń? (Z.K)

Z uwagi na to, że projekt budowlany jest przynależnością budynku, budowlany czy małej architektury, a te charakteryzują się wysokim ryzykiem wystąpienia katastrofy budowlanej i strat finansowych, prawo budowlane nałożyło na projektanta

obowiązek zweryfikowania jego opracowania przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane do projektowania bez ograniczeń w odpowiedniej specjalności lub rzeczoznawcę budowlanego.

Zapis art. 20 ust. 2 Prawa budowlanego należy czytać z uwzględnieniem:

- 1) art. 3 pkt 20 Prawa budowlanego, który wyodrębnia z „budynków”, budynek mieszkalny jednorodzinny i definiuje, co należy rozumieć pod pojęciem budynku mieszkalnego jednorodzinnego,
- 2) art. 29 Prawa budowlanego, tj. obiektów przy budowie których nie wymaga się pozwolenia na budowę.

Czy niezbędny jest udział projektanta, członka Izby Inżynierów Budownictwa w opracowywaniu projektów: Studiów uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego ... oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego? Często w ww. opracowaniach problematykę dotyczącą elementów uzbrojenia komunalnego i komunikacji opracowują architekci, ekonomiści, geografowie, tworząc różne dziwne technicznie rozwiązania. Zdarza się też przepisywanie ustaleń (bez części rysunkowej) z opracowań dotyczących „innych obszarów” (z pominięciem niepasujących szczegółów), opracowanych fachowo przez rzeczywistych członków Izby Inżynierów Budownictwa. Z obowiązującego rozporządzenia ministra infrastruktury z 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (§ 3 ust. 9) ustalenia dotyczące zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej powinny zawierać:

- a) określenie układu komunikacyjnego i sieci infrastruktury technicznej wraz z ich parametrami oraz klasyfikacją ulic i innych szlaków komunikacyjnych,
- b) określenie warunków powiązań układu komunikacyjnego i sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym.

Z § 12 ust. 20 informacji o składzie zespołu autorskiego projektu planu wraz z aktualnym zaświadczeniem o wpisie na listę właściwej izby samorządu zawodowego wynika, że **problematyka dotycząca infrastruktury i komunikacji powinna być opracowywana przez aktywnych członków Izby Inżynierów Budownictwa, posiadających uprawnienia projektowe odpowiednich branż. Jeżeli tak jest to, kto powinien egzekwować stosowanie postanowień tego rozporządzenia?** (J.A.)

▼
Studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego ... oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest projektem, a przez to dziełem, które ma w przyszłości służyć określonym celom. Niestety, Prawo budowlane nie dotyczy ww. projektów, gdyż żaden z nich nie jest projektem budowlanym (art. 20 ust. 2 Prawa budowlanego). Z tych powodów do tych projektów nie ma zastosowania Prawo budowlane, co nie oznacza, że przy sporządzaniu takich projektów nie powinna uczestniczyć osoba posiadająca wiedzę i doświadczenie potwierdzone decyzją o nadaniu uprawnień budowlanych w specjalności potrzebnej przy opracowywaniu studium i planów zagospodarowania przestrzennego (np. drogowej, mostowej, instancji w zakresie sieci itd.). W § 12 ust. 20 rozporządzenia ministra infrastruktury planu zagospodarowania przestrzennego zapisano, że w składzie zespołu autorskiego powinny się znaleźć osoby z uprawnieniami budowlanymi i z zaświadczeniem o wpisie na listę właściwej izby samorządu zawodowego. W interesie zamawiającego, a także autora studium i planu zagospodarowania przestrzennego jest zapewnienie w zespole autorskim fachowców z potwierdzonymi umiejętnościami. Prawo cywilne do dzieła, jakim jest niewątpliwie plan zagospodarowania przestrzennego, stosuje szczególnie rodzaj odpowiedzialności wykonawcy

i to powinno skłonić wykonawcę do zapewnienia udziału w składzie autorskim osób z uprawnieniami budowlanymi ww. specjalności. Zamawiający plan zagospodarowania przestrzennego w specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SIWZ) w sposób bezwzględny powinni żądać udziału w zespole autorskim osób legitymujących się określonymi uprawnieniami budowlanymi i zaświadczeniem o wpisie na listę właściwej izby samorządu zawodowego.

Jako kierownik budowy, na podstawie zawartej umowy rozpocząłem remont kapitalny obiektu zabytkowego, ruiny zespołu pałacowego, generalnym wykonawcą był inwestor. Ponieważ nie było kosztorysu wstępnego ani dokumentacji projektowej, ustalono rozliczenie robót systemem obmiarowym. Na koniec roku kalendarzowego przekazano inwestorowi księgę obmiarów i wyceny, którą inspektor nadzoru inwestorskiego sprawdził i zatwierdził. Ponieważ inwestor był jednostką społeczną i zapłata była uzależniona od dotacji Konserwatora Zabytków oraz Fundacji uzgodnił on z kierownikiem budowy, żeby zafakturować część robót, a pozostałe w terminie późniejszym, z chwilą otrzymania pieniędzy. Na następny rok podpisano aneks do umowy i kontynuowano remont, podobnie jak w roku poprzednim. Na koniec roku kalendarzowego sporządzono księgę obmiarów wraz z wyceną, która została przez inspektora nadzoru budowlanego sprawdzona i podpisana, fakturowanie odłożono na termin późniejszy, ponieważ inwestor oczekiwał na pieniądze. Inwestor chcąc wiedzieć, ile będą wynosiły koszty dalszych robót remontowo-budowlanych, zwrócił się do kierownika budowy o sporządzenie kosztorysów na pozostałe do wykonania roboty remontowo-budowlane. Ponieważ była to ruina obiektu pałacowego z XIX w. kierownik budowy sporządził wstępny kosztorys budowlany (szczegółowy nie był możliwy do wykonania)

na podstawie pomiarów dokonanych na obiekcie, sporządził wycenę wg KNR 4 – 01. Inspektor nadzoru inwestorskiego kosztorys sprawdził, zatwierdził i podpisał na pierwszej i ostatniej stronie. Przez następne dwa lata zawierano kolejne aneksy do umowy, a na koniec roku sporządzano kosztorysy – księgi obmiarów i wyceny sprawdzane i podpisywane przez inspektora nadzoru inwestorskiego. W ciągu czterech lat inwestor dokonał zapłaty zaliczkowo około 20 proc. wartości wykonanych robót. Po czterech latach inwestor dokonał zmiany inspektora nadzoru budowlanego, z kierownikiem budowy zawarł umowę na pół roku i ustalił, że nowy inspektor nadzoru inwestorskiego wykona weryfikację ksiąg obmiarów i wyceny od początku budowy, czego jednak nie wykonał. W konsekwencji odbiór końcowy nastąpił po wykonaniu ok. 60 proc. remontu. Komisja odbioru z radcą prawnym ze strony inwestora, dokonała odbioru i ustaliła termin rozliczenia budowy na 60 dni (co jest sprzeczne z Ordynacją podatkową, ponieważ w ciągu 30 dni od odbioru należy rozliczyć się z VAT). Mija ustalony okres w protokole odbioru: kierownik budowy wzywa pisemnie inwestora do rozliczenia się z budowy – inwestor nie reaguje – kierownik budowy wystawia fakturę VAT i przesyła do inwestora. Ponieważ inwestor nie wniósł żadnych zastrzeżeń na piśmie pod adresem kierownika budowy, a wystawiona faktura VAT została przyjęta, ale nie zapłacona, przedłożono wyrok Sądu Najwyższego SNII CKN 28/97 OSNC 1997/6 – 7/90 z 5 marca 1997 r. informując, że inwestor ma obowiązek odbioru robót i wywiązania się z zapłatą za wykonane roboty, ponieważ nie wniósł żadnych zastrzeżeń w okresie ustalonym w protokole odbioru. **Czy kierownik budowy właściwie i zgodnie z obowiązującymi przepisami postąpił przy rozliczaniu końcowym budowy?** (W.K.)

1. Opisane przez Pana zdarzenie mieści się w pojęciach prawa gospodarczego – kodeksu cywilnego. Użyte przez Pana określenie „kierownik budowy” jest pojęciem prawa budowlanego i posługiwanie się tym pojęciem w tej sprawie jest niewłaściwe. W opisanym przez Pana zdarzeniu występuje Pan jako Wykonawca robót budowlanych na budowie obiektu zabytkowego pn. Zespołu pałacowego. Z listu wnioskujemy, że łączy Pana z zamawiającym (inwestorem) ustna lub pisemna umowa cywilnoprawna, której przedmiotem są roboty budowlane. Należy przypomnieć, że przepis art. 648 kc zachęca strony umowy o roboty budowlane, aby umowa miała charakter pisemny, gdyż w przypadku sporu na tle tej umowy strona sporu może być pozbawiona możliwości dowodu z przesłuchania świadków. Przyjęty przez Pana sposób fakturowania wykonanych robót budowlanych może być zakwestionowany

przez organ podatkowy, a szczególnie w przedmiocie podatku od towarów i usług (VAT).

2. Z opisu zdarzenia wynika, że ustalone w umowie wynagrodzenie miało charakter wynagrodzenia kosztorysowego, co oznacza, że do obowiązków wykonawcy należało dokumentowanie liczby i rodzaju wykonanych robót, a do obowiązków przedstawiciela zamawiającego (inspektora nadzoru inwestorskiego) potwierdzanie na tym dokumencie (księdze obmiarów) liczby wykonanych robót. Z orzecznictwa sądowego wynika, że potwierdzone liczby wykonanych robót budowlanych przez poprzedniego inspektora nadzoru inwestorskiego (przedstawiciela zamawiającego) są wiążące dla mocodawcy (inwestora). Aby skutecznie podważyć zawyżenie liczby wykonanych robót (potwierdzonych przez poprzedniego inspektora nadzoru inwestorskiego), inwestor zmuszony jest przeprowadzić dowód, że Pan i działający

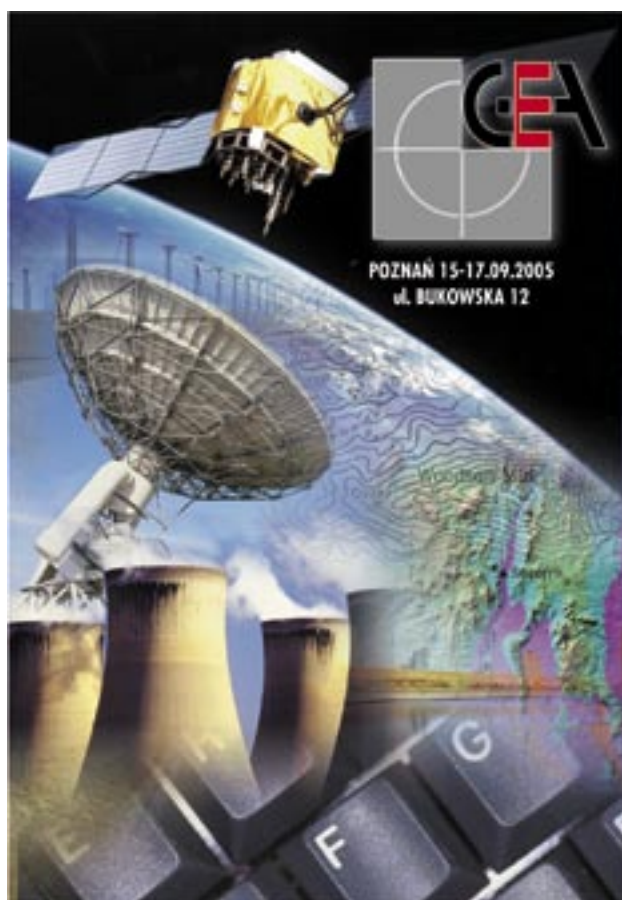
z Panem w zmwowie poprzedni inspektor nadzoru inwestorskiego popełniliście przestępstwo.

3. Ustalony w nowej umowie 60-dniowy termin zapłaty za wykonane roboty jest zgodny z treścią art. 353 kc i mieści się w pojęciu „opóźnionej zapłaty”, na którą, jak wynika z Pana listu, wyraził Pan zgodę.

Niestety, nie możemy potwierdzić, że „kierownik budowy” dopełnił ciężących na nim obowiązków, co wykorzystuje obecnie zamawiający, zwlekając z zapłatą za wykonane roboty i podważając wiarygodność zapisów w księdze obmiarów. W zaistniałych okolicznościach niezbędne będzie rozstrzygnięcie sporu przez właściwy sąd.

► HELIODOR JERZY ORŁOWSKI

Autor jest prawnikiem, specjalistą w zakresie prawa budowlanego, posiada uprawnienia budowlane

XI MIĘDZYNARODOWE TARGI GEA 2005

- systemy do projektowania dróg kołowych, kolejowych i budowli
- stacje tachimetryczne, teodolity, niwelatory laserowe i optyczne, z odczytem automatycznym i tradycyjnym
- sprzęt do nawigacji maszynami budowlanymi
- systemy informacji przestrzennej, fotogrametrii satelitarnej i lotniczej, skaningu laserowego, geodezji, systemów GPS do nawigacji i lokalizacji satelitarnej, systemy plotowania i reprodukcji

www.gea.com.pl

zarejestruj się - wolny wstęp na targi i seminaria

e-mail: biuro@gea.com.pl

tel. 32/ 252 06 60

PATRONAT:

► Mój głos w sprawie dyskusji na IV Krajowym Zjeździe PIIB

Nie byłem delegatem na krajowe zjazdy, więc nie mogłem zabrać głosu bezpośrednio w dyskusji, a zatem czynię to teraz.

W 6 numerze miesięcznika „Inżynier Budownictwa” w artykule pt. „IV Krajowy Zjazd Sprawozdawczy PIIB”, autorzy zwrócili uwagę między innymi na pewne fragmenty dyskusji, do których chciałbym się odnieść.

1. Na Zjeździe dyskutowano „nad utworzeniem w ramach Izby instytucji broniącej interesów zawodowych inżynierów budownictwa”.

Uważam ten postulat za słuszny, gdyż byłby to dodatkowy organ, który zajmowałby się sprawami członków nieobjętych zakresem działań dotychczasowych organów i byłoby to zgodne z art. 8 pkt 2 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów (Dz. U. z 2001 r. nr 5, poz. 42).

Należałoby jednak określić bardzo dokładnie wykaz spraw, którymi ten organ miałby się zajmować, jego kompetencje i zakres współpracy z innymi organami Izby oraz instytucjami zewnętrznymi. Jestem Okręgowym Rzecznikiem Odpowiedzialności Zawodowej w KUP OIIB, gdzie występuję jako:

- a) oskarżyciel w sprawach odpowiedzialności zawodowej i dyscyplinarnej niebudzących wątpliwości o winie członka Izby,
- b) obrońca i rzecznik członków Izby:
 - przed oskarżeniami niemającymi udokumentowania faktycznego i prawnego, wystawiając postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania wyjaśniającego,
 - wydając decyzję lub postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego, jeżeli tylko są ku temu podstawy prawne.

Przy tak pojętej funkcji rzecznika, staje się on pierwszym organem broniącym (w pewnym zakresie) członków Izby. Należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt obrony interesów zawodowych naszych członków, posiadających uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej w zakresie ograniczonym. Otóż Okręgowe Izby Architektów oskarżają, często niestusznie, naszych członków o przekroczenie posiadanych uprawnień budowlanych i czynią to przez:

- pisanie donosów do Powiatowych Inspektorów Nadzoru Budowlanego,
 - występowanie do wojewodów o unieważnienie decyzji o zatwierdzenie projektu budowlanego i wydania pozwolenia na budowę,
 - pisemne zastraszanie dyrektorów wydziałów w starostwach o złożeniu skargi w wypadku braku zamiany decyzji i to bez uprzedniego sprawdzenia i przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego.
- Uważam takie postępowanie Izby Architektów za wysoce nieetyczne. Oczywiście mojej wypowiedzi nie należy uogólniać, gdyż każdą sprawę należy rozpatrywać indywidualnie.

2. Zgadzam się ze stwierdzeniem, że miesięcznik „Inżynier Budownictwa” „nie jest statutowo powołanym organem, upoważnionym do wypowiadania się w sprawach interpretacji przepisów”.

Jeżeli jednak organ ten publikuje „jedynie odpowiedzi radcy prawnego PIIB, dotyczące między innymi zakresu uprawnień zawodowych”, to albo taka odpowiedź jest prawidłową interpretacją przepisów, albo nie powinna być

drukowana, jeżeli nie może być uznana za prawidłową interpretację.

Odpowiadający na pytanie podpisuje się pod wypowiedzią nie jako osoba postronna, znająca materię sprawy, lecz jako radca prawny – Krzysztof Zając, który jak wszystkim wiadomo, jest radcą prawnym PIIB, a nie miesięcznika „Inżynier Budownictwa”.

Wypowiedź radcy prawnego PIIB może być uznana przez członków Izby za prawidłową interpretację prawa i przyjęta w dobrej wierze.

Jeżeli tak nie jest, to Rada Krajowa PIIB powinna wyznaczyć upoważniony organ lub osobę do interpretacji przepisów, aby odpowiedzi były wiarygodne i niepodważalne.

3. W ostatnim akapicie artykułu autorzy piszą, że Dyrektor Krajowego Biura PIIB poinformował o propozycji zamieszczenia na stronie internetowej Izby honorowej listy delegatów PIIB, którą mieliby otwierać delegaci I kadencji. Przy drukowaniu takiej listy proszę nie zapomnieć o członkach Komitetu Organizacyjnego Izby Inżynierów Budownictwa i Zespołów Organizacyjnych w Okręgach, którzy nie byli delegatami w I kadencji, ale wnieśli ogromny wkład społecznej pracy w tworzenie PIIB i Okręgowych Izb.

► MGR INŻ. WACŁAW TROJANOWSKI

Członek KUP OIIB

Okręgowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej

► IX spotkanie Porozumienia B-8

Członkowie Porozumienia urbanistów, architektów i inżynierów budownictwa, zgodnie z podjętymi wcześniej ustaleniami, spotkali się 1 lipca 2005 r. Posiedzenie odbyło się w siedzibie Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa w Warszawie. Spotkanie otworzył i prowadził Zbysław Kałkowski, wiceprezes Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa. W programie obrad znalazły się zagadnienia związane m.in. z: projektem ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych, nowelizacją ustawy o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budow-

nictwa oraz urbanistów, postępowaniem okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej Izby Architektów przeciwko architektom, pracownikom jednostek projektowych, członkom IPB, za naruszenie zasad etyki zawodu architekta oraz kwestią przedwyborczego kontaktu z komitetami wyborczymi. W toku ożywionej dyskusji podjęto następujące ustalenia:

- Porozumienie B-8 zredaguje pismo skierowane do kół poselskich, mające na celu zwrócenie uwagi na błędy w istniejącym prawodawstwie;
- Uczestnicy Porozumienia przygotowują

projekty zmian do ustawy o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów. Zostaną one przedyskutowane na następnym spotkaniu Porozumienia B-8;

- Przedstawienie komitetom wyborczym partii politycznych bardzo złej sytuacji prawnej w zakresie zagospodarowania przestrzennego. Miałoby to na celu ewentualne podjęcie tego zagadnienia w programach wyborczych partii politycznych, a następnie jego realizację w Sejmie. Kolejne spotkanie Porozumienia B-8 zaplanowano na 1 września br. (K.N.)

► Elektrotechnika 2005

W dniach od 29 września do 1 października 2005 r. odbędą się w Warszawie III Międzynarodowe Targi ELEKTROTECHNIKA 2005

Po raz pierwszy w organizację Targów i imprez im towarzyszących włączone zostały organizacje i instytucje nie tylko z zakresu instalacji elektrycznych, ale i budownictwa, spółdzielczości mieszkaniowej oraz rynku inwestycyjnego. Targi ELEKTROTECHNIKA 2005 zorganizowane zostaną w najnowocześniejszym centrum wystawienniczym w Polsce – Warszawskim Centrum Targowym EXPO XXI. Towarzyszyć im będą XIII Międzynarodowe Targi Sprzętu Oświetleniowego ŚWIATŁO 2005. Cała ekspozycja umieszczona będzie w dwóch połączonych halach, z czego jedną zajmować będą Targi ELEKTROTECHNIKA 2005, drugą zaś Targi ŚWIATŁO 2005. Łącznie powierzchnia ekspozycji Targów wyniesie prawie 10 tys. m². Targi uzupełnią warsztaty, w trakcie których przekazywana będzie praktyczna wiedza, poczynając od projektowania (możliwość pracy przy samodzielnym stanowisku komputerowym w programie obliczeniowym pod okiem instruktora), kończąc na montażu elementów instalacji i osprzętu.

Tematyka warsztatów:

Warsztat 1: Modernizacja instalacji elektrycznych w budynkach mieszkalnych

Część 1

- a) Wymagania dla instalacji elektrycznych i piorunochronnych modernizowanych i nowo budowanych.
- b) Instalacje elektryczne w budownictwie mieszkaniowym.
- c) Racjonalizacja zużycia energii elektrycznej, układy pomiarowe zużycia energii elektrycznej.
- d) Zabezpieczenie instalacji przed przepięciami i różnego rodzaju zakłóceniami.
- e) Efektywne i energooszczędne oświetlenie budynków i terenów osiedlowych: dobór opraw i źródeł światła.

Część 2 – Projektowanie i analiza ekonomiczna – praktyczne szkolenie komputerowe

- a) Projektowanie instalacji wewnętrznej – Oprogramowanie BricsCad 6.
- b) Problemy jakości zasilania – nauka o problematyce jakości zasilania przez internet.
- c) Analiza opłacalności wytypowanych rozwiązań technicznych sieci SN i nN. Program OptyLine.

Warsztat 2: Nowoczesne oświetlenie zewnętrzne – od stacji transformatorowej do oprawy oświetleniowej

Warsztat 3: Prezentacja dla projektantów i architektów – Spotkanie ze światowej sławy projektantem i architektem z Włoch – Franco Raggini

- a) „Od pomysłu do produktu”, czyli praca projektanta oświetlenia. Zmagania twórcze na tle technicznych wymagań oraz pracy koncepcyjnej ukazane na przykładzie osiągnięć w firmach: Fontana, Arte, Luceplan i innych.
- b) „Przestrzeń jako architektoniczne wyzwanie” – praca architekta jako proces aranżacji otoczenia z wykorzystaniem światła dziennego i sztucznego dla osiągnięcia zamierzonego efektu końcowego.
- c) Pytania i odpowiedzi, wymiana poglądów z uczestnikami spotkania.

Warsztat 4: Instalacje alarmowe

- a) Ochrona obiektów budowlanych i terenów osiedlowych.
- b) Łączność wideofonowa, komunikacja z portierem oraz monitorowanie alarmów w budynkach mieszkalnych.
- c) Systemy obserwacyjne.

Karty zgłoszeniowe i wszystkie dodatkowe informacje znajdują się na stronie internetowej www.elektroinstalacje.pl
Patronat nad targami objęła Polska Izba Inżynierów Budownictwa.

► 0 projekcie technologicznym

Z jakim organem administracji, jednostką organizacji państwowej, należałoby uzgodnić projekt technologiczny przy realizacji zakładu do przerobu metyloestru z rzepaku? (W.S.)

▼
Pytanie jest zasadne, ale odpowiedź wcale nie jest łatwa. Wynika to z faktu, że ustawa – Prawo budowlane, która weszła w życie w 1995 r., w sposób zasadniczy zmieniła podejście do zagadnień technologicznych. W poprzednich regulacjach prawnych projekt technologiczny był wiodący w stosunku do innych projektów, z niego wynikały warunki, które powinny być spełnione przez pozostałe projekty. Według ówczesnych regulacji prawnych projekt technologiczny wchodził w skład założeń techniczno-ekonomicznych (ZTE) i projektu technicznego (PT).

Regulacje wprowadzone w 1995 r. (nowa ustawa – Prawo budowlane) zmieniły ten stan. Z regulacji tych wynika, że obecnie władze budowlane do wydania pozwolenia na budowę nie wymagają przedłożenia projektu technologicznego. Wynika to z faktu, że projekt technologiczny nie został wymieniony w art. 34 ustawy, który określa elementy składowe projektu budowlanego. Powyższe znalazło również potwierdzenie w rozporządzeniu mini-

stra infrastruktury z 3 lipca 2003 roku w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz. U. nr 120, poz. 1133). W paragrafie pierwszym tego rozporządzenia podano, że projekt technologiczny to jedno z opracowań, które może być wykonywane przed projektem budowlanym, równoległe z nim lub po projekcie budowlanym, ale nie jest składnikiem dokumentów wymaganym w ramach projektu budowlanego i w następstwie powyższego nie jest zatwierdzany w ramach decyzji o pozwoleniu na budowę. Natomiast z treści wymagań określonych w powyższym rozporządzeniu wynika, że w części opisowej projektu budowlanego powinny być zawarte pewne informacje i dane dotyczące funkcji i programu obiektu, które poprzednio były precyzowane i zawierane w projekcie technologicznym lub w części programowej ZTE.

Oznacza to, że w myśl obecnych regulacji prawnych projekt technologiczny stał się dokumentem inwestora, a nie jest on w domenie zainteresowań władz architektoniczno-budowlanych.

Jedynie w art. 33 ust. 3 ustawy – Prawo budowlane, dla obiektów budowlanych:

- których wykonanie lub użytkowanie może stwarzać poważne zagrożenie dla użytkowników, takich jak: obiekty energetyki jądrowej, rafinerie, zakłady

chemiczne, zapory wodne lub

- których projekty budowlane zawierają nowe, niesprawdzone w krajowej praktyce, rozwiązania techniczne, niezajdujące podstaw w przepisach i Polskich Normach, jest wymóg do wniosku o pozwolenie na budowę dołączania specjalistycznej opinii wydanej przez osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną wskazaną przez właściwego ministra.

Należy sądzić, że zakład do przerobu metyloestru z rzepaku do tych kategorii zakładów kwalifikuje się, czyli powinna zostać wykonana specjalistyczna opinia. **Natomiast wymagania zawarte w ustawie – Prawo budowlane to nie jest całość regulacji dotyczących inwestycji budowlanych. Wymagania wynikają również z innych ustaw i wydawanych na ich podstawie rozporządzeń.**

Te dodatkowe wymagania wynikają z ustaw:

- Prawo ochrony środowiska oraz o odpadach,
- o ochronie przeciwpożarowej,
- o Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- o Państwowej Inspekcji Pracy,
- o Dozorze Technicznym.

Z organami państwowymi, działającymi w problematyce regulowanej ww. aktami prawnymi, istnieje obowiązek uzgodnień rozwiązań projektowych i funkcjonalno-technologicznych, przyjętych w rozwiązaniach zawartych w projekcie budowlanym.

W zasadzie każda z instytucji państwa działająca ww. zakresach dla wydania dokumentów potwierdzających uzgodnienia rozwiązań zawartych w projekcie budowlanym, wymaga przedłożenia wielu informacji, które mogą być pobrane z projektu technologicznego i w tym projekcie znajdują swoje uwierzytelnienie.

Wynika stąd wnioski dla projektantów i inwestorów, że dla uzyskania uzgodnień

od jednostek organizacyjnych:

- Inspekcji Ochrony Środowiska,
- Państwowej Inspekcji Pracy,
- Państwowej Straży Pożarnej,
- Dozoru Technicznego,

niezbędne jest dysponowanie projektem technologicznym.

Dla przykładu uzgodnienia rozwiązań projektowych z zakresu ochrony środowiska dokonywane są na podstawie raportu o oddziaływaniu inwestycji na środowisko i to w aspekcie zabezpieczeń przed:

- przedostawaniem się niebezpiecznych substancji do gruntu,
- niekorzystnym wpływem na otoczenie przyrodnicze,
- wydalaniem gazów, pyłów i hałasu do atmosfery,
- zagrożeniami katastrofą znacznych rozmiarów,
- innymi niekorzystnymi oddziaływaniami, w tym obowiązkiem stosowania technologii prawie bezodpadowych.

Właściwie całość raportu o oddziaływaniu inwestycji na środowisko dotyczy problematyki projektu technologicznego i obejmuje zespół działań, które mają minimalizować niekorzystne oddziaływanie na środowisko.

Także analiza merytoryczna rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych i administracji z 16 czerwca 2003 r. w sprawie uzgadniania projektu budowlanego pod względem ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. nr 121, poz. 1139) wskazuje, że większość zagadnień, podlegających kontroli przez specjalistów od ochrony przeciwpożarowej, dotyczy problematyki, która wchodzi w zakres projektu technologicznego.

Również zagadnienia kontrolowane przez organa Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Pracy oraz Dozoru Technicznego w większości wchodzi i mają podbudowę merytoryczną w projekcie technologicznym.

Ogólny wniosek jest taki, że **bez dysponowania projektem technologicznym i danymi z niego wynikającymi nie ma możliwości uzyskania uzgodnień od or-**

ganów: Inspekcji Ochrony Środowiska, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Pracy, Państwowej Straży Pożarnej oraz Dozoru Technicznego. Oznacza to, że mimo formalnego braku obowiązku dysponowania projektem technologicznym, wymóg taki istnieje i opracowanie to musi być dla wielu inwestycji wykonywane. Wymienione instytucje akceptują w imieniu administracji państwowej rozwiązania zawarte w projekcie budowlanym, a tak naprawdę akceptują rozwiązania leżące w tematyce projektu technologicznego, ale każda tylko w zakresie swojego działania. Oznacza to, że nie ma akceptacji przez odpowiednie organa państwa całości problematyki zawartej w projekcie technologicznym. Natomiast poza akceptacją organów państwa znalazła się cała problematyka ekonomiczno-techniczna, związana z wyborem technologii produkcji lub usług, zawarta w rozwiązaniach przyjętych w projekcie budowlanym, a także w odpowiednim opracowaniu nazwanym „projekt technologiczny”. Oznacza to, że **za problematykę ekonomiczno-techniczną zawartą w projekcie technologicznym całość odpowiedzialności przyjąć musi inwestor i projektant, a organa administracji państwowej tych zagadnień nie rozpatrują i nie akceptują.**

Od stanowiska powyższego pojawiły się już wyjątki. Dotyczą one projektu technologicznego zakładu, w którym ma być prowadzona działalność w zakresie produkcji

pochodzenia zwierzęcego oraz zakładów opieki zdrowotnej.

W rozporządzeniu ministra rolnictwa i rozwoju wsi z 20 kwietnia 2004 r. w sprawie wymagań, jakim powinien odpowiadać projekt technologiczny zakładu, w którym ma być prowadzona działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. nr 89, poz. 858) oraz w rozporządzeniu z 23 czerwca 2005 r. (Dz. U. nr 128, poz. 1073) nowelizującym pierwotne rozporządzenie, ustalono szczegółowy zakres i formę projektu technologicznego dla ww. zakładów. Ustalono również, że projekty technologiczne zakładów, w których ma być prowadzona działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego, podlegają zatwierdzeniu przez powiatowego lekarza weterynarii.

Analiza merytorycznych ustaleń przywołanych powyżej rozporządzeń ministra rolnictwa i rozwoju wsi w odniesieniu do zakresu projektu technologicznego wskazuje na możliwość korzystania z tych regulacji przy ustalaniu zakresu projektu technologicznego dla innych zakładów produkcyjno-usługowych. Ujęte w tych rozporządzeniach zagadnienia w zasadzie wyczerpują problematykę projektów technologicznych większości działalności produkcyjno-usługowej.

Wymóg opracowywania projektu technologicznego występuje obecnie również w odniesieniu do obiektów służby zdrowia. Stanowi on właściwie kontynuację wyma-

gań z poprzedniego systemu. Uzgodniony z użytkownikiem lub inwestorem projekt technologiczny dla obiektów służby zdrowia stanowi podstawę opracowania wszystkich pozostałych projektów dla tych obiektów. Nie ma jednak ustalonej jednostki administracji państwowej, która zatwierdzałaby ww. projekty technologiczne.

Natomiast w rozporządzeniu ministra zdrowia z 22 czerwca 2005 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. nr 116, poz. 985) zawarto wymagania, które powinny być spełnione w projektach obiektów służby zdrowia. Z rozporządzenia tego nie wynika jednak, jaki urząd państwowy ma akceptować spełnienie tych wymagań. Oznacza to, że egzekutorem spełnienia tych przepisów przez projektanta jest zamawiający i organa państwa właściwe do spraw: ochrony środowiska, bezpieczeństwa pracy, ochrony sanitarnej, ochrony przeciwpożarowej i dozoru technicznego.

Z obecnych regulacji prawnych nie wynika obowiązek, aby projekt technologiczny opracowały osoby legitymujące się posiadaniem określonych uprawnień budowlanych. Specjalność ta nie została objęta przepisami dotyczącymi uprawnień budowlanych. Oznacza to, że projekt technologiczny może opracowywać osoba bez uprawnień budowlanych, ale posiadająca odpowiednią wiedzę i doświadczenie

z wymaganego zakresu. O wyborze takiej osoby decyduje kierownictwo jednostki projektowej, która podpisała umowę na sporządzenie kompletnego (wielobranżowego) opracowania projektowego lub tylko projektu technologicznego. Natomiast ustawą – Prawo budowlane (art. 20) na projektanta (jednostkę projektowania) został nałożony obowiązek zapewnienia udziału w opracowaniu projektu, w tym także projektu technologicznego, osób fachowych. Oznacza to, że na osobach dokonujących tego wyboru spoczywa odpowiedzialność za jego prawdziwość lub wadliwość i ewentualne tego następstwa.

W nawiązaniu do powyższego obecne przepisy nie nakładają formalnie obowiązku sprawdzenia projektu technologicznego i nie wskazują, o jakich kwalifikacjach osoba może takiego sprawdzenia dokonać. Natomiast dla zabezpieczenia własnego interesu i dobrego imienia kierownictwo firmy projektowej powinno z własnej inicjatywy zapewnić sprawdzenie także projektu technologicznego przez osobę uznaną za fachowca.

Sprawdzanie projektów to nie uciążliwość dla jednostki projektowania, ale także działanie własne na rzecz ochrony interesów firmy, które zapewniając wyeliminowanie ewentualnych błędów, przyczynią się do podniesienia poziomu jakości usługi projektowej, co wpływa na renomę firmy. Podsumowując należy stwierdzić, że:

- z przepisów ustawy – Prawo budow-

lane wynika, że projekt technologiczny nie wchodzi w skład projektu budowlanego i nie podlega on zatwierdzeniu w ramach decyzji o pozwoleniu na budowę,

- projekt technologiczny to dokument inwestora i projektanta, który jest niezbędny dla uzyskania uzgodnień projektu budowlanego od organów: ochrony środowiska, bezpieczeństwa pracy, ochrony sanitarnej, ochrony przeciwpożarowej i dozoru technicznego. Każdy z tych organów, uzgadniając rozwiązania przyjęte w projekcie budowlanym, akceptuje dane mające swoje potwierdzenie w projekcie technologicznym. Ta akceptacja projektu technologicznego powinna być dokonana przez inwestora w porozumieniu z przyszłym użytkownikiem, jeżeli taki został ustalony,

- tylko dla zakładów, w których ma być prowadzona działalność w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego, określono prawnie zakres projektu technologicznego i obowiązek jego zatwierdzenia przez powiatowego lekarza weterynarii,

- do opracowania projektu technologicznego nie jest wymagane legitymowanie się uprawnieniami budowlanymi. O kwalifikacjach osób sporządzających te projekty decyduje zamawiający lub kierownictwo jednostki projektowania, jeżeli podpisana została umowa o opracowanie wielobranżowej dokumentacji projektowej,

- nie ma wymogu wynikającego z przepisów sprawdzenia i dokumentowania czynności sprawdzenia projektu technologicznego. W ramach zabezpieczenia interesu firmy i dbałości o jakość sprawdzanie projektu technologicznego powinno być jednak wykonywane.

► DR ALEKSANDER KRUPA

Izba Projektowania Budowlanego

creative software

INTERsoft-IntelliCAD

to najnowszej generacji program CAD, wspomagający projektowanie 2D i 3D. Ze względu na swą filozofię działania oraz ten sam format zapisu danych (dxf/dwg) jest w pełni porównywalny oraz do złudzenia przypomina program AutoCad. Program jest dostępny w wielu odmianach, umożliwiając Klientom, zgodnie z zasadami INTERsoft, dopasowanie go do własnych potrzeb i aktualnych zadań projektowych. Ceny poszczególnych wersji odpowiadają polskiemu realiom. Program IntelliCAD rozwijany jest przy udziale firm należących do międzynarodowego konsorcjum ITC (IntelliCAD Technology Consortium). Jedynie firmy należące do konsorcjum decydują o kierunkach rozwoju programu IntelliCAD. INTERsoft jako jedyna firma w Europie Wschodniej należy do konsorcjum ITC. Stając się członkiem ITC, INTERsoft dołączył do grupy firm czynnie współtworzącej program IntelliCAD. W Polsce zatem tylko firma INTERsoft może zagwarantować ciągłość rozwoju oraz aktualizację programu, a dodatkowo oferować najniższą możliwą cenę - cenę producenta.

**NOWY
INTERSOFT
INTELLICAD 6 SIGNA**

INTERsoft IntelliCAD:

STANDARD: 774,- PREMIUM: 874,- PROFESSIONAL: 1129,- PROFESSIONAL +: 1429,- (ceny netto)

SKLEP INTERNETOWY: wygodnie i bezpiecznie, 24 godziny na dobę, specjalne promocje,

ZAWSZE DODATKOWO 4% RABATU www.intersoft.pl

INTERSOFT
ISI
INTELLICAD

Certyfikowany Partner Microsoft.
Gwarancja najwyższej jakości oprogramowania.

Członek od 2002 roku elitarnego
IntelliCAD Technology Consortium
Posiadając kody źródłowe tworzymy wiele własnych wersji
(w tym 2D) programu INTERsoft IntelliCAD dopasowanych
dokładnie do indywidualnych potrzeb użytkowników.

Laureat VII edycji
konkursu Łódź Proponuje

Akredytowany Wykonawca
Usług Doradczych
w programach UE
w specjalizacji: Innowacje
i Nowe Technologie

► Nowa oferta ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej

Przydatne ubezpieczenie OC działalności

W marcowej publikacji w „Inżynierze Budownictwa” wspominaliśmy między innymi, że istotnym elementem zabezpieczenia prowadzonej działalności gospodarczej jest posiadanie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody, jakie mogą wyniknąć w związku z jej wykonywaniem. Taka polisa zapewnia wypłatę odszkodowania w celu pokrycia szkód na osobie lub w majątku poszkodowanego, za które ponosi odpowiedzialność ubezpieczony. Zwracaliśmy również uwagę, że w niektórych przypadkach posiadanie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej inżyniera budownictwa nie jest wystarczające i niejednokrotnie trzeba pomyśleć o zawarciu odrębnego, dobrowolnego ubezpieczenia OC przez podmiot gospodarczy. Posiadanie ubezpieczenia obowiązkowego przez właściciela jednoosobowego przedsiębiorstwa lub przez zatrudnianego kierownika budowy nie zapewni w każdym przypadku należytej ochrony ubezpieczeniowej. W wielu sytuacjach – a w szczególności przy realizacji kontraktów – podmiotem odpowiedzialnym wobec poszkodowanego będzie firma budowlana, a nie poszczególny inżynier. Niezależnie od powyższego i tak coraz częściej posiadania takiego odrębnego ubezpieczenia OC od firmy-oferenta wymagają inwestorzy / zamawiający w przypadku ubiegania się o realizację zamówienia.

Oferta specjalna dla członków Izby

Ubezpieczenia odpowiedzialności cy-

wilnej z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej oferuje wiele zakładów ubezpieczeń. Propozycje ubezpieczycieli są bardzo zróżnicowane, zarówno pod względem ceny ubezpieczenia, jak i oferowanego zakresu ochrony ubezpieczeniowej. Wychodząc naprzeciw szerokiemu zainteresowaniu firm z branży budowlanej poszukujących możliwości zawarcia takiego ubezpieczenia, w czerwcu 2005 roku Allianz Polska we współpracy z Hanza Brokers wprowadził nową taryfę ubezpieczenia OC z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej dla inżynierów budownictwa ubezpieczonych w Allianz w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC. Oferta ta została opracowana z myślą o firmach z branży budowlanej prowadzących działalność w zakresie: budownictwa ogólnego, wykonywania instalacji budowlanych i elektrycznych, prowadzenia robót budowlanych izolacyjnych, instalacji ciepłych, wodnych, wentylacyjnych, gazowych, tynkowania, zakładania stolarki budowlanej, podłóg i ścian, malowania i szklenia, robót wykończeniowych.

W związku z kompleksową obsługą obowiązkowego ubezpieczenia OC przez Allianz Polska i Hanza Brokers udało się ustalić bardzo konkurencyjne warunki ubezpieczenia, w tym preferencyjne stawki za ubezpieczenie uwzględniające specjalną dodatkową zniżkę dla członków Izby ubezpieczonych w ramach obowiązkowego OC w wysokości 20% składki. Ponadto należy pamiętać o jeszcze jednej korzyści wynikającej z tej oferty. Przy jednoczesnym ubezpieczeniu OC obowiązkowego inżyniera oraz OC firmy z tytułu działalności

gospodarczej u jednego ubezpieczyciela, w przypadku szkody uda się uniknąć wielu wątpliwości dotyczących zbiegu odpowiedzialności między dwoma rodzajami ubezpieczenia i ewentualnych sporów między zakładami ubezpieczeń, rozliczeń regresowych itp.

Warianty i zakres ubezpieczenia

Ofertę ubezpieczenia OC opracowano w dwóch wariantach. W wariantcie podstawowym ubezpieczenie obejmuje odpowiedzialność cywilną za szkody osobowe i rzeczowe wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą i posiadanym mieniem. W wariantcie rozszerzonym ubezpieczenie obejmuje odpowiedzialność cywilną za szkody osobowe i rzeczowe wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą i posiadanym mieniem, w tym odpowiedzialność cywilną za szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone przez wyroby wyprodukowane, dostarczone, sprzedane przez ubezpieczonego i (lub) spowodowane przez niewykonanie bądź nienależyte wykonanie prac i usług w okresie ubezpieczenia.

Ubezpieczenie obejmuje szkody rzeczowe – rozumiane jako uszkodzenie lub zniszczenie rzeczy ruchomej lub nieruchomości oraz szkody osobowe, tj. spowodowanie śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, a także straty pozostające w normalnym związku przyczynowym z ww. zdarzeniami.

Suma gwarancyjna i świadczenia ubezpieczyciela

Zgodnie z taryfą ubezpieczający może

wybrać sumę gwarancyjną w wysokości od 100 000 PLN do 500 000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia. Wyższe limity podlegają uzgodnieniom indywidualnym.

W ramach umowy ubezpieczenia zakład ubezpieczeń bada zasadność wysuwanych przeciwko ubezpieczonemu roszczeń i następnie ewentualnie dokonuje wypłaty odszkodowania – ustalonego na podstawie uznania roszczenia, ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu – które ubezpieczony zobowiązany jest zapłacić poszkodowanemu. Ubezpieczenie zapewnia także pokrycie kosztów wynagrodzenia ekspertów powołanych w celu ustalenia okoliczności, przyczyn i rozmiaru szkody, koszty zastępstwa procesowego oraz koszty działań podjętych przez ubezpieczonego w celu zapobieżenia szkodzie lub w celu zmniejszenia jej rozmiarów.

Dodatkowe klauzule

Wynikający z ogólnych warunków ubezpieczenia zakres ochrony – w obu wariantach – można odpowiednio do swoich potrzeb (za zapłatą dodatkowej składki) rozszerzyć przez włączenie do polisy dodatkowych klauzul umownych.

Klauzule te dotyczą:

- ▶ rozszerzenia zakresu ubezpieczenia na szkody powstałe poza terytorium Polski;
- ▶ szkód spowodowanych w nieruchomościach osób trzecich użytkowanych przez ubezpieczonego na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia, leasingu (OC najemcy);
- ▶ szkód w rzeczach przekazanych ubezpieczonemu w celu wykonania usługi;
- ▶ szkód w rzeczach osób trzecich znajdujących się w pieczy, pod dozorem lub kontrolą ubezpieczonego;
- ▶ OC pracodawcy za następstwa wypadków przy pracy własnych pracowników;
- ▶ szkód wyrządzonych przez podwyko-

nawców lub inne osoby, którym ubezpieczony powierzył wykonanie pracy, usługi lub innych czynności;

- ▶ strat majątkowych niebędących następstwem szkód rzeczowych lub osobowych;
- ▶ szkód spowodowanych w istniejących urządzeniach, instalacjach oraz w instalacjach i urządzeniach stanowiących część składową nieruchomości;
- ▶ szkód w środkach transportu należących do osób trzecich podczas prac ładunkowych;
- ▶ szkód wyrządzonych przez pojazdy niepodlegające OC komunikacyjnemu.

Składka i zawarcie ubezpieczenia

Przy wyliczeniu składki za ubezpieczenie bierze się pod uwagę w szczególności: wysokość sumy gwarancyjnej, wysokość rocznych obrotów ubezpieczonego z działalności oraz wnioskowany zakres ubezpieczenia, w tym dodatkowe klauzule umowne. Istnieje możliwość zawarcia umowy ubezpieczenia na okres ubezpieczenia krótszy niż rok. Płatność składki ubezpieczeniowej można rozłożyć na dwie lub cztery raty. W ofercie przewidziano dodatkowe zniżki z tytułu płatności jednorazowej oraz – jak wspomniano wyżej – zniżkę specjalną w wysokości 20% dla członków PIIB. W przypadku chęci zapoznania się z ofertą ubezpieczenia OC należy kontaktować się z Hanza Brokers pod nr infolinii **0-801 384 666** lub pobrać wnioski o ubezpieczenie znajdujący się na stronie www.hanzabrokers.pl Wniosek zawiera dane niezbędne

do kalkulacji składki ubezpieczeniowej, takie jak:

- ▶ dane ubezpieczającego;
- ▶ miejsca prowadzonej działalności;
- ▶ okres ubezpieczenia;
- ▶ rodzaj prowadzonej działalności;
- ▶ obrót w ostatnim roku obrachunkowym;
- ▶ wysokość planowanego obrotu;
- ▶ liczba zatrudnionych osób;
- ▶ szkodowość (dotychczasowe szkody, roszczenia, odszkodowania);
- ▶ wnioskowana suma gwarancyjna;
- ▶ wnioskowane klauzule dodatkowe;
- ▶ forma płatności składki.

Na podstawie wypełnionego i podpisanego wniosku o ubezpieczenie broker, w porozumieniu z zakładem ubezpieczeń przedstawia ofertę zawarcia ubezpieczenia, zawierającą określony wariant i zakres ubezpieczenia oraz wysokość składki. W przypadku akceptacji oferty przez ubezpieczającego wystawiana i doręczana jest polisa, potwierdzająca zawarcie umowy ubezpieczenia.

Opracowanie:

▶ **MARCIN MROZIŃSKI**

Hanza Brokers

Sp. z o. o.

Hanza Brokers Sp. z o.o.

tel. (0-58) 345-53-14, infolinia 0-801-384-666

faks (0-58) 341-89-47

hanza@hanzabrokers.com.pl

Wyjaśnienie

W związku z pojawiającymi się zapytaniami przypominamy, że zgodnie z otrzymaną interpretacją ministerstwa finansów (pismo z 17.11.2003 r.) w przypadku przynależności danej osoby do obydwu izb samorządu zawodowego, tj. izby inżynierów budownictwa oraz izby architektów, należy posiadać dwa odrębne ubezpieczenia, na sumę gwarancyjną stanowiącą równowartość 50 000 EUR każde.

► Inżynier Kontraktu (12)

Polska, jako państwo członkowskie UE uzyskała dostęp do programów pomocowych w kontraktach realizowanych wg zasad FIDIC–2000, z uwzględnieniem prawodawstwa polskiego, a w szczególności ustawy – Prawo zamówień publicznych.

Polskie uwarunkowania

Jakie wymagania musi spełnić Zamawiający, aby jego wniosek o dofinansowanie inwestycji został przyjęty przez Instytucję Pośredniczącą i był realizowany w formie zwrotu poniesionych kosztów kwalifikowanych, przeważnie w zakresie 75 procent, jak w przypadku Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego ZPORR.

Niezmiernie istotnym jest prawidłowe sporządzenie wniosku i określenie kosztów kwalifikowanych, do których poza płatnościami za Roboty mogą być zaliczane takie wydatki jak: koszt wykupu gruntów – do 10 procent kosztów kwalifikowanych, podatek VAT – w odniesieniu do instytucji, która nie jest jego płatnikiem, obsługa kontraktu przez Inżyniera Kontraktu lub Inżyniera Rezydenta, powołanych z zewnątrz w drodze przetargu.

Już na tym etapie realizacji zauważa się znaczące różnice w stosunku do programu Phare CBC, gdzie środki pomocowe ukierunkowane były w zasadzie na płatności za Roboty w walucie EUR, gdy dla ZPORR obowiązującą jest waluta PLN.

Nowe uregulowania prawne, a w szczególności:

- 1) rozporządzenie ministra infrastruktury z 18 maja 2004 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzenia kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym (Dz. U. nr 130, poz. 1389);
- 2) rozporządzenie ministra infrastruktury z 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych

oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz. U. nr 202, poz. 2072) wprowadziły zmiany, jak grupy, klasy, kategorie robót, wg Wspólnego Słownika Zamówień (CPV), które muszą być przywoływane w dokumentacji technicznej i przetargowej, a ponadto uściśliły formy podstawowych dokumentów.

Wymogi ustawy – Prawo zamówień publicznych wnoszą zmiany do dokumentacji przetargowej i kontraktowej, która była stosowana w procedurach Phare CBC, lecz zmiany te nie eliminują możliwości prowadzenia kontraktu wg zasad FIDIC–2000.

Dla prawidłowego przygotowania dokumentacji przetargowej można korzystać z uwag zamieszczonych w nr. 7 z 2004 r. „Inżyniera Budownictwa” w publikacji pt. Inżynier Kontraktu (2), z odpowiednimi modyfikacjami wynikającymi z ustawy – Prawo zamówień publicznych (pzp), jak np.:

- Gwarancję Przetargową zastępuje wadium, które należy określić zgodnie z ustawą pzp,
- wymogi co do Wykonawcy (Oferenta) i składanych przez niego dokumentów należy ograniczyć do wymaganych ustawą pzp,
- w Załączniku do oferty nie należy ujmować: kwot zaliczki, kwot zatrzymanych, list materiałów na magazyn, które nie mają odniesienia do ustawy pzp, jak też programu ZPORR,
- w Kosztorysie ofertowym (ślepym) nie należy uwzględniać kwoty 10 procent Ceny Kontraktowej na Kwoty Warunkowe związane z robotami dodatkowymi, gdy nie dysponuje się zgodą Instytucji Pośredniczącej na zaliczenie tej kwoty jako kosztów kwalifikowanych.

Jak nadmieniono wyżej, w obecnych procedurach prowadzenia kontraktu nie przewiduje się Kwot Zatrzymanych, po-

trączanych przez Zamawiającego w kolejnych Przejściowych Świadczeniach Płatności i zgodnie z ustawą pzp, wystarczającą jest kwota zabezpieczenia wykonania, wnoszona przez Wykonawcę przed podpisaniem umowy z Zamawiającym w formie pieniądza (w PLN) lub stosownego zabezpieczenia bankowego względnie firmy ubezpieczeniowej, w postaci gwarancji. Ponadto inna jest procedura zwrotu tego zabezpieczenia Wykonawcy niż w Warunkach Kontraktu FIDIC–2000, co wynika z ustawy pzp, a mianowicie:

- 70 proc. wartości zabezpieczenia zwracane jest po wystawieniu Świadczenia Przejścia Robót zgodnie z Klauzulą 10.1,
- 30 proc. odpowiadające pozostałej wartości zabezpieczenia, zwracane jest po wystawieniu Świadczenia Wykonania zgodnie z Klauzulą 11.9.

Podstawową zmianą w dokumentacji przetargowej dla obecnych kontraktów z udziałem środków pomocowych Unii Europejskiej jest zastąpienie „Instrukcji dla Oferentów”, odpowiadającą „Specyfikacją Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ)”. W związku z powyższym SIWZ powinien przywoływać Warunki Ogólne i Szczególne Kontraktu wg FIDIC–2000 oraz pozostałą dokumentację kontraktową: Kosztorys ofertowy (ślepy), przedmiar robót, projekt budowlany, projekt wykonawczy, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót, które to dokumenty w całości udostępniane są aktualnie wykonawcom w procedurze przetargowej.

SIWZ

Prawidłowo opracowana Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia powinna zawierać:

1. Informacje ogólne (w których przywo-

tuje się między innymi całą dokumentacją kontraktową, o której mowa wyżej).

2. Opis przedmiotu zamówienia (z ogólną charakterystyką robót).

3. Wymagany termin realizacji zamówienia.

4. Warunki udziału w postępowaniu przetargowym.

5. Wymagane dokumenty od Wykonawcy (Oferenta).

6. Opis przygotowania oferty.

7. Opis sposobu obliczania ceny oferty.

8. Badanie ofert.

9. Kryteria oceny ofert.

10. Wymagania dotyczące wadium.

11. Istotne postanowienia do umowy.

12. Wymagania dotyczące zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

13. Sposób składania oferty.

14. Miejsce i termin otwarcia ofert.

15. Termin związania ofertą.

16. Udzielanie wyjaśnień dotyczących SIWZ.

17. Osoby uprawnione do kontaktowania się z Wykonawcami.

18. Środki ochrony prawnej.

19. Klauzule etyczne.

20. Tabelę spełnienia warunków udziału w postępowaniu oraz warunków formalnych i technicznych.

21. Załączniki:

- wzór oferty wraz z Załącznikiem do oferty,

- oświadczenie Wykonawcy o spełnieniu podstawowych kryteriów,

- doświadczenie techniczne,

- wykaz kadry technicznej,

- potencjał techniczny (sprzęt),

- wzór informacji banku o wysokości posiadanych środków finansowych i zdolności kredytowania Wykonawcy.

Tom 2 – Warunki Kontraktu (z formularzem umowy i formularzem zabezpieczenia wykonania),

Tom 3 – Kosztorys ofertowy (ślepy),

Tom 4 – Szczegółowe Specyfikacje Techniczne,

Tom 5 – przedmiar robót,

Tom 6 – projekt budowlany,

Tom 7 – projekt wykonawczy.

Procedura przetargowa dla obecnych programów realizowanych w ramach funduszy pomocowych Unii Europejskiej różni się od systemu obowiązującego w programach Phare CBC tym, że:

- Gwarancję przetargową zastępuje wadium, wnoszone przed przetargiem wg zasad ustalonych w SIWZ na podstawie pzp,

- dokumentacja przetargowa wykonywana jest w języku polskim i w tym języku składana jest oferta,

- Wykonawca ma prawo zadawania pytań (pisemnych) Zamawiającemu w terminie do 6 dni przed upływem terminu składania ofert, a nie do 21 dni, jak miało to miejsce w przetargach Phare CBC,

- Zamawiający ma prawo zastrzec w SIWZ niedopuszczalność składania ofert z opusem, co upraszcza rozliczanie kontraktu,

- Komisja przetargowa ma prawo odrzucić ofertę o rażąco niskiej cenie, w stosunku do przedmiotu zamówienia,

- Wykonawcy udostępniana jest pełna dokumentacja techniczna wraz z projektem budowlanym i wykonawczym oraz przedmiarem robót, a nie tylko wyciąg w postaci krótkiego opisu i rysunków, jak miało to miejsce w przetargach Phare CBC,

- okres związania z ofertą nie wynosi 90 dni, jak w przetargach Phare CBC, lecz jest uzależniony od wartości zamówienia i wynosi według ustawy pzp:

- 30 dni przy zamówieniu o równowartości do 60 000 EUR

- 60 dni przy zamówieniu o równowartości powyżej 60 000 EUR do 10 000 000 EUR

- 90 dni przy zamówieniu o równowartości powyżej 10 000 000 EUR dla robót budowlanych.

Kosztorys ofertowy (ślepy)

Dla praktycznego sporządzenia Kosztorysu ofertowego (ślepego), zachęcamy beneficjentów do scalania asortymentów robót ujętych w przedmiarze do jednej pozycji możliwej do opisania ceną jednostkową odniesioną do jednostki obmiarowej, jak np. do 1 m wbudowanego krawężnika, gdy na tę cenę składać się będą następujące asortymenty robót:

- wykonanie wykopu pod ławę,
- wykonanie ławy betonowej,
- wykonanie podsypki cementowo-piaskowej,
- ułożenie krawężnika,
- zaspoinowanie krawężnika.

Scalanie asortymentów robót do jednej ceny jednostkowej, upraszcza Kosztorys ofertowy (ślepy) i późniejszy obmiar oraz rozliczenie Robót na kontrakcie, lecz wymaga precyzyjnego opisu składników cenotwórczych dla ceny jednostki obmiarowej (1 m) w Szczegółowych Specyfikacjach Technicznych (SST). Przy scalaniu pozycji przedmiaru robót należy jednakże uwzględnić prawdopodobieństwo wystąpienia robót dodatkowych w poszczególnych asortymentach robót, co nie jest trudne dla doświadczonego kosztorysanta i dla tych pozycji nie należy dokonywać scaleń, z uwagi na ewentualność późniejszych rozliczeń robót dodatkowych. Za błędne należałoby uznać scalenie robót bitumicznych nawierzchniowych w drogownictwie do jednej pozycji, gdy na te roboty składają się różne warstwy:

- podbudowy,
- wyrównawczej,
- wiążącej,
- ścieralnej (SMA),

o różnej recepturze i cenie każdej z warstw, a wspólna cena jednostkowa byłaby uśrednieniem tych cen. W praktyce projektant nie jest w stanie precyzyjnie ustalić ilości masy mineralno-bitumicznej dla warstwy wyrównawczej (profilującej) i wynikające z tego tytułu odstępstwa od wielkości określonej przedmiarem musiałyby być rozliczane po cenie jednostkowej, przewyższającej cenę adekwatną dla warstwy wyrównawczej.

Przy konstruowaniu Kosztorysów ofertowych (ślepych) należy uwzględnić roboty tymczasowe i prace towarzyszące, które mogą stanowić znaczący wydatek, a są niezbędne dla prawidłowej realizacji kontraktu.

Takimi robotami (pracami) mogą być:

- tymczasowe (odeszkowania – zabezpieczenia wykopów, szalunek, rusztowania, pompowanie wody z wykopów, dowóz wody na wykonanie nasypów, oznakowanie robót, oznakowanie objazdów itp.),
- towarzyszące (geodezyjne wytyczanie, inwentaryzacja powykonawcza itp.).

Ponieważ roboty te nie będą wyszczególnione w przedmiarze robót (§ 9 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia ministra infrastruktury z 2 września 2004 r.), to zgodnie z § 14 ust. 1 pkt 1 c) ww. rozporządzenia należy je wyszczególnić i opisać w Szczegółowych Specyfikacjach Technicznych, w pierwszym dziale (części) SST „Wymagania ogólne” oraz opisać sposób ich rozliczenia (§ 14 ust. 1 pkt 9 ww. rozporządzenia).

Roboty tymczasowe i prace towarzyszące powinny być objęte Kosztorysem ofertowym (ślepy), co można uwzględnić w:

- pozycji kosztorysu „Koszt dostosowania do wymagań Warunków Kontraktu i Wymagań Ogólnych SST” (dla oznakowania robót, oznakowania objazdów, geodezyjne wytyczanie, inwentaryzacja powykonawcza itp.),
 - w cenie jednostkowej robót, w których występują roboty tymczasowe, co należy szczegółowo opisać i uwzględnić w cenie jednostki obmiarowej tych robót w SST.
- Uwzględniając proces scalania asortymentów robót do jednej ceny jednostkowej oraz roboty tymczasowe i prace towarzyszące, jednoznaczny jest, że Kosztorys ofertowy (ślepy) będzie różnił się od przedmiaru robót i za błędne należy uznać utożsamianie przedmiaru z kosztorysem, jak często czynią to beneficjenci.

Warunki kontraktu

Dostosowanie Warunków Kontraktu na budowę FIDIC–1999 (nazywanych popularnie FIDIC–2000 od daty tłumaczenia na język polski) dla kontraktów realizowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w szczególności objętych nowymi programami pomocowymi Unii Europejskiej, wymaga wprowadzenia wielu

zmian do Warunków Ogólnych – „Czerwonej Książki” i z tych powodów przytoczę najistotniejsze, które powinny być uwzględnione w Warunkach Szczególnych:

- dodać Subklauzulę 1.1.1.11 – Kosztorys ofertowy – wypełniony przez Wykonawcę Kosztorys ślepy z przedmiarem robót podstawowych i innych do wykonania na kontrakcie.

1. Subklauzula 1.1.4.1 – Zaakceptowana Kwota Kontraktowa – dodać zdanie: „odpowiadającą cenę brutto po uwzględnieniu wszystkich arytmetycznych poprawek dokonanych przez Komisję Przetargową w Kosztorysie ofertowym i naliczeniu podatku VAT.”

2. Subklauzula 1.1.4.2 – Cena Kontraktowa – usunąć tekst i zastąpić: „oznacza cenę netto Kosztorysu ofertowego po uwzględnieniu wszystkich arytmetycznych poprawek dokonanych przez Komisję Przetargową (bez podatku VAT).”

- Subklauzula 1.1.4.11 – usunąć w całości;

• dodać Subklauzulę 1.1.4.13 – Cena jednostkowa – cena jednostki ilości w Kosztorysie ofertowym bez wliczonego VAT-u.

3. dodać Subklauzulę 1.1.4.14 – Cena oferty – cena brutto (z podatkiem VAT) wpisana do oferty przez Wykonawcę;

- dodać Subklauzulę 1.1.4.15 – Kwoty tymczasowe – kwoty wynikające z ustaleń Inżyniera w związku z Subklauzulą 13.1 do czasu uzgodnienia stanowisk stron wg Subklauzuli 3.5;

- w Subklauzuli 1.1.6 – dodać definicje: Raportów dziennych, Księgi Obmiarów, Dziennika Budowy (jak w nr. 8 z 2004 r. „Inżyniera Budownictwa” w publikacji Inżynier Kontraktu (3);

- dodać Subklauzulę 1.1.6.10 – SIWZ – oznacza Specyfikację Istotnych Warunków Zamówienia Tom 1 dokumentów przetargowych;

- w Subklauzuli 4.2 – usunąć ostatnie zdanie i zastąpić je zdaniem: Zamawiający zwróci Wykonawcy Zabezpieczenie Wykonania zgodnie z zasadami określonymi w SIWZ;

- Subklauzula 13.2 – w całości usunąć;
- Subklauzula 13.5 – usunąć w całości, gdy brak zgody Instytucji Pośredniczącej na zaliczenie kosztów robót dodatkowych w poczet kosztów kwalifikowanych;
- Subklauzula 13.8 – w całości usunąć;
- Subklauzula 14.2 – w całości usunąć;
- Subklauzula 14.9 – w całości usunąć.

Dokumentacja księgową

Dla uzyskania zwrotu 75 procent kosztów kwalifikowanych z funduszy Unii Europejskiej, niezbędnym jest złożenie przez Zamawiającego wniosku do Instytucji Pośredniczącej (Wojewody, dla programu ZPORR), do którego należy dołączyć rozliczenie poniesionych wydatków wraz z opisem wykonanych robót i innych kosztów kwalifikowanych, ustalonych w umowie zawartej pomiędzy Zamawiającym (beneficjentem), a Instytucją Pośredniczącą.

Zatem przy aktualnie realizowanych programach pomocowych Unii Europejskiej (np. ZPORR), Zamawiający musi w pierwszej kolejności wyłożyć własne środki, by mógł ubiegać się o zwrot 75 procent wydatków w okresie do 2 miesięcy od daty złożenia wniosku. Ponieważ wnioski o refundację poniesionych kosztów będą dokładnie analizowane przez Instytucję Pośredniczącą, stąd wymagana jest odpowiednia dokumentacja księgową, którą może z powodzeniem spełniać system rozliczeń stosowany przy projektach Phare CBC w formie Przejściowych Świadczeń Płatności, mający umocowanie w Warunkach Kontraktu FIDIC–2000.

Zważywszy iż w obecnie realizowanych programach pomocowych nie przewiduje się zaliczkowania, jak też dodatkowego zabezpieczenia w postaci Kwot Zatrzymanych oraz list Materiałów na magazyn, stąd system rozliczeń Robót kontraktowych zasadniczo się upraszcza i jest możliwy do zaprezentowania na łamach „Inżyniera Budownictwa”.

Przejściowe Świadczenie Płatności tworzyć będą następujące dokumenty:

- strona tytułowa świadectwa zawierająca: dane co do Wykonawcy i Zamawiającego wraz z ich kontami bankowymi, poświad-

czoną kwotę netto za roboty, naliczony podatek VAT, potwierdzenie kwoty świadectwa przez Przedstawiciela Wykonawcy, zatwierdzenie Inżyniera oraz akceptację Zamawiającego,

- faktura VAT wystawiona przez Wykonawcę,
- potwierdzenie kwot netto należnych Wykonawcy przez Przedstawiciela Inżyniera (Inżyniera Rezydenta),
- naliczanie kwot netto należnych Wykonawcy na podstawie obmiaru Robót,
- arkusz „A” stanowiący wiernie odtworzenie zaakceptowanego Kosztorysu ofertowego z cenami jednostkowymi Wykonawcy oraz wycenionymi wartościami Robót, ewentualnie poprawionymi w czasie procedury przetargowej, w którym nanoszone są na bieżąco stosownie do świadectwa płatności, zakresy odebranych Robót i ich wartości, z przeglądem procentowego zaawansowania realizacji kontraktu w każdej pozycji kosztorysu,
- arkusz „B” dla robót dodatkowych, uruchamiany przy wystąpieniu tych robót wraz z Protokołami Konieczności i Proto-

kołami z Negocjacji,

- arkusz „C” należnych zwrotów wynikających z realizacji kontraktu np. w przypadku uruchomienia Kwot Tymczasowych,
 - arkusz „D” naliczeń dla bieżącego świadectwa płatności,
 - arkusz „E” zestawień Przejściowych Świadectw Płatności narastająco.
- Uruchomienie arkusza „B” może mieć także dodatkowe umotywowanie, w przypadku gdy Zamawiający (beneficjent) nie otrzyma zgody Instytucji Pośredniczącej na zaliczenie kosztów robót dodatkowych do kosztów kwalifikowanych, a wówczas wartość tych robót obciążać będzie Zamawiającego i będzie odejmowana od kwoty Przejściowego Świadectwa Płatności we wniosku o refundację wydatków. Powyższe powoduje obniżenie kwot zwrotnych Zamawiającemu (beneficjentowi) z funduszy Unii Europejskiej i uzasadnionym jest wnioskowanie do Instytucji Pośredniczącej o zakwalifikowanie Kwot Warunkowych (np. 5-10 proc. ceny Robót) do kosztów kwalifikowanych na etapie składania wniosku o ujęcie

projektu w programie operacyjnym przed przetargiem na wykonawstwo. O możliwości kwalifikowalności Kwot Warunkowych w programie operacyjnym ZPORR, może świadczyć stanowisko Ministerstwa Gospodarki i Pracy zawarte na stronie 91 Wytycznych kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, iż istnieje możliwość aneksowania umowy dofinansowania projektu i przeznaczenia większej kwoty w granicach do 5 proc. kosztów kwalifikowanych projektu, co nie uchybia możliwości ujęcia w kosztach oferty przetargowej kosztów zamiennych i nieprzewidzianych, zgodnie z obowiązującym prawem i praktyką. Natomiast arkusz „C” może być przydatny w przypadku uruchomienia przez Inżyniera Kwot Tymczasowych dla płatności za roboty dodatkowe nieobjęte cenami jednostkowymi Kosztorysu ofertowego lub wymagające renegotiacji cen jednostkowych w przypadkach opisanych w nr. 7 z 2004 r. „Inżyniera Budownictwa” w odcinku „Inżynier Kontraktu (2).

Wówczas Inżynier sam ustala ceny jednostkowe tymczasowe i wg nich rozlicza roboty, do czasu uzgodnienia wspólnego stanowiska pomiędzy Zamawiającym i Wykonawcą, w oparciu o Subklauzulę 3.5 FIDIC-2000. Po uzgodnieniu ostatecznym cen jednostkowych pomiędzy Stronami, Inżynier rozlicza różnicę w płatnościach wg Kwot Tymczasowych, na plus lub minus w arkuszu „C” i odpowiednio koryguje kwotę należną Wykonawcy w kolejnym Przejściowym Świadectwie Płatności. Obok prezentujemy proponowane druki wzorów arkuszy Przejściowego Świadectwa Płatności dla obecnych programów pomocowych Unii Europejskiej.

► MGR INŻ.

MAREK BRZEZIŃSKI

Dyrektor Biura Inżyniera Kontraktu Dolnośląski Zarząd Dróg Wojewódzkich we Wrocławiu

PRZEJŚCIOWE ŚWIADECTWO PŁATNOŚCI										Nr	
Nazwa Kontraktu:					Nr Kontraktu:						
					Data wystawienia świadectwa:						
Wykonawca:					Zamawiający:						
Nr konta Wykonawcy:					Nr konta Płatnika:						
ZAAKCEPTOWANA KWOTA KONTRAKTOWA					PLN						
Przejściowe świadectwo Płatności obejmuje czasookres robót:					od					do	
1. Całkowita wartość prac wykonana od początku realizacji kontraktu:					0					PLN	
2. Wartość prac (netto) wykonanych w czasookresie niniejszego Świadectwa Płatności:					0					PLN	
VAT 22% (liczony od poz. 2)					0					PLN	
KWOTA DO ZAPŁACENIA (BRUTTO):										PLN	
					Kwota słownie:						
Data:					Przedstawiciel Wykonawcy:						
ZATWIERDZAM NA SUMĘ:										PLN	
Data:					Inżynier Kontraktu:						
ZA ZGODNOŚĆ NALICZEŃ Z WYKONAWSTWEM ROBÓT:					Zamawiający:						
Data:					Data:					podpis	
Przedstawiciel Inżyniera:					Data:					podpis	

► POJĘCIA – PLAC BUDOWY/MATERIAŁY BUDOWLANE

dense aggregate, heavy aggregate	kruszywo ciężkie	drop leaf	opuszczane skrzydło (blatu stołu)
densimeter	gęstościomierz, densymetr	drop window	okno opuszczane
derrick	żuraw masztowy	dry rot	suchy mursz (jedna z form destrukcji drewna)
design fault	błąd projektowania, wada konstrukcyjna	drystone wall	mur bezzaprawowy
design specification	specyfikacja projektu	dump truck, tipper truck	wywrotka
die-cast (US)	odlewany ciśnieniowo	dungaree	drelich (jako materiał na ubrania robocze i jako rodzaj stroju roboczego), kombinezon
die-casting (US)	odlewanie ciśnieniowe	Dutch door	drzwi o skrzydłach dzielonych poziomo
direct labour (GB), direct labor (US)	robocizna bezpośrednia	earthmover	maszyna do prac ziemnych, koparka
dirt floor, earth floor	klepisko	earth-moving equipment	sprzęt do prac ziemnych
disability for work	niezdolność do pracy	earthquake-resistant construction	konstrukcja odporna na wstrząsy tektoniczne
disrepair	stan zniszczenia, zły stan (budowli, będący skutkiem braku prac konserwatorskich)	earthwork	wał ziemny, szaniec, roboty ziemne
distemper, size colour, glue colour calcimine	farba klejowa, malować farbą klejową	earth work, diggings	roboty ziemne
ditchdigger (US), ditcher (GB)	robotnik ziemny, kopacz, robotnik zatrudniony do prowadzenia wykopów	easy to assemble	łatwy do zmontowania, łatwy do złożenia
ditching machine, trench excavator, trencher	koparka do rowów	eccentric sander	szlifierka mimośrodkowa
donkey jacket	ciepła kurtka robocza	eggshell finish	półmat, wykończenie na półmat
donkey work	czarna robota	electric fence	ogrodzenie pod napięciem, pastuch elektryczny
doornail	gwóźdź o szerokiej główce	electricity board	zakład energetyczny
doorstop	odbój drzwiowy	electric motor	silnik elektryczny
dormer window, dormer, lucarne	okno dachowe, okno mansardowe	emergency brake	hamulec bezpieczeństwa, (US) hamulec ręczny
double-acting door	drzwi wahadłowe, drzwi otwierające się w obie strony	emulsion paint	farba emulsyjna
double-acting hinge	zawias wahadłowy, zawias umożliwiający otwieranie drzwi w obie strony	enamelware	rzecz emaliowana, rzecz pokrywana polewą
double-glazed window	okno z podwójną szybą	end-tipper, rear dump truck	wywrotka wsteczna
dovetail plane	strug do wpustów trapezowych	energy-consuming	energochłonny
downstairs flat (GB), downstairs apartment	mieszkanie na parterze	energy consumption	zużycie energii
downtime	czas przestoju	energy resources	zasoby energetyczne
draught excluder	uszczelnienie (przeciwprzeciągowe drzwi, okna)	energy saving	oszczędzanie energii
drawbridge	most zwodzony	energy saving measures	metody ograniczania zużycia energii
drive shaft	wał napędowy	engine assembly	zespół napędowy
driving belt	pas napędowy, pasek napędowy	engineering worker	pracownik przemysłu maszynowego
driving wheel	koło pędne, koło napędzane	engine housing	obudowa silnika
		engine shed (GB)	lokomotywnia, parowozownia

engine supercharger	sprężarka doładowująca silnik spalinowy
entrepreneur	przedsiębiorca
escape cock, escape valve	(ciśnieniowy) zawór bezpieczeństwa
escape road, escape route	droga ewakuacyjna, wyjście awaryjne
evening shift	zmiana popołudniowa, druga zmiana
excavation (excavations)	wykop (wykopy)
exhaust fumes	gazy spalinowe
exhaust manifold	kolektor wydechowy
exhaust pipe	rura wydechowa
exhaust system	system wydechowy
exhaust valve	zawór wydechowy, zawór wylotowy
expanded perlite aggregate	kruszywo perlitowe spulchnione
expanding cement	cement ekspansywny
expansion bolt	śruba z tuleją rozprężającą
expansion joint	spoina dylatacyjna, złącze dylatacyjne, szczelina dylatacyjna, złącze przesuwane
extension cable	przedłużacz, przewód przedłużający
extension ladder	drabina rozsuwana, drabina wysuwana
extension ring, extension tube	pierścień pośredni
exterior trim	wykończenie zewnętrzne
extractor fan	wyciąg (powietrza)
eyebrow window	lukarna
face brick, facing brick	cegła licowa
factor of safety	współczynnik bezpieczeństwa
factory floor	hala fabryczna, robotnicy
factory inspector	inspektor pracy
factory inspectorate	inspekcja pracy
factory worker	robotnik fabryczny
fail-safe	(urządzenie, maszyna, system) bezpieczny w przypadku awarii
fail-soft	(system) posiadający zabezpieczenia przeciwawaryjne
fanlight, transom window, transom	naświetle, lufcik
fan belt	pasek klinowy
fan heater	termowentylator, grzejnik wentylatorowy
fan vault, fan vaulting	sklepienie wachlarzowe

fanlight	półkoliste okienko nad drzwiami lub normalnym oknem
feat of engineering	cud techniki
ferroconcrete, reinforced concrete	beton zbrojony
fibreboard	plyta pilśniowa
fibreglass insulation	izolacja z włókna szklanego
fibre-optic cable (GB), fiber-optic cable (US)	światłowod
field drain	rów melioracyjny
filler aggregate	kruszywo wypełniające
filter pump	pompa filtracyjna, pompa filtrująca
fine aggregate, key aggregate	kruszywo drobne
fingertip control	obsługa (urządzenia, linii produkcyjnej itp.) przez naciskanie guzików
finished on schedule	zakończone w terminie, zakończone zgodnie z harmonogramem
finishing touch	ostatni szlif, ostatnie pociągnięcie pędzlem (w znaczeniu przenośnym i dosłownym)
finishing work	prace wykończeniowe
fire alarm	alarm pożarowy
firebrick	cegła ogniotrwała, cegła szamotowa
firedog	ruszt
fire door	drzwi pożarowe (odcinające od reszty budynku pomieszczenie lub pomieszczenia objęte pożarem)
fire escape	schody ewakuacyjne, droga ewakuacyjna
fire exit	wyjście ewakuacyjne
fire extinguisher	gaśnica
fire hazard	zagrożenie pożarowe
fire hydrant	hydrant przeciwpożarowy
fireplug (US)	hydrant przeciwpożarowy
fire regulations	przepisy przeciwpożarowe
firewall	przegroda ogniotrwała, ściana przeciwpożarowa
first floor	(GB) pierwsze piętro, (US) parter
fixtures and fittings	instalacje i wyposażenie

Wyboru pojęć dokonał Andrzej Kazimierz Magnuszewski

► Wzorcowa realizacja wielozadaniowej inwestycji

Woda jest odnawialnym źródłem energii, niezbędnym surowcem dla przemysłu i produkcji żywności, środkiem chłodniczym w procesach technologicznych, pośredniczy w przetwarzaniu energii cieplnej, jest nośnikiem transportowym, a także przenośnikiem surowców i odpadów. Odgrywa kluczową rolę w procesach zachodzących na Ziemi i jest niezbędna dla bytowania, usuwania nieczystości i kształtowania krajobrazu.

95,5% zasobów wody na świecie stanowi woda słona a tylko 2,5% woda słodka. Zasoby wody słodkiej znajdują się:

- w lodowcach 68,7%
- woda gruntowa 30,1% (podziemna)
- zamarzlinach 0,8%
- wodach powierzchniowych 0,4% (wraz z wodami opadów atmosferycznych).

Ten ostatni rodzaj wód jest najczęściej eksploatowany przez człowieka.

Badania wykorzystania wód podziemnych i powierzchniowych przeprowadzone w skali światowej wykazały, że 69% tych zasobów zużywa rolnictwo, 21% – przemysł, 10% – gospodarstwa domowe. Bardzo długo wodę traktowano jako tzw. „dobro wolne”, uważano że jej zasoby są nieograniczone, a więc są dobrem wspólnym, które nie ma ceny i z którym każdy może obchodzić się według własnego uznania. Dlatego wiele krajów prowadziło i do dziś prowadzi rabunkową gospodarkę wodną, wykorzystującą tylko 30,5% ogólnoświatowych zasobów wody słodkiej.

Jak wynika z przytoczonych danych, głównym użytkownikiem światowych zasobów wody jest rolnictwo, stosujące je do nawad-

niania pól lub zwiększania produkcji rolnej. Zużycie wody w Polsce w latach 1980–85 ustabilizowało się na wysokim poziomie, a w latach 1985–95 spadło. Początkowo w okresie 1985–90 spadło nieznacznie, a następnie obniżyło się gwałtownie w latach 1991–95, aby w roku 1997 zbliżyć się do poziomu sprzed 20 lat, czyli zużycia roku 1976. Spadek zapotrzebowania na wodę był następstwem zmniejszenia produkcji przemysłowej i rolniczej.

Popularyzowane w ostatnim okresie programy odbudowy małej retencji oraz zasady gospodarowania wodą na istniejących zbiornikach jeziorowych i sztucznych nie wynikają z możliwości jednoznacznego przewidywania wzrostu potrzeb wodnych, ale są uzasadnione następującymi względami:

- potrzebą rozbudowy czynnej retencji dla ochrony przed powodzią
- niskimi opadami w rejonie Polski (400–600 mm/rok) w porównaniu do krajów sąsiednich
- bardzo dużym zróżnicowaniem opadów w poszczególnych regionach kraju
- potrzebą zmniejszenia bezużytecznego

odpływu rzek (obecnie zatrzymuje się 5–15% odpływu, a w warunkach polskich powinniśmy zatrzymywać 40–60% odpływu)

- potrzebą zminimalizowania erozji dennej cieków wodnych

- potrzebą wykorzystania energii wody, jako odnawialnej.

Gospodarowanie wodą na większości rzek średnich w Polsce jest raczej kwestią przypadku, niż systemowych rozwiązań. Wynika to z braku środków finansowych i nieracjonalnej ochrony środowiska. Istotnym czynnikiem w poprawie bilansu wodnego zlewni jest retencja, która jest narzędziem sterowania zarówno gospodarką wodną w glebie, zasobami wód podziemnych, jak i odpływem ze zlewni cieków wodnych. Analiza odpływu kilku jezior mazurskich wskazuje na jego zmniejszenie poniżej jeziora, średnio o ok. 7% (od 2 do 14%). Jezioro Drawsko reguluje odpływ lat mokrych o około 43% (1981 r.), a jezioro Wigry tylko o 7%. Skutkiem retencji zbiornikowej jest redukcja przepływu lat mokrych oraz wzrost przepływu lat suchych. Przy czym redukcja ta zależy od powierzchni zlewni zasilającej i powierzchni zbiornika wodnego.

Zlewnie rzek pozbawione zbiorników naturalnych i sztucznych charakteryzują się więc niższymi możliwościami retencyjnymi i są bardziej podatne na katastrofy ekologiczno-przyrodnicze, czyli wyrazistsze oddziaływanie suszy i powodzi.

A zatem i katastrofy ekonomiczne.

Taką zlewnią była zlewnia rzeki Radomki przed powstaniem zbiornika Domaniów.

Zasoby wody słodkiej na świecie i ich wykorzystanie w 1992 roku

Region	% zasob.	w tys m ³ / /mieszk./r.	Pobór wody %		
			Gospodarka komunalna	Przemysł	Rolnictwo
Świat	100	7,4	8	23	69
Europa (bez Rosji)	6	4,5	13	54	33
Afryka	10	6,1	7	5	88
Azja	26	3,2	6	8	86
Ameryka Półn. i Środ.	17	17,3	18	23	59

Rys. 1. Zbiornik Domaniów

Zbiornik Domaniów

Zbiornik powstał na skutek spiętrzenia wód zaporą wodną zlokalizowaną w środkowym biegu rzeki (km. 64-800) i rozciąga się od zapory do miejscowości Mniszek (Rys. 1). W miejscu lokalizacji zbiornika dolina rzeki ma charakter płaskiej równiny akumulacyjnej o szerokości 600-1200 metrów. Powierzchnia zlewni rz. Radomki w przekroju zapory wynosi 737 km².

Według danych z lat 1976-1985 średni roczny opad atmosferyczny wynosił 542 mm. Hydrologia rzeki Radomki opracowana dla potrzeb projektowanego zbiornika Domaniów (IMGW-1995 r.) ustaliła w przekroju zaporowym następujące charakterystyczne przepływy:

- średni niski SNQ = 0,80 m³ s⁻¹
- średni roczny SQ = 3,41 m³ s⁻¹
- średni wysoki ŚWQ = 34,8 m³ s⁻¹
- przepływy maksymalne: Q 1% = 112,0 m³ s⁻¹, Q0,1% = 156,0 m³ s⁻¹
- przepływ nienaruszalny Qn = 0,91 m³ s⁻¹

Przy czym przepływ nienaruszalny łącznie z potrzebami użytkowników jest zmienny w czasie, a wymagany maksymalny przypada na marzec i kwiecień, wynosi 2,49 m³ s⁻¹ i występuje w okresie napełniania stawów rybnych położonych poniżej zbiornika. Powierzchnia zalewu przy maksymalnym poziomie piętrzenia (Max PP-158,5 m n.p.m.) wynosi około 500 ha, a pojemność całkowita 13 mln m³. W tym pojemność użytkowa (powodziowa) 4,28 mln m³. Długość zbiornika 6,5 km, a średnia szerokość 1,05 km. Średnia głębokość przy max PP wynosi 3 m. Przy minimalnym poziomie

piętrzenia (min. PP – 155,5 m) powierzchnia zalewu zmniejsza się do 190 ha, a średnia głębokość do 1,6 m.

Podstawowymi zadaniami zbiornika są:

- wyrównanie przepływu dla zlikwidowania deficytów wody ujmowanej dla celów rolniczych z rzeki Radomki
- obniżenie fali powodziowej
- wykorzystanie energetyczne spiętrzenia
- wykorzystanie retencyjne zbiornika i jego otoczenia
- wyrównanie przepływów minimalnych rzeki (lata suche) do wielkości przepływu nienormalnego (niezbędnego dla celów biologicznych)
- prowadzenie gospodarki rybackiej.

Zbiornik zapewnia wodę do nawodnień 900 ha użytków rolnych oraz dla 6 gospodarstw rybackich o powierzchni łącznej 240 ha.

Pierwotnie celem retencjonowania wód Radomki było również zapewnienie wody dla prężnie rozwijającego się miasta Radomia. Po roku 1990 ten cel jest nieaktualny. Być może za kilkadziesiąt lat woda ta będzie potrzebna również miastu. Należy więc jednoznacznie ocenić, że zbiornik ma funkcje wielozadaniowe.

Czasza zbiornika zbudowana jest z utworów jurajskich i czwartorzędowych. Skąły jurajskie wykształcone są w postaci morgli ilastych i iłowców z przewarstwieniami wapieni skalistych i eolicznych. W partii przypowierzchniowej utwory te pokryte są zwykle zwierzeliną ilasto-gliniastą z rumoszem. W obrębie doliny strop ich ulega zanurzeniu, schodząc do głębokości ok. 23 metrów.

Pradolina Radomki została wyerodowana, a w niej osadziły się piaski i żwiry o miąższości do 14 m. W wysoczyźnie lewobrzeżnej występują 2-3 warstwy utworów gliniastych i sypkich miąższości kilkunastu metrów. W północnej części wysoczyzny prawobrzeżnej zalegają wyłącznie gliny zwałowe, pokrywające bezpośrednio utwory jurajskie. Budowa geologiczna czaszy zbiornika miała ogromny wpływ na zakres i charakter budowli oraz jego zabezpieczeń technicznych i biologicznych.

Obiekty podstawowe i towarzyszące

A) zapora czółowa (Rys. 2) jest budowlą II klasy, posiada długość 660 m i wysokość 10,4 m. Wykonana jest z gruntów piaszczysto-żwirowych. Korona zapory znajduje się na rzędnej 160,5 m i wyniesiona jest 2 metry powyżej max piętrzenia. W najniższym przekroju posiada dwie ławeczki od strony odpowietrznej, na rzędnej 156,5 m i 155 m.

Uszczelnienie skarpy odwodnej stanowi ekran żelbetowy (Rys. 3). W korpusie zapory od strony odpowietrznej jest wbudowany drenaż. Dodatkowo w podłożu zapory, w rejonie lewego i prawego brzegu oraz w dnie koryta rzeki, wykonano drenaż wychodni jurajskiej.

W środkowej części zapory wbudowano budowlę upustowo-przelewową (Rys. 2) składającą się z następujących elementów:

- kanał wlotowy i wlot do wieży spustów
- wieża spustów (3x1400 mm + 1x500 mm)
- przelew powierzchniowy (L = 40 m) z przewodem wpustowym i mostem nad przelewem (szerokość 6,5 m)
- niecka wypadowa (L = 27 m, h = 4,9 m)
- kanał wylotowy z progiem piętrzącym (L = 140 m)
- elektrownia wodna (spad h = 7,3 m, Q = 2,23 m³ s⁻¹ + Q = 1,36 m³ s⁻¹), moc turbiny 125 KW + 87 KW
- uszczelnienie górnego stanowiska stopnia (fartuch z geomembrany o grubości 1 mm obszar 19,67 ha) i skarp zbiornika do rzędnej 158 m n.p.m.

Zapory boczne

Zapora boczna Brudnów ma za zadanie ochronę terenów przyległych do wsi Brudnów przed spiętrzonymi wodami zbiornika. Długość jej wynosi 1379,5 m, a max wysokość 5 m. Korona zapory znajduje się 1,5 m powyżej max piętrzenia, szerokość korony 4,0 m, a szerokość ławki od strony odpowietrznej 5,0 m (Rys. 4). Odcina ona zlewnię o powierzchni 1,7 km². Teren depresyjny, jaki powstał po spiętrzeniu wód zbiornika Domaniów, odwodniony jest systemem rowów ubezpieczonych płytami ażurowymi na geowłókninie. Zapora posiada drenaż od strony odpowietrznej Ø 30 i 40 cm. Wody zebrane z polderu i zlewni oraz drenażu odprowadzane są za pomocą pompowni do zbiornika. Zapora boczna Konary ma za zadanie ochronę dworskiego zespołu zabytkowego w miejscowości Konary przed spiętrzonymi wodami zbiornika. Długość jej wynosi 367 m, a max wysokość 2,3 m. Wykonano drenaż pierścieniowy wokół zespołu zabytkowego o długości 199 m oraz średnicy Ø 15 i 20 cm, głębokość drenażu 1,4 ÷ 3,6 m. Wykonano także drenaż równoległy do podstawy skarpy odpowietrznej o łącznej długości 295 m i średnicy Ø 15, 20 i 25 cm, zagłębiony na 0,77 ÷ 3,13 m. Ponadto wykonano rów opaskowy dla odprowadzenia wód opadowych o długości 225 m. Wody z polderu, zlewni i drenażu odprowadzane są za pomocą pompowni do zbiornika. Zabiegi przeciw abrazji brzegów, czyli ich podmywaniu przez falującą wodę – wykonano w zależności od potrzeb: narzutem kamiennym w płotkach wiklinowych na podsypce i geowłókninie, umocnienie tra-

wą na humusie w płotkach wiklinowych lub umocnienie sadzonkami ze świeżej wikliny. Obiekty budownictwa wodno-melioracyjnego podstawowe i towarzyszące, a także zabezpieczenie biologiczne mają za zadanie spiętrzyć wody rzeki Radomki dla powstania zbiornika wodnego (retencyjnego) oraz zminimalizować negatywny wpływ tego zbiornika na tereny przyległe, gdzie również znajdują się inwestycje towarzyszące, zrealizowane w ramach tego przedsięwzięcia. Są to:

- budynek administracyjno-socjalny
- budynek obsługi elektrowni
- odtworzone ciągi komunikacyjne wokół zbiornika
- przebudowane linie energetyczne i telekomunikacyjne.

Wpływ zbiornika na tereny przyległe jest zagadnieniem bardzo ważnym przy każdej tego typu inwestycji. Dlatego przed przystąpieniem do inwestycji dokonuje się inwentaryzacji roślinności, zwierzyny i ptactwa, zasiedlających dolinę i tereny przyległe oraz poddaje się symulacjom i ocenia zakres zmian, jaki można przewidzieć w wyniku powstania nowych warunków, jakie stworzy fakt spiętrzenia wód i powstawania nowego akwenu wodnego. Oceny wpływu na środowisko dokonują specjaliści w oparciu o własną wiedzę i publikacje z zakresu zmian, jakie nastąpiły w wyniku powstania podobnych obiektów wodnych. Z doświadczeń polskich w zakresie oceny inwestycji wiadomo, że są one bardzo surowe i często przesadzone. Zdarza się również, że wykonują je ludzie z góry negatywnie nastawieni do wszelkich zmian w zakresie środowiska. Skutki takich opracowań

prowadzą czasami do przeinwestowania lub przedsięwzięcia lub do całkowitego utracenia projektu.

Wpływ zbiornika Domaniów na tereny przyległe

Badania zmian, jakie spowodował zbiornik prowadzono w wielu kierunkach w latach 2001-2004. Były to:

- warunki hydrometeorologiczne w czasie eksploatacji zbiornika
- gospodarowanie wodą w zbiorniku w latach 2001-2003
- położenie zwierciadła wody na terenach przyległych
- badania piezometryczne zwierciadła wody w zaporze czołowej i zaporach bocznych oraz na terenach przyzaporowych
- zmiany florystyczne na terenach przyległych do zbiornika
- ocena wpływu zbiornika na sukcesję ornitofauny
- charakterystyka walorów przyrodniczych samego zbiornika
- ocenę jakości wody dopływającej, magazynowanej i odpływającej ze zbiornika
- zawartość składników chemicznych w osadach dennych
- ocena stanu przeciwbrazyjnej zabudowy obrzeży zbiornika
- wpływ zbiornika na podstawowe elementy mikroklimatu
- wpływ zbiornika na rozwój infrastruktury technicznej
- wpływ zbiornika na użytkowanie i stosunki własnościowe ziemi oraz potencjał gospodarczy terenów przyległych
- zmiany elementów krajobrazowych wokół zbiornika.

Powyżej wymieniony zakres opracowania zrealizował w szczegółowym ujęciu zespół pracowników naukowych PAN Oddział Kraków w latach 2001-2005 w ramach projektu KBN oraz w oparciu o własne badania wykonane również w tym okresie. Ze względu na ograniczoną objętość artykułu jestem w stanie podać syntetycznie tylko najciekawsze elementy, a raczej wnioski z nich wynikające.

Rys. 2. Zapora czołowa

Rys. 3. Uszczelnienie skarpy odwodnej zapory czołowej ekranem z płyt żelbetowych

Warunki hydrometeorologiczne i gospodarka wodą

Rok hydrologiczny 2000-2001 pod względem wysokości opadów należy zaliczyć do lat mokrych. Suma opadów wynosiła 690 mm i była o 140 mm większa od średniej z wielolecia 1971-1990. Wysokie opady wystąpiły w kwietniu (83 mm) i lipcu (167 mm). Maksymalny dopływ wody do zbiornika wynosił $94,05 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$ w dniu 26.07.2001 r.

Rok hydrologiczny 2001-2002 zalicza się do średnich. Suma opadów wynosiła 531 mm. Minimalny dopływ wody do zbiornika wynosił $0,34 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$ i wystąpił w sierpniu 2002 roku, a maksymalny w okresie letnim wyniósł $13,3 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$ (14.06.2002 r.). Rok hydrologiczny 2002/2003 wyróżniał się wyraźnie jako suchy. Suma opadów wynosiła 441 mm i była mniejsza od średniej z wielolecia o 136 mm, a rozkład ich był bardzo równomierny w czasie. Minimalny dopływ wynosił $0,5 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$ (25.07.2003 r.). Gospodarowanie wodą zbiornika Domaniów odbywa się na podstawie wcześniej opracowanej przez Hydroprojekt instrukcji, która to wyróżnia następujące okresy:

- normalny, gdy rzędna piętrzenia znajduje się w warstwie określonej rzędnymi $155,5 \div 157 \text{ m n.p.m.}$
- podwyższonej gotowości, gdy rzędna piętrzenia ograniczona jest $157 \div 157,50 \text{ m n.p.m.}$, a dopływ wody $Q > 20 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$
- zagrożenia powodziowego, gdy dopływy są większe od nieszkodliwego ustalonego na $Q = 34,3 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$, a rzędna zwierciadła wody większa od $NPP = 157,50 \text{ m n.p.m.}$

Gospodarowanie wodą ma na celu przede wszystkim:

- zapewnienie przepływu nienaruszalnego poniżej zapory, ustalonego $Q = 0,941 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$
- zapewnienie pokrycia potrzeb wodnych użytkowników wód poniżej zapory
- produkcja energii elektrycznej.

Bardzo istotne dla gospodarowania wodą są informacje hydrometeorologiczne, które zapewnia IMGW w Warszawie. Zasadniczym ich celem jest ostrzeżenie przed nadejściem fali powodziowej do zbiornika.

W roku mokrym 2001 zarejestrowano maksymalny poziom zwierciadła wody w zbiorniku wynoszącym $158,22 \text{ m n.p.m.}$ i odpowiadająca mu pojemność wody $11,62 \text{ mln m}^3$, w tym czasie maksymalny dopływ wynosił $94,05 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$, a odpływ $44,50 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$.

Wyraźnie widać, że zbiornik ścinał falę powodziową o ponad 50% jej przepływu.

W roku suchym minimalny poziom zwierciadła wody wynosił $155,69 \text{ m n.p.m.}$ Odpływ ze zbiornika (uzasadniony) wynosił $1 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$, przekraczając o 10% przepływ nienaruszalny, przy dopływie $0,5 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$.

Z powyższego wyraźnie widać korzystną rolę zbiornika w kształtowaniu reżimu hydrologicznego rzeki Radomki oraz można zauważyć wynikające z tego korzyści ekonomiczne regionu i pozytywny wpływ na gospodarkę wodną zlewni Wisły.

Do badań zmian położenia zwierciadła wody na terenach przyległych wykorzystano wybrane istniejące studnie gospodarskie. Rozpoczęto je cztery lata przed napełnieniem zbiornika. Porównanie poziomów wód z lat

mokrych o zbliżonych charakterystykach do roku 1998 (przed spiętrzeniem), z rokiem 2001 (po spiętrzeniu) nie pozwala zauważyć jednoznacznych prawidłowości w tendencjach zmian. Wynika to z różnorodnych warunków hydrologicznych poszczególnych studni i poszczególnych wsi. Istotnym problemem były zmiany poziomów wód gruntowych w roku mokrym 2001. Przykładowo w Wólce Domaniewskiej, położonej blisko zapory czołowej w lipcu i sierpniu, w okresie najwyższego poziomu w zbiorniku, podwyższenie zwierciadła wody gruntowej przekroczyło ponad 50% głębokości w stosunku do roku 1998.

Badano również zjawiska filtracji przez korpusy zapór za pomocą piezometrów z dużą częstotliwością w okresie próbnego piętrzenia (rok 2001) i ze zmniejszoną w okresie późniejszym.

Analiza wyników pomiarów filtracji w zaporze czołowej wykazała, że w strefach przyczołkowych filtracja odbywa się w głębszych warstwach podłoża (poniżej poziomu posadowienia) na stykach zwierzchni jurajskiej i czwartorzędowych utworów i wskazuje na dobre działanie drenażu podłoża zapory. Filtracja przez korpus i głębsze podłoża zapory przechwytywana jest przez drenaż zapory. Filtracja w zaporze Brudnowa układa się prawidłowo (krzywa depresji), a piezometry dobrze reagują na zmiany piętrzenia w zbiorniku.

Zmiany florystyczne

Badania zmian florystycznych w strefie oddziaływania zbiornika przeprowadzone w latach 2001-2004 na podstawie 36 punktów badawczych, obejmujących siedliska: leśne, łąkowo-pastwiskowe, samozadrzewione odłogi rolne, a także zadrzewienia śródpolne. Ze względu na krótki okres badawczy sukcesyjne zmiany roślinności nie wszędzie się uwidoczniły. Stwierdzono jednak ich występowanie w związku ze zmieniającą się liczebnością gatunków, zanikaniem i pojawianiem się nowych roślin. Największe zmiany zauważono w bezpośrednim sąsiedztwie zbiornika oraz na terenach płaskich, gdzie wystąpiło podniesienie się

poziomu wód oraz zalewy powierzchniowe, a także w rejonach, gdzie wystąpiła zmiana wilgotności powietrza.

W bezpośrednim sąsiedztwie zbiornika, w strefie zmian jego lustra wody, wystąpiło całkowite ustąpienie roślinności kserotermicznej (siedlisk suchych), a wkroczenie roślinności hydro- i higrofitów (siedlisk mokrych i zalewanych), szczególnie wytworzenie się zbiorowisk trzciny pospolitej. Na odłogowanych gruntach ornym występuje przyspieszony proces samozadarnienia. W borach mieszanych sosnowo-dębowych występujących na wzniesieniach i oddalonych od zbiornika nie zauważono zmian. Natomiast w siedliskach znajdujących się w pobliżu zbiornika zauważono zmiany w پوشyciu i runi leśnej. Pojawiają się tu rośliny, których wcześniej nie było, jak: czeremcha, jesion, jawor, robina akacyjowa itp. W runi zwiększa się też wyraźnie udział traw. Wiadome są też zmiany w runi pastwisk na korzystniejsze. W biologicznej zabudowie przeciwbrazyjnej stwierdzono słaby rozwój i wypadanie nasadzeń wierzby, którego przyczyną są długotrwałe zalewy i duża konkurencyjność traw wodnolubnych oraz niszczenie ich przez wędkarzy i turystów. Na powierzchniach nieopanowanych przez trawy pojawiają się samosiewki sosny i brzozy. W pobliżu zapory zabezpieczono brzeg narzutem kamiennym. Zabezpieczenie to zaczyna pokrywać roślinność. Występuje tu: olcha czarna i wierzba, dzika róża, jesion i jawor oraz rośliny motylkowe. Występujące kierunki zmian będą się pogłębiały z czasem i należy uznać je za pozytywne.

Zmiany ornitofauny

Ornitofauna terenów zajętych przez zbiornik Domaniów rozpoznana była w latach 1989- -1999. Większość obserwacji koncentrowała się na istniejących w tym rejonie stawach rybnym w zakresie: gatunków lęgowych, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków rzadkich oraz ptaków migrujących. Ze względu na fakt, że zbiornik Domaniów zaliczyć można do środowiska będącego w początkowej fazie sukcesji (przemian),

Rys. 4. Zapora boczna Brudnów

nie wolno oceniać przemian wynikających z trzyletniego wstępnego okresu. Jednakże aktualna analiza wykazuje znaczne bogactwo gatunkowe. Stwierdzono tu gniazdowanie 34 gatunków ptaków środowiska wodnego, a bytowanie dalszych 6 gatunków stanowi wartość wyższą niż przed powstawaniem zbiornika. Wysoką liczebność osiągnęły takie gatunki, jak: czernica 96 par, łabędź niemy 25 par, głowieszka 70 par, perkoz 21 par, łysak 84 par. Są to wartości wyższe niż wykazane dla tych gatunków w tej części doliny przed powstaniem zbiornika. Równie istotną jest rola zbiornika dla przebywania migrantów. Stwierdzono tu 416 sztuk bataliona. Ponadto zaobserwowano gatunki rzadko notowane w głębi kraju (ulika, markaczka, dwa gatunki nurków). Na uwagę zasługuje znaczna liczba ptaków rybożernych. Wydaje się, że konsekwencją istnienia i oddziaływania tak dużego akwenu wodnego będzie dalsze zwiększanie się bioróżnorodności w tej grupie. Ponadto zwiększenie wilgotności lasów przyzbiornikowych może spowodować napływ do tych siedlisk również nowych gatunków ptactwa. Dolina środkowej Radomki wraz z istniejącymi tu stawami rybnymi stanowić może w przyszłości naturalny korytarz ekologiczny o istotnym znaczeniu międzynarodowym dla ptaków migracyjnych. Układ ten spełnia kryteria stawiane Krajowej Sieci Ekologicznej EICONET.PL. Zasadniczą jednak funkcją zbiornika Domaniów jest funkcja retencyjna, szcze-

gólnie ważna i potrzebna dla rolnictwa i rybactwa środkowej Polski. Rozwinie się także w przyszłości funkcja rekreacyjna zbiornika i jego otoczenia.

Ocena jakości wody

Badania wykazały, że stężenie minimalne, maksymalne i średnie skalników chemicznych i cech fizyczno-chemicznych w roku 2002 w większości odpowiadają I klasie czystości wód, tylko w niektórych przypadkach II klasie i sporadycznie III. Podobnie było również w roku 2003 i 2004. Na taki stan mają wpływ lokalne oczyszczalnie, które powstały w ostatnich latach. Jeszcze w 1998 roku jakość wody zwłaszcza w Radomce była niezadowolająca. Dopiero po powstaniu oczyszczalni w Przytuszu i Szydłowcu stan wód znacznie się polepszył. Zauważa się, że tylko fosforany, magnez i żelazo ogólnie przekraczają znacząco dopuszczalne wartości, co kwalifikuje wody do gorszej II i III klasy.

Analizując czystość wód dopływających, magazynowanych oraz odpływających ze zbiornika stwierdzono, że jakość wód jest dobra, lepsza w stosunku do lat wcześniejszych. Wówczas wody w większości klasyfikowały się do III klasy oraz były również pozaklasowe. Obecny stan jakości wody dopływającej, magazynowanej i odpływającej ze zbiornika jest zadowolający i nie stanowi zagrożenia jego eutrofizacją. Należy jednak badania te prowadzić dalej, aby nie doprowadzić do nadmiernej produkcji substancji organicznej w jego wodach.

W roku 2004 pobrano próbki osadów den-

nych w zbiorniku Domaniów w 21 punktów i przebadano je w laboratorium Katedry Melioracji i Kształtowania Środowiska Akademii Rolniczej w Krakowie.

Większość zbadanych osadów pobranych z dna zbiornika wykazuje niską zawartość metali ciężkich, zbliżoną do wartości tła geochemicznego zlewni. Występowanie osadów o podwyższonej zawartości metali ciężkich stwierdzono tylko w jednym przekroju. Należą do nich: kadm – 1,13 mg kg⁻¹ oraz miedź – 20,11 mg kg⁻¹. Osady ze zbiornika charakteryzują się stosunkowo wysoką zawartością cynku i chromu. Oprócz metali ciężkich w osadach dennych zbadano zawartość Ca, Fe, Mg, N, P, K, Na. Zbiornik Domaniów charakteryzuje się nieco większą zawartością substancji organicznych, zresztą tak jak większość zbiorników nizinnych, która to jest szybciej rozkładana dzięki dużej zawartości tlenu w wodzie.

Wpływ zbiornika na zmianę klimatu lokalnego

Od początku roku 2002 postępek meteorologiczny usytuowany przy zaporze czołowej prowadzi pomiary wybranych cech klimatu, tj. opadów, temperatur, wilgotności powietrza oraz kierunków i siły wiatrów. Porównano je z danymi zarejestrowanymi na stacji w Koźmicach i posterunku w Łaziskach. Stwierdzono, że opady atmosferyczne ze stacji Domaniów korelują ze stacjami sąsiednimi (średnie roczne opady w Domaniewie w granicach 449–478 mm).

Bazując na zebranych wynikach, jak i literaturze dotyczącej wpływu zbiorników wodnych na lokalny mikroklimat można spodziewać się lokalnych zmian temperatur, w szczególności w okresie wiosny, lata i jesieni przez podwyższenie minimalnych temperatur powietrza w godzinach rannych i wieczornych w granicach 0,5 – 1,5°C. W okresach bezdeszczowych parująca i przemieszczająca się para wodna może korzystnie wpływać na roślinność zarówno na łąkach, gruntach ornych, jak i w zbiorowiskach leśnych. Jesienią wydłużony jest okres bez przymrozków, jak też wyrównana jest wilgotność powietrza.

Rozwój infrastruktury technicznej

Przed budową zbiornika istniały dwa ciągi komunikacyjne wzdłuż obu brzegów rzeki Radomki. Ciągi te łączyła droga powiatowa z mostem na rzece w Konarach. W wyniku budowy zbiornika zlikwidowano to połączenie i most w Konarach. W ramach inwestycji wykonano drogę asfaltową i most na Koronie zapory czołowej. Uzupełniono i ulepszono również drogi wzdłuż doliny rzeki.

Do roku 2004 wykonano znaczącą ilość sieci wodociągowych we wsiach na prawym brzegu zbiornika (wsie: Kależ, Konary, Głogów, Wawrzyszów oraz Młodnica). W pozostałych miejscowościach gospodarstwa korzystają z własnych studni. Aktualnie wybudowana jest stacja uzdatniania wody w Wólce Domaniewskiej, która będzie zaopatrywała wsie: Domaniów, Wólka Domaniewska, Posada, Jadwinów. Wykonano wodociągi we wsiach Rogowa i Mniszek, wykorzystując istniejące stacje uzdatniania wody.

W strefie oddziaływania zbiornika nie istniały żadne systemy kanalizacyjne. Dlatego Związek Gmin Radomka zlecił opracowanie Programu ochrony wód, który został opracowany pod kątem wykorzystania środków przedakcesyjnych i akcesyjnych Unii Europejskiej. Aktualnie budowana jest oczyszczalnia ścieków poniżej zapory czołowej po lewej stronie rzeki Radomki o przepustowości około 300 m³/dobę, która w przyszłości przejmie ścieki z otoczenia zbiornika.

Użytkowanie ziemi i rozwój potencjału gospodarczego terenów przyległych

W okresie realizacji zbiornika nastąpiła duża zmiana w strukturze własnościowej terenów przyległych. Przyczyną tych zmian jest zmiana atrakcyjności terenów oraz pobudzenie działalności gospodarczej tego regionu. Zwiększona atrakcyjność słabych gleb otoczenia zbiornika polega na:

- rozbudowie infrastruktury
- powstawaniu bazy usługowej (sklepy, bary)
- powstawaniu działek rekreacyjnych
- budowie nowych domów mieszkalnych

- wzrost wartości gruntów rolnych z 4 do 20 tys. zł/ha
- wzrost wartości działek budowlanych prawie 30-krotny (do 120 tys. zł za ha)
- wzrost dochodów osób fizycznych
- napływ ludności
- zmiany użytkowania gruntów.

Podsumowanie

Budownictwo wodno-melioracyjne w zakresie retencjonowania wód jest kapitałochłonne i trudne w realizacji ze względu na wydłużający się w warunkach polskich okres inwestowania. Jednak ze względu na warunki klimatyczne szczególnie na niżu środkowopolskim jest ono bardzo potrzebne. Retencjonowanie wody w małych i średnich zbiornikach jest rozwiązaniem ekonomicznym i przynoszącym ogromne korzyści zarówno ekonomiczne, jak i społeczne. Zbiorniki wodne, na których prowadzona jest prawidłowa gospodarka wodą, ograniczają powódzie i niwelują negatywne skutki suszy. Wzbogacają również walory przyrodnicze przez rozwój nowych siedlisk roślinnych i tworzą nowe, lepsze warunki bytowania i lęgu ptactwa oraz zwierzyzny łownej. Niedoceniana jest również ich ogromna rola przyciągania ludności na tereny zaniedbane oraz wzrost inwestycji prywatnych na tych terenach, a także rozwój rekreacji. Budowa zbiornika Domaniów jest ewidentnym przykładem wzrostu atrakcyjności zaniedbanych terenów wiejskich.

► DR INŻ. NAUK TECH. LEONARD SZCZYGIELSKI

Literatura:

1. „Problemy niedoboru i zanieczyszczenie wód na świecie”, Warszawa 2002 r.
2. L. Szczygielski, „Gospodarka wodą na jeziorach i zbiornikach wodnych”, referat, Szczecin 1995 r.
3. T. Borecki, E. Pierzgałski, J. Żelazo, „Woda jako strategiczny czynnik rozwoju obszarów niezurbanizowanych”, 2003 r.
4. Praca pod red. L. Szczygielskiego, Ramowy program przedsięwzięcia: „Ochrona wód zlewni rzeki Radomka”, 2000 r.
5. Monografia zespołu autorskiego PAN o/ Kraków, „Oddziaływanie na środowisko nowo wybudowanego zbiornika wodnego Domaniów na rzece Radomce”, Kraków 2004 r.

DOKUMENTACJA PROJEKTOWO-KOSZTOWA W PROCESIE BUDOWLANYM

Jak sporządza się i co powinno zawierać studium wykonalności inwestycji?

Jak prawidłowo sporządzić program funkcjonalno-użytkowy będący podstawą opisu przedmiotu zamówienia i szacowania jego wartości?

Treści projektu budowlanego i projektu wykonawczego w świetle przepisów ustawy prawo zamówień publicznych i ustawy prawo budowlane.

Kto i w jakiej formie sporządza przedmiar robót w zamówieniach publicznych?

Jak prawidłowo oszacować wartość zamówienia na roboty budowlane; kosztorys inwestorski czy planowane koszty prac projektowych i robót budowlanych?

Kosztorysowanie ofertowe i powykonawcze stosowane tradycyjnie w polsce na tle rozwiązań unijnych. Podobieństwa i różnice.

Po co i w jaki sposób stosujemy wspólny słownik zamówień w procesie przygotowania inwestycji celu publicznego do realizacji?

Dotychczasowe doświadczenia w stosowaniu ustawy prawo zamówień publicznych i konieczność wprowadzenia zmian.

WIELKOWSOSC I DATA

PIECZĘTKA ZAKŁADU PRACY

OWEOB PROMOCJA Sp. z o.o.
02-548 Warszawa
ul. Grażyny 15
tel./fax: (22) 440-84-00
NIP: 526-021-04-41

183

ZGŁOSZENIE UCZESTNICTWA

Zgłaszamy niżej wymienione osoby na XI Konferencję naukowo-techniczną **DOKUMENTACJA PROJEKTOWO-KOSZTOWA W PROCESIE BUDOWLANYM** organizowaną w Ciechocinku w dniach 13-14 października 2005 r.:

Lp.	Imię i nazwisko	Stanowisko w zakładzie pracy

ZGŁASZAJĄCY (dane do fakturowania)	Nr telefonu:
	Nr faksu:
	e-mail:
	NIP:

-
CELEKONDA NALAZA ZAKŁADU PRACY, ADRES I KODSIE POCZTOWE

TERMIN ZGŁOSZEN UPŁYWA DNIA **30 WRZEŚNIA 2005 r.**

CENA JEDNOSTKOWA **690 zł + 22% VAT = 841,80 zł** x OSÓB = zł

Kwota zł została przelana na konto OWEOB PROMOCJA Sp. z o.o. w Warszawie, w BPH SA Warszawa na:

nr konta 70 10600076 0000320000644786
z zaznaczeniem „Konferencja – Ciechocinek”

Koszty przejazdu do Ciechocinka uczestnicy pokrywają w ramach delegacji wystawionej przez jednostkę delegującą. Upoważniam OWEOB PROMOCJA Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przy ul. Grażyny 15, do wystawienia faktury bez podpisu odbiorcy. Jestem osobą fizyczną, nieprowadzącą działalności gospodarczej: TAK NIE

W przypadku rezygnacji z udziału, zgłoszonej do 26 września 2005 r., zwracamy 50% wniesionej opłaty. Jeżeli rezygnacja zostanie zgłoszona po 26 września, wniesiona opłata nie będzie zwracana.

PODPISY DZIAŁAJĄCYCH

ZAPRASZAMY DO UDZIAŁU W KONFERENCJI!

SZCZEGÓLNE INFORMACJE
O MOŻLIWOŚCIACH ZAKWATEROWANIA
W CIECHOCINKU

tel.: (22) 440-84-09
fax: (22) 440-84-09
e-mail: m.cudna@sekocenbud.pl

PATRONAT HONOROWY

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY

POLSKA IZBA
INŻYNIERÓW
BUDOWNICTWA

TRADYCYJNIE W KONFERENCJI
WEŹMIE UDZIAŁ PRZEDSTAWICIEL KIEROWNICTWA
URZĘDU ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Konferencja odbędzie się w Ciechocinku w *Sanatorium Pod Tęgziemi*. **Opłata za udział w konferencji wynosi 690 zł + VAT.** Cena ta obejmuje uczestnictwo w sesjach konferencyjnych, materiały konferencyjne oraz udział w kolacji integracyjnej. Koszty zakwaterowania i wyżywienia uczestnicy konferencji opłacają we własnym zakresie. Wypełnione zgłoszenie uczestnictwa prosimy przelać na adres:

OWEOB Promocja Sp. z o.o., ul. Grażyny 15, 02-548 Warszawa
lub faksem: (22) 440-84-01
natomiast opłatę prosimy przelać na podane konto.

Tematyka konferencji zainteresowała już ponad 150 osób. Jeżeli chcieliby Państwo wziąć udział w tegorocznym spotkaniu w Ciechocinku, prosimy o niezwłoczne zgłoszenie i opłacenie udziału, gdyż liczba miejsc jest ograniczona.

Już na początku lipca zajęte zostały wszystkie miejsca zarezerwowane w *Sanatorium Pod Tęgziemi* i pobliskiej willi *Quo Vadis*. Aby umożliwić udział w konferencji wszystkim zainteresowanym tą tematyką, zarezerwowaliśmy dodatkowe pokoje w pensjonatach położonych tak blisko miejsca konferencji, jak to było możliwe i w przystępnych cenach. **W celu uzyskania informacji o cenach i wariantach zakwaterowania oraz dokonania rezerwacji prosimy o kontakt z p. Martą Cudną – tel. (22) 440-84-09.** Pobyt w Ciechocinku zarezerwowany jest od 12 października od godz. 16⁰⁰ do zakończenia konferencji 14 października.

Wybór miejsc możliwy jest do wyczerpania rezerwacji. Koszt zakwaterowania i wyżywienia uczestnicy konferencji pokrywają we własnym zakresie w miejscu zakwaterowania.

ORGANIZATORZY

OSRÓDEK WOROŻEN
EKONOMICZNO-
ORGANIZACYJNYCH
BUDOWNICTWA
PROMOCJA

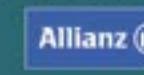

POLSKI ZWIĄZEK
INŻYNIERÓW
I TECHNIKÓW
BUDOWNICTWA

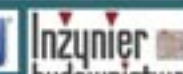
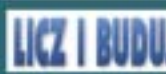

IZBA
PROJEKTOWANIA
BUDOWLANEGO

SPONSORZY

PATRONAT MEDIALNY

► Opis przedmiotu zamówienia na roboty budowlane

Zamawiający powinni gruntownie zweryfikować dotychczasowe przyzwyczajenia w zakresie sporządzania dokumentacji projektowej w przetargach na roboty budowlane. Coraz liczniej bowiem mnożą się protesty i odwołania wykonawców zgłaszane w stosunku do projektów wykonawczych oraz przedmiarów robót.

Nowe regulacje prawne w zakresie przepisów polskich i ich powiązania z normami prawa Unii Europejskiej wymagają ściśle określonej dokumentacji projektowej na przetargi na roboty budowlane.

Ustawa – Prawo zamówień publicznych (pzp), a pojęcie roboty budowlane

W ustawie pzp, jako roboty budowlane określono:

► **Wykonywanie robót budowlanych**, zgodnie z ustawą – Prawo budowlane, która stanowi, że pod tym pojęciem należy rozumieć budowę, a także prace polegające na przebudowie, montażu, remoncie lub rozbiórce obiektu budowlanego, zaś pod pojęciem obiektu budowlanego Prawo budowlane określa:

- budynek wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi,
- budowlę stanowiącą całość techniczno-użytkową wraz z instalacjami i urządzeniami,
- obiekt małej architektury.

► **Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych** – w rozumieniu ustawy – Prawo budowlane – przez jednego wykonawcę.

► **Wykonanie robót budowlanych** (w rozumieniu ustawy – Prawo budowlane) **przez osobę trzecią**, zgodnie z wymaganiami określonymi przez zamawiającego. Zdefiniowanie – kto jest „osobą trzecią” następuje pewne trudności, gdyż może to być inwestor zastępczy, deweloper itp.* Należy zwrócić uwagę, iż w opisanych przypadkach w definicji robót budowlanych zawsze występuje sformułowanie

mówiące o wykonaniu robót budowlanych w rozumieniu ustawy – Prawo budowlane. Ponadto z definicji robót budowlanych zawartej w ustawie – Prawo budowlane jednoznacznie wynika, że roboty budowlane zawsze są związane z wykonywaniem prac w konkretnym obiekcie budowlanym, użytkowanym w określonym miejscu.

Gdy zamówienie obejmuje roboty budowlane i dostawy niezbędne do ich wykonania, to niezależnie od wartości dostaw, obowiązuje stosowanie przepisów dotyczących robót budowlanych. Na przykład, jeżeli zamawiający zleca w ramach jednego postępowania łącznie dostawę i montaż stolarki okiennej, to mimo że wartość dostawy stolarki okiennej przewyższa zdecydowanie wartość robót budowlanych obejmujących montaż tej stolarki, to do takiego zamówienia należy stosować przepisy właściwe dla zamówień na roboty budowlane.

Opis przedmiotu zamówienia na roboty budowlane

Ustawa pzp nakazuje, by w dokumentach przetargowych, a dokładniej w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ) ujęty został opis przedmiotu zamówienia (art. 36 ust. 1 pkt 16).

Jednocześnie w ustawie pzp (art. 31 ust. 1, 2 i 3) czytamy:

„1. Zamawiający opisuje przedmiot zamówienia na roboty budowlane za pomocą dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych.

2. Jeżeli przedmiotem zamówienia jest zaprojektowanie i wykonanie robót budow-

lanych w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, zamawiający opisuje przedmiot zamówienia za pomocą programu funkcjonalno-użytkowego.

3. Program funkcjonalno-użytkowy obejmuje opis zadania budowlanego, w którym podaje się przeznaczenie ukończonych robót budowlanych oraz stawiane im wymagania techniczne, ekonomiczne, architektoniczne, materiałowe i funkcjonalne.”

Dotychczasowe doświadczenia przy zamawianiu robót budowlanych wskazują, że **pojęcie „dokumentacji projektowej”** było bardzo różnie rozumiane przez uczestników procesu inwestycyjnego.

W Prawie budowlanym z 7 lipca 1994 r. nie reguluje się „dokumentacji projektowej” uznając, że zakres i szczegółowość tej dokumentacji ustalają między sobą zamawiający i projektant. **Jednak usługa projektowa jest poddana systemowi zamówień publicznych, więc to zamawiający powinien określić zakres i stopień szczegółowości niezbędnej dla opisu robót budowlanych dokumentacji.** Z moich – arbitra – obserwacji postępowań przetargowych wynika, że bardzo często zamawiający poprzestawał na zakresie dokumentacji niezbędnej dla uzyskania pozwolenia na budowę tzn. „projektu budowlanego”.

Z punktu widzenia zaś postępowania przetargowego, dla obliczenia przez wykonawcę ceny oferty oraz dla późniejszej realizacji robót budowlanych, **tak opisany przedmiot zamówienia – w postaci tylko projektu budowlanego – był niewystarczający.**

Również **problem specyfikacji tech-**

nicznych wykonania i odbioru robót

od momentu wprowadzenia tego zapisu do ustawy o zamówieniach publicznych w 1997 r. nie był właściwie doceniany – jako część opisu przedmiotu zamówienia na roboty budowlane.

Dopiero w ustawie pzp znalazła się delegacja dla właściwego ministra, by w rozporządzeniu określił szczegółowy zakres i formę:

- dokumentacji projektowej,
- specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych,
- programu funkcjonalno-użytkowego, biorąc pod uwagę rodzaj robót budowlanych, a także nazwy i kody wspólnego słownika zamówień.

2 września 2004 r. minister infrastruktury wydał rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz. U. nr 202, poz. 2072).

Tak więc od października 2004 r. **dokumentacja projektowa**, służąca do opisu przedmiotu zamówienia na wykonanie robót budowlanych, dla których wymagane jest pozwolenie na budowę, składa się z:

► **projektu budowlanego** w zakresie uwzględniającym specyfikację robót budowlanych, którego szczegółowy zakres i formę określa rozporządzenie ministra infrastruktury z 3 lipca 2003 r. (Dz. U. nr 180, poz. 1133), a który powinien zawierać:

- projekt zagospodarowania działki lub terenu,
- projekt architektoniczno-budowlany;
- **projektów wykonawczych**, które powinny uzupełnić i uszczegóławiać projekt budowlany w zakresie i stopniu dokładności niezbędnych do sporządzenia:
 - przedmiaru robót,
 - kosztorysu inwestorskiego,
 - przygotowania oferty przez wykonawcę
 - realizacji robót budowlanych.

Projekty wykonawcze w zależności od zakresu i rodzaju robót budowlanych, stanowiących przedmiot zamówienia dotyczą:

- przygotowania terenu pod budowę,

- robót budowlanych w zakresie wznoszenia kompletnych obiektów budowlanych lub ich części oraz robót w zakresie inżynierii lądowej i wodnej, włącznie z robotami wykończeniowymi w zakresie obiektów budowlanych,

- robót w zakresie instalacji budowlanych,
- robót związanych z zagospodarowaniem terenu;

► **przedmiaru robót** – który powinien zawierać:

- zestawienie przewidywanych do wykonania robót podstawowych (przez pojęcie robót podstawowych należy rozumieć minimalny zakres prac, które po wykonaniu są możliwe do odebrania pod względem liczby i wymogów jakościowych oraz uwzględniają przyjęty stopień scalenia robót) w kolejności technologicznej ich wykonania,
- szczegółowy opis tych robót lub wskazanie, gdzie ten szczegółowy opis się znajduje,
- wskazanie właściwych specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych,
- wyliczenie i zestawienie liczby jednostek przedmiarowych robót podstawowych.

Przedmiar robót, niezależnie od posiadanej karty tytułowej i spisu działów, posiada tabelę przedmiaru, które powinny zawierać pozycje odpowiadające robotom podstawowym. Trzeba zwrócić uwagę, że w tabelach przedmiaru robót nie uwzględnia się robót tymczasowych, czyli tych, które są projektowane i wykonywane jako niezbędne do wykonania robót podstawowych, ale nie są przekazywane zamawiającemu i są usuwane po wykonaniu robót podstawowych. Wyłącza się tu przypadki, gdy istnieją uzasadnione podstawy do ich odrębnego rozliczania (wówczas powinny być w kalkulowane w cenach robót podstawowych). Dla każdej pozycji przedmiaru robót należy podać następujące informacje:

- 1) numer pozycji przedmiaru;
- 2) kod pozycji przedmiaru, określony zgodnie z ustaloną indywidualnie systematyką robót lub na podstawie wskazanych publikacji, zawierających kosztorysowe

normy nakładów rzeczowych;

- 3) numer specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych, zawierającej wymagania dla danej pozycji przedmiaru;

- 4) nazwę i opis pozycji przedmiaru oraz obliczenia liczby jednostek miary dla pozycji przedmiarowej;

- 5) jednostkę miary, której dotyczy pozycja przedmiaru;

- 6) liczba jednostek miary pozycji przedmiaru.

Liczby jednostek miary podane w przedmiarze powinny być wyliczone na podstawie rysunków w dokumentacji projektowej, wyłącznie w sposób zgodny z zasadami podanymi w specyfikacjach technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych.

Trzeba zwrócić uwagę na wprowadzone **nowe pojęcie robót podstawowych, szczegółowego opisu robót lub określenia, gdzie się szczegółowy opis znajduje, powiązania opisu robót ze specyfikacjami technicznymi wykonania i odbioru robót, a także konieczność przedstawienia obliczenia liczby robót (a nie tylko jak było dotychczas – ich podania);**

► **informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (bioz)** – której zakres i formę określa rozporządzenie ministra infrastruktury z 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. nr 120, poz. 1126).

Według zawartych tam zapisów informacja ta powinna zawierać:

- 1) zakres robót dla całego zamierzenia budowlanego oraz kolejność realizacji poszczególnych obiektów;
- 2) wykaz istniejących obiektów budowlanych;
- 3) wskazanie elementów zagospodarowania działki lub terenu, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi;
- 4) wskazanie dotyczące przewidywanych zagrożeń występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę

i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia;

5) wskazanie sposobu prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych;

6) wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnie zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie, w tym zapewniających bezpieczną i sprawną komunikację, umożliwiającą szybką ewakuację na wypadek pożaru, awarii i innych zagrożeń.

Informacja ta jest potrzebna do opracowania przez wykonawcę (kierownika budowy) planu bioz.

Kolejną składową opisu przedmiotu zamówienia na roboty budowlane są:

Specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych

Definicja specyfikacji zawarta w rozporządzeniu ministra infrastruktury z 2 września 2004 r. określa, że są to opracowania zawierające w szczególności zbiory wymagań, które są niezbędne do określenia standardu i jakości wykonania robót, w zakresie sposobu wykonania robót budowlanych, właściwości wyrobów betonowych oraz oceny prawidłowości wykonania poszczególnych robót.

Oprócz wymagań zawartych w ww. rozporządzeniu specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych powinny zawierać co najmniej:

1) część ogólną, a w niej:

- a) nazwę nadaną zamówieniu przez zamawiającego,
- b) przedmiot i zakres robót budowlanych,
- c) wyszczególnienie i opis prac towarzyszących i robót tymczasowych,
- d) informacje o terenie budowy zawierające wszystkie niezbędne dane istotne z punktu widzenia:

- organizacji robót budowlanych,
- zabezpieczenia interesów osób trzecich,

- ochrony środowiska,
 - warunków bezpieczeństwa pracy,
 - zaplecza dla potrzeb wykonawcy,
 - warunków dotyczących organizacji ruchu,
 - ogrodzenia,
 - zabezpieczenia chodników i jezdni,
- e) w zależności od zakresu robót budowlanych objętych przedmiotem zamówienia; nazwy i kody:
- grup robót,
 - klas robót,
 - kategorii robót,
- f) określenia podstawowe, zawierające definicje pojęć i określeń nigdzie wcześniej niezdefiniowanych, a wymagających zdefiniowania w celu jednoznacznego rozumienia zapisów dokumentacji projektowej i specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych;
- 2) wymagania dotyczące właściwości wyrobów budowlanych oraz niezbędne wymagania związane z ich przechowywaniem, transportem, warunkami dostawy, składowaniem i kontrolą jakości – poszczególne wymagania odnosi się do postanowień norm;
- 3) wymagania dotyczące sprzętu i maszyn niezbędnych lub zalecanych do wykonania robót budowlanych zgodnie z założoną jakością;
- 4) wymagania dotyczące środków transportu;
- 5) wymagania dotyczące wykonania robót budowlanych z podaniem sposobu wykończenia poszczególnych elementów, tolerancji wymiarowych, szczegółów technologicznych oraz niezbędne informacje dotyczące odcinków robót budowlanych, przerw i ograniczeń, a także wymagania specjalne;
- 6) opis działań związanych z kontrolą, badaniami oraz odbiorem wyrobów i robót budowlanych w nawiązaniu do dokumentów odniesienia;
- 7) wymagania dotyczące przedmiaru i obmiaru robót;
- 8) opis sposobu odbioru robót budowlanych;
- 9) opis sposobu rozliczenia robót tymcza-

sowych i prac towarzyszących;

10) dokumenty odniesienia – dokumenty będące podstawą do wykonania robót budowlanych, w tym wszystkie elementy dokumentacji projektowej, normy, aprobaty techniczne oraz inne dokumenty i ustalenia techniczne.

Trzeba zwrócić uwagę, że **prace towarzyszące są to prace niezbędne do wykonania robót podstawowych, niezaliczane do robót tymczasowych**, w tym geodezyjne wytyczanie i inwentaryzacja powykonawcza.

Gdy przedmiotem zamówienia jest zaprojektowanie i wykonanie robót przez jednego wykonawcę, to opis przedmiotu zamówienia jest dokonywany przez program funkcjonalno-użytkowy.

Program funkcjonalno-użytkowy

Obejmuje on opis zadania budowlanego, w którym podaje się przeznaczenie ukończonych robót budowlanych oraz stawiane im wymagania:

- techniczne,
- ekonomiczne,
- architektoniczne,
- materiałowe,
- funkcjonalne.

Program funkcjonalno-użytkowy służy do ustalania planowanych kosztów prac projektowych i robót budowlanych, przygotowania oferty szczególnie z zakresu obliczania ceny oferty oraz wykonania prac projektowych.

Powinien zawierać:

opis ogólny przedmiotu zamówienia, tj.:

- 1) charakterystyczne parametry określające wielkość obiektu lub zakres robót budowlanych;
- 2) aktualne uwarunkowania wykonania przedmiotu zamówienia;
- 3) ogólne właściwości funkcjonalno-użytkowe;
- 4) szczegółowe właściwości funkcjonalno-użytkowe wyrażone we wskaźnikach powierzchniowo-kubaturowych ustalone zgodnie z Polską Normą PN-ISO 9836:1997 „Właściwości użytkowe w budownictwie. Określenie wskaźników powierzchniowych

i kubaturowych”, jeśli wymaga tego specyfikacja obiektu budowlanego, w szczególności:

- a) powierzchnie użytkowe poszczególnych pomieszczeń wraz z określeniem ich funkcji,
- b) wskaźniki powierzchniowo-kubaturowe, w tym wskaźnik określający udział powierzchni ruchu w powierzchni netto,
- c) inne powierzchnie, jeśli nie są pochodną powierzchni użytkowej opisanych wcześniej wskaźników,
- d) określenie wielkości możliwych przekroczeń lub pomniejszenia przyjętych parametrów powierzchni i kubatur lub wskaźników.

Wymagania zamawiającego w stosunku do przedmiotu zamówienia należy określić, podając, odpowiednio w zależności od specyfiki obiektu budowlanego, wymagania dotyczące:

- 1) przygotowania terenu budowy;
- 2) architektury;
- 3) konstrukcji;
- 4) instalacji;
- 5) wykończenia;
- 6) zagospodarowania terenu,

a także opis wymagań, w których znaleźć się powinny:

- cechy obiektu dotyczące rozwiązań budowlano-konstrukcyjnych i wskaźników ekonomicznych;
- warunki wykonania i odbioru robót budowlanych, odpowiadające zawartości specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych.

W części informacyjnej należy zawrzeć:

- 1) dokumenty potwierdzające zgodność zamierzenia budowlanego z wymaganiami wynikającymi z odrębnych przepisów;
- 2) oświadczenie zamawiającego stwierdzające jego prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane;
- 3) przepisy prawne i normy związane z projektowaniem i wykonaniem zamierzenia budowlanego;
- 4) inne posiadane informacje i dokumenty niezbędne do zaprojektowania robót budowlanych, w szczególności:
 - a) kopię mapy zasadniczej,
 - b) wyniki badań gruntowo-wodnych

na terenie budowy dla potrzeb posadowienia obiektów,

- c) zalecenia konserwatorskie konserwatora zabytków,
- d) inwentaryzację zieleni,
- e) dane dotyczące zanieczyszczeń atmosfery do analizy ochrony powietrza oraz posiadane raporty, opinie lub ekspertyzy z zakresu ochrony środowiska,
- f) pomiary ruchu drogowego, hałasu i innych uciążliwości,
- g) inwentaryzację lub dokumentację obiektów budowlanych, jeżeli podlegają one przebudowie, odbudowie, rozbudowie, nadbudowie, rozbiórkom lub remontom w zakresie architektury, konstrukcji, instalacji i urządzeń technologicznych, a także wskazania zamawiającego dotyczące zachowania urządzeń naziemnych i podziemnych oraz obiektów przewidzianych do rozbiórki i ewentualne uwarunkowania tych rozbiórek,
- h) porozumienia, zgody lub pozwolenia oraz warunki techniczne i realizacyjne związane z przyłączeniem obiektu do istniejących sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych, energetycznych i teletechnicznych oraz dróg samochodowych, kolejowych lub wodnych,
- i) dodatkowe wytyczne inwestorskie i uwarunkowania związane z budową i jej przeprowadzeniem.

Niektóre zarzuty w protestach i odwołaniach dotyczących opisu przedmiotu zamówienia na roboty budowlane

Przedmiotem protestów generalnie były braki w dokumentacji projektowej, w części dotyczącej projektów wykonawczych. Najczęściej natomiast oprostestowywana była niezgodność składanego w dokumentacji przedmiaru z obowiązującą obecnie, a opisaną powyżej wymaganą jego zawartością. Dotychczasowe przyzwyczajenia zleceńodawców w opracowywaniu przedmiarów należy weryfikować i zmieniać, bowiem skuteczność protestów i w konsekwencji odwołań jest bardzo wysoka.

Jeśli zamawiający dopiero na rozprawie podnosi argument, że protest został wniesiony nieprawidłowo, to nie może on już być uwzględniony – taka jest konkluzja wyroku z 2 sierpnia 2005 r. (Urząd Zamówień Publicznych /ZO/0-1938/05).

Inną równie ważną i często kwestionowaną sprawą jest brak specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót, a następnie ich jakość. I tu również wnoszone protesty są skuteczne. Mimo że specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót były wprowadzone – jako część opisu przedmiotu zamówienia na roboty budowlane – już w 1997 r., to dopiero po wejściu w życie rozporządzenia ministra infrastruktury z 2 września 2004 r. przepisy wymusiły opracowywanie tych specyfikacji w określony sposób.

O tym, że problem opisu przedmiotu zamówienia na roboty budowlane – biorąc pod uwagę nasze dotychczasowe przyzwyczajenia i praktykę – nie jest łatwy, niech świadczy to, że środowisko budowlane sporo uwagi poświęca temu problemowi, organizując szkolenia i konferencje poświęcone temu tematowi. Taką Konferencją, na której problematyka związana z opisem przedmiotu zamówienia na roboty budowlane będzie szczegółowo omawiana, jest X Konferencja Częstochowska, która odbędzie się w dniach 3 i 4 listopada 2005 r., a jej organizatorami są: Stowarzyszenie Kosztorsantów Budowlanych, Zarząd Główny PZITB oraz WACETOB.

► DR OLGIERD SIELEWICZ

Ekspert z zakresu zamówień publicznych

* W projekcie nowelizacji ustawy – Prawo zamówień publicznych – skierowanym do Sejmu 10 czerwca 2005 r. przez rząd – definicję robót budowlanych w tej części określa się, iż jest to „realizacja obiektu budowlanego w rozumieniu ustawy – Prawo budowlane, za pomocą dowolnych środków, zgodnie z wymaganiami zamawiającego”.

STOWARZYSZENIE
KOSZTORYSANTÓW
BUDOWLANYCH

WACETOB Sp.z o.o.

ZARZĄD GŁÓWNY
POLSKIEGO ZWIĄZKU
INŻYNIERÓW I TECHNIKÓW
BUDOWNICTWA

ZAPRASZAJĄ DO UDZIAŁU W X KONFERENCJI CZĘSTOCHOWSKIEJ NT.

OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA NA ROBOTY BUDOWLANE

CZĘSTOCHOWA 2005, 3-4 LISTOPADA

PATRONAT HONOROWY Ministerstwo Infrastruktury • Urząd Zamówień Publicznych • Krajowa Rada Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa

PATRONAT MEDIALNY Inżynier Budownictwa • Przegląd Budowlany • Zamówienia Publiczne - Doradca

Jubileuszowa Konferencja jest kontynuacją tradycyjnych konferencji częstochowskich, poświęconych problematyce kosztorysowania oraz cen robót budowlanych. Adresowana jest do uczestników procesu inwestycyjnego, przede wszystkim do osób związanych z kosztorysowaniem i rozliczaniem kosztów inwestycji. Zapraszamy wszystkich, którzy zainteresowani są wprowadzaniem do praktyki nowoczesnych metod kosztorysowania.

TEMATYKA KONFERENCJI – OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA NA ROBOTY BUDOWLANE

- Warianty zakresu przedmiotu zamówienia budowlanego i odpowiadające im typy umów.
- Program funkcjonalno-użytkowy inwestycji budowlanej.
- Metodyka opracowania klasyfikacji robót budowlanych.
- Przygotowanie dokumentacji projektowej na potrzeby zamawiania robót budowlanych.
- Metodyka opracowania ogólnych i szczegółowych specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych.
- Przedmiar robót w dokumentacji projektowej na potrzeby zamawiania robót budowlanych.

MIEJSCE I CZAS TRWANIA KONFERENCJI

Konferencja odbędzie się w dniach 3-4 listopada 2005 r. w Częstochowie w hotelu „MERCURE”, ul. Ks. J. Popieluszki 2 (poprzednia nazwa PATRIA). Otwarcie obrad nastąpi 3 listopada o godz. 12⁰⁰ – zakończenie Konferencji 4 listopada ok. godz. 14⁰⁰.

WARUNKI UCZESTNICTWA

Do udziału w Konferencji zostaną zakwalifikowane osoby, które **do 20 października br.** prześlą na adres organizatorów wypełnioną kartę zgłoszenia oraz wpłacą 790 zł z tytułu uczestnictwa w Konferencji. W ramach tej opłaty organizatorzy zapewniają komplet materiałów konferencyjnych, wyżywienie, udział w kolacji koleżeńskej oraz napoje w trakcie obrad.

KOSZT DOJAZDU I NOCLEGÓW POKRYWAJĄ UCZESTNICY W RAMACH DELEGACJI

Ze względu na ograniczoną liczbę miejsc – o udziale decydować będzie kolejność zgłoszeń. Członkowie Stowarzyszenia Kosztorysantów Budowlanych mają pierwszeństwo w kwalifikacji. Osoby zakwalifikowane otrzymają pisemne potwierdzenie udziału i szczegółowy program Konferencji. Komitet organizacyjny zastrzega sobie prawo nieprzyjęcia części zgłoszeń uczestnictwa w Konferencji, jeżeli liczba zgłoszeń przekroczy możliwości organizacyjne.

Zgłoszenia prosimy kierować na adres:

WACETOB Sp. z o.o., Komitet Organizacyjny Konferencji, CZĘSTOCHOWA 2005, 00-682 Warszawa, ul. Hoża 50
Wszelkich informacji udziela kol. Hanna Zabłocka tel./faks 622-01-71, 625-78-07, e-mail: hzablocka@budowlana.pl

**WACETOB – KOMITET ORGANIZACYJNY KONFERENCJI
CZĘSTOCHOWA 2005
00-682 WARSZAWA, ul. Hoża 50**

pieczętka zakładu pracy

miejsowość i data

Nazwa Zakładu Pracy Adres

Kod Pocztowy Miejscowość NIP (faktura / paragon) tel./faks

ZGŁOSZENIE UCZESTNICTWA

Zgłaszam swój udział w konferencji szkoleniowej **CZĘSTOCHOWA 2005** w dniach **3-4 listopada 2005 r. w Częstochowie**.

Lp.	Imię i Nazwisko
1.
2.
3.

Opłata za uczestnictwo wynosi
790 zł od osoby.

Osoba upoważniona do kontaktów roboczych w sprawie Konferencji (nazwisko, telefon, faks)

Należność została przekazana w dniu (załączamy kserokopię dowodu wpłaty) na rachunek:

WACETOB Sp.z o.o., 00-716 Warszawa, ul. Bartycka 26
na konto w PKO BP SA XV O/Warszawa, nr 33 10201156 0000770200069310 z dopiskiem CZĘSTOCHOWA 2005

Proszę o rezerwację hotelu w dniach: 2/3 3/4 listopada 2005 r. (prosimy zakreślić właściwe pola)

OŚWIADCZENIE

Zobowiązuję się do niedochodzenia zwrotu kosztów uczestnictwa w razie nieprzybycia na konferencję. Prosimy o wystawienie faktury VAT i upoważniamy do wystawienia faktury bez naszego, jako odbiorcy, pokwitowania.

.....
podpis osoby zgłaszającej

.....
Dyrektor jednostki zgłaszającej

► Jubileuszowe zmiany prawa budowlanego

Całkiem niedawno, w maju tego roku, odbył się już czwarty Zjazd sprawozdawczy Mazowieckiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Ogromna liczba tematów i postulatów zgłaszanych przez uczestników Zjazdu i diskutowanych podczas obrad w sposób wyjątkowo wyraźny świadczy o skali i złożoności zagadnień nurtujących środowisko „budowlańców”.

Jednym z tematów poruszanych w trakcie obrad była kwestia ciągłych zmian w obowiązujących przepisach. Zdaniem większości (jeśli nawet nie dyskutantów występujących na Zjeździe, to na pewno większości środowiska) jest to zjawisko bardzo niekorzystne, w znaczny sposób utrudniający ich przyswajanie i stosowanie w praktyce. Podobny pogląd podzielił też jeden z VIP-ów od spraw budownictwa minister Andrzej Bratkowski, krytykując w swoim zjazdowym wystąpieniu próby ciągłego poprawiania prawa budowlanego.

Historia nie taka znów dawna

Pierwsze powojenne polskie Prawo budowlane (ustawa z 31 stycznia 1961 roku) też oczywiście, w ciągu 14 lat swojego obowiązywania, było nowelizowane. Dwa razy: w 1965 r. i w 1972 r. (a zmiany były „ogromne”, raz dotyczyły jednego punktu w jednym ustępie jednego, jedyne artykułu, drugi raz zmieniono cały ustęp w innym artykule). Kolejne Prawo budowlane, tym razem z 24 października 1974 roku również nie ustrzegło się zmian, było ich 9 na przestrzeni 19 lat, co średnio daje 0,473 nowelizacje na rok. Od 1 stycznia 1995 roku do dziś jesteśmy pod rządami trzeciej już po II wojnie światowej ustawy – Prawo budowlane z 7 lipca 1994 roku.

Efekt wprowadzenia tej ustawy przeszedł najśmielsze oczekiwania. Właśnie wprowadzana jest „jubileuszowa” 30 nowelizacja ustawy – Prawo budowlane (jeśli nie pomyli-

łem się w liczeniu kolejnych wersji). Przypomina się w tym momencie fragment futurologicznej przepowiedni Stanisława Lema, dotyczącej zalewu informacyjnego w społeczeństwie przyszłości: „... nikt już niczego nie czyta. A jeśli nawet czyta, to nie rozumie. A nawet jeśli zrozumie, to i tak w natłoku nowych informacji natychmiast zapomina”. Czy czasem nie odnosi się to już do przepisów naszego budowlanego prawodawstwa?

Trudna interpretacja prostych definicji

Przyjrzyjmy się zatem niektórym zmianom wprowadzonym w sejmowym projekcie nowelizacji Prawa budowlanego, przekazanym do Senatu.

W słowniczku ustawy pojawia się np. całkiem nowa **definicja pojęcia „przebudowy”**. Wg niej przebudową jest „wykonywanie robót budowlanych, w wyniku których następuje zmiana parametrów użytkowych lub technicznych istniejącego obiektu budowlanego, z wyjątkiem zmiany parametrów charakterystycznych, jak kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, długość, szerokość bądź liczba kondygnacji”. Jest to, moim zdaniem, definicja bardzo zła, w sensie konsekwencji, które jej wprowadzenie spowoduje.

To, że zmiana parametrów charakterystycznych wykracza poza pojęcie przebudowy jest zrozumiałe, przy zmianie tych parametrów mamy do czynienia z rozbudową, nadbudową lub odbudową, a więc działaniami określonymi w dalszej części ww. ustawowego słowniczka jako „budowa”, słusznie wymagająca, dla ich legalnej realizacji, uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę. Bardzo dyskusyjna jest jednak pierwsza część nowo wprowadzonego określenia.

Wg istniejącej już od dawna w słowniczku tej ustawy **definicji remontu**, oznaczał on „wykonywanie w istniejącym obiekcie

budowlanych robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego, a niestanowiących bieżącej konserwacji, przy czym dopuszcza się stosowanie wyrobów budowlanych innych niż użyto w stanie pierwotnym”. I jednocześnie, z pewnymi ograniczeniami dotyczącymi zabytków, ingerencji w konstrukcję i przeróbek instalacji gazowych, remont istniejącego obiektu budowlanego generalnie zwolniony był z obowiązku uzyskiwania uprzedniego pozwolenia na budowę (art. 29 ust. 2, pkt 1 ustawy), wystarczyło dla niego dokonanie jedynie odpowiedniego zgłoszenia zamiaru wykonania w odpowiednim organie administracji architektoniczno-budowlanej.

Podana definicja remontu też budziła wiele wątpliwości, gdzie np. kończy się „magiczna granica” wymienionej w niej bieżącej konserwacji, wykonywanie których robót budowlanych może być jeszcze do takiej konserwacji zaliczone, co natomiast musi być już traktowane jako remont.

Brak było (i brak jest nadal) dobrej **definicji „bieżącej konserwacji”**. Definicji, która potrafiłaby rozstrzygnąć typową sporną kwestię, czy odnowienie powłok malarskich w budynku to już remont, czy jeszcze wspomniana bieżąca konserwacja. Bo jedyna istniejąca definicja, z rozporządzenia MSWiA z 16 sierpnia 1999 roku „w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych”, wg której konserwacja to „wykonywanie robót mających na celu utrzymanie sprawności technicznej elementów budynku”, naprawdę niewiele wyjaśnia. Zauważmy że oczywiście, z pewnych względów, zdecydowanie wygodniej jest akurat taką robotę budowlaną traktować jako konserwację. Przecież w takim ujęciu nie jest ona w ogóle objęta uregulowaniami Prawa budowlanego i nawet nie musimy nigdzie zgłaszać zamiaru jej wykonania. Łatwiej będzie też pod względem reżimów zamó-

wień publicznych – konserwację traktować jako usługę, dla której nie jest konieczne opracowywanie dokumentacji projektowej (teraz, ku ogromnej radości zamawiających, składającej się zaledwie z projektu budowlanego, projektu wykonawczego, przedmiaru robót z kodami CPV i informacji do planu bioz), kosztorysu inwestorskiego i (ku jeszcze większej radości zamawiających) specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót. Oczywiście zawsze możliwe było spotkanie się z zarzutem, że jaka to usługa, jeśli w jej ramach wykonano także trochę przetarcia tynków, przygotowanie powierzchni, malowanie także stolarki okiennej i drzwiowej, malowanie grzejników, konieczne było ustawienie rusztowań, zabezpieczenie podłóg, itp. Razem 10 czy 15 typowych robót budowlanych, których finansowe rozliczenie oparliśmy oczywiście na KNR-ach, czyli, jak sama nazwa wskazuje katalogi robót budowlanych, a nie jakieś katalogi konserwacji. Przychodzący raz na rok do firmy budżetowej kontroler NIK-u czy też „człowiek z RIO” (samorządowcy wiedzą o kogo chodzi, pozostałym wyjaśniam, że nie jest to człowiek z Rio de Janeiro), będzie głównie szperał w dokumentach finansowych związanych z procedurami zamówień publicznych. I może okazać się, w protokole pokontrolnym, że jego zdaniem dokonaliśmy błędnej kwalifikacji rodzaju zamówienia publicznego, rażąco obchodząc procedury i naruszając ustawę – Prawo zamówień publicznych (jesteśmy więc oskarżeni o naruszenie tzw. dyscypliny budżetowej, a to już nie przelewki). Oczywiście to, że oszczędziliśmy znaczną część środków finansowych, nie zamawiając bezsensownych, w sytuacji odnawiania malowania, projektów, przedmiarów, specyfikacji technicznych czy kosztorysów inwestorskich, nie ma najmniejszego znaczenia. A bardziej wnikliwy „szperacz-kontroler” może zadać jeszcze bardziej kłopotliwe pytanie, o wymagane art. 30 Prawa budowlanego zgłoszenie zamiaru wykonania robót, zakwalifikowanych przez nas jako konserwacja, a przez niego jako remont, wymagane art. 30 Prawa budowlanego. I już witamy się z sytuacją „samowoli budowlanej” i zapisa-

nymi w ustawie żmudnymi i kosztownymi procedurami legalizacyjnymi.

Z życia wzięte

Bajki, powie ktoś z czytelników, nie może być, aby było aż tak głupio. Otóż żaręczam, że niestety jednak jest. Nad moim biurkiem, w Sądzie Najwyższym, gdzie pełnię funkcję doradcy, powiesiłem sobie, ku przestrodze, fragment tegorocznego protokołu. Wynika z niego, że zamówienia publiczne w tej instytucji (za które odpowiadam) prowadzone są „nierzetelnie”. Np. w którymś z kilkunastu postępowań kilku oferentów złożyło oświadczenia w trybie art. 22 o treści (2 linijki) pochodzącej ze starej ustawy z 29 stycznia 2004 roku, w jakiejś umowie znalazła się też przywołana stara ustawa, zamiast nowego Prawa zamówień publicznych. W unieważnionym zapytaniu o cenę (z powodu otrzymania tylko jednej oferty) oferent, obecny zresztą osobiście przy otwarciu jego, jedynej, oferty, nie dostał pisemnej informacji o tym, że oferta ta była jedyna i postępowanie zostało unieważnione.

Trudności interpretacyjnych ciąg dalszy

Analogiczne do opisanych wyżej rozterki decyzyjne, dotyczące granicy między konserwacją a remontem, powstają także przy próbie stwierdzenia, czy roboty budowlane, które akurat wykonujemy, mieszczą się jeszcze w pojęciu remont czy też już poza nie wykraczają, wchodząc w zakres nieskodyfikowanego do tej pory na gruncie przepisów ustawy – Prawo budowlane **pojęcia przebudowy czy modernizacji**. Jest to bardzo istotne ze względu np. na uregulowanie zawarte w art. 29, ust. 1, pkt 1, wg którego modernizacja, niebędąca remontem, nie może korzystać ze zwolnienia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę. A jak można zauważyć, remont pomieszczenia kuchni w lokalu mieszkalnym, w trakcie którego w miejsce olejnej lamperii na ścianie układamy nową, nieistniejącą wcześniej okładzinę z płytek glazury, w pojęciu remont, w świetle definicji z pkt 8, wyraźnie się nie mieści. Tym niemniej właśnie margines nieozna-

czoności, pozostawiony w dotychczasowych definicjach bieżącej konserwacji i remontu, pozwalał, paradoksalnie, na uproszczenie wielu procedur. Czy to przez zaliczenie robót do zabiegów konserwacyjnych (zakończona sukcesem późniejsza obrona uzasadnienia swojej decyzji), czy uniknięcie starań o pozwolenie na budowę, przy ich potraktowaniu jako remont.

Teraz już tak łatwo nie będzie. **Nowa definicja przebudowy właściwie likwiduje pojęcie „remontu”**. Przecież niemal każde typowo remontowe „dotknięcie się” dowolnej instalacji wewnętrznej powoduje, ze względu na postęp techniczny, zmianę parametrów technicznych czy użytkowych. Czyli jest przebudową – będzie nią np. wymiana grzejników, kabiny windy, usprawnienie działania wentylacji.

A jako przebudowa wymaga już (poza sieciami zewnętrznymi, drogami, torami i urządzeniami kolejowymi) uzyskania przez inwestora pozwolenia na budowę. Czyli całej złożonej procedury, od projektu budowlanego wraz z informacją do planu bioz do uprawomocnienia się pozwolenia na budowę, ustanowienia kierownika budowy, pobrania dziennika budowy, wywieszenia tablicy informacyjnej, zawiadomienia PINB-u o rozpoczęciu robót, itd. Czy naprawdę intencją ustawodawcy było, aby przy wymianie grzejnika w mieszkaniu czy kucharki gazowej przywiezionej ze sklepu obowiązywała jednakowa procedura (w zakresie Prawa budowlanego) jak przy budowie Huty Katowice czy Portu Północnego. Jeśli nie (w co głęboko wierzę), to uprzejmie informuję, że niechcący (wprowadzając taką, a nie inną definicję przebudowy) właśnie udało się to uczynić.

W każdej beczce miodu powinna znaleźć się łyżka dziegciu. Tak przynajmniej mówi ludowa mądrość.

I jest, bardzo pozytywnie należy bowiem ocenić część z drobnych zmian planowanej nowelizacji, związanych z usuwaniem ewidentnych błędów redakcyjnych dotychczasowej wersji ustawy.

► DR JERZY DYLEWSKI

Specjalista w zakresie prawa budowlanego

► Nauka dla budownictwa

Fundacja na rzecz nauki polskiej realizuje od roku 1998 program wspierania wybitnych uczonych przez przyznawanie im trzyletnich subsydiów, których celem jest albo intensyfikowanie już prowadzonych prac, albo umożliwienie podejmowania nowych kierunków badań. Subsydium obejmuje imienne stypendium laureata oraz środki, którymi może rozporządzać zgodnie ze swoim uznaniem, przeznaczając je m.in. na stypendia dla doktorantów i młodych doktorów, na zakup literatury fachowej, aparatury i materiałów, na udział w konferencjach, finansowanie krótkich wyjazdów naukowych, organizowanie seminariów itp. Program adresowany jest do aktywnie działających naukowo osób, których dotychczasowy dorobek stanowi rękomię właściwego wykorzystania środków i które potrafią skutecznie łączyć pracę naukową z kształceniem młodej kadry.

Subsydia przyznawane są w drodze zamkniętego konkursu, obejmującego co roku inną dziedzinę nauki (przyrodnicze i medyczne, humanistyczne i społeczne, ścisłe lub techniczne). W roku 2005 były to po raz drugi nauki techniczne. Kandydatów zgłasza powołana przez Fundację grupa wybitnych uczonych, uznawanych za autorytety w danej dziedzinie. Na tej podstawie Fundacja tworzy listę zaproszonych do udziału w konkursie. Naukowcy, którzy przystępują do konkursu, prezentują swoje zamierzenia naukowe wraz z projektem wykorzystania subsydiów. Trzyletnie subsydia przyznawane są laureatom w wysokości 240 tys. zł (80 tys. zł rocznie). W tegorocznej edycji subsydiów profesorskich po raz pierwszy wyróżniono naukowca pracującego na rzecz budownictwa. Jest nim **prof.**

dr hab. inż. Cezary Madryas z Wydziału Budownictwa Lądowego i Wodnego Politechniki Wrocławskiej, który zgłosił projekt: Strategia przystosowania konstrukcji sieci kanalizacyjnych dla potrzeb miasta przyszłości. Profesor Cezary Madryas zajmuje się przede wszystkim naukowymi podstawami procesów projektowania, budowy i eksploatacji przewodów infrastruktury podziemnej miast. (red.)

► Kawaler Orderu św. Stanisława

Krzyż Komandorski Orderu św. Stanisława został przyznany przez Wielką Kapitułę w Londynie Kawalerowi **mgr. inż. Jerzemu Zawołowi** za działalność w zakresie pomocy ludziom pozostającym w niedostatku oraz finansowe wspieranie działalności ośrodków pomocy społecznej i ochrony zdrowia. Uroczystość odbyła się 29 maja 2005 r. w Kościele Farnym w Rozwadowie z udziałem biskupa Edwarda Frankowskiego.

Kawaler Krzyża Komandorskiego Orderu św. Stanisława, członek Podkarpackiej Izby Inżynierów Budownictwa w Rzeszowie mgr inż. Jerzy Zawół

► Dziennik budowy w internecie

Pierwszą dokumentację postępu prac na budowie możemy śledzić na stronie www.ppnt.pl. W Gdyni-Redłowie powstaje jedno z największych przedsięwzięć inwestycyjnych na wybrzeżu. Pomorski Park Naukowo-Techniczny zajmuje obszar 6 ha dawnej zajezdni komunikacji miejskiej. Inwestycja przeznaczona dla potrzeb nowoczesnych przedsiębiorstw zaktywizuje rozwój gospodarczy województwa pomorskiego, a współfinansowana jest ze środków programu PHARE 2003 SSG. Obecnie trwa rewitalizacja hal tłukowych, które powstały przed 1938 rokiem, a podczas wojny służyły jako hale remontowe niemieckich samolotów wojskowych. Docelowo dla potrzeb nowych użytkowników udostępnionych zostanie 9000 m² powierzchni biurowej i laboratoryjnej, prototypownie, sale wystawiennicze i konferencyjne. (red.)

Pierwsze prace budowlane rozpoczęto w listopadzie 2004 roku, zakończenie inwestycji zaplanowano na czerwiec 2006 r.

► Więcej mieszkań oddanych do użytku

W lipcu liczba mieszkań oddanych do użytku wzrosła o 4,3 proc. i wyniosła 7.794, w tym:

- 923 mieszkania zakładowe, komunalne i społeczne czynszowe, to jest o 49,1 proc. więcej niż w lipcu 2004 roku i o 195,8 proc. więcej niż w czerwcu,
 - spółdzielnie oddały 354 mieszkania, czyli o 28,9 proc. mniej niż przed rokiem i o 41 proc. mniej niż w czerwcu 2005 roku (od początku roku 3.951 spółdzielczych mieszkań, o 22,1 proc. mniej niż przed rokiem),
 - inwestorzy indywidualni oddali do użytku w lipcu 4.643 mieszkania, czyli o 6,0 proc. więcej niż rok temu i o 3,4 proc. więcej niż w czerwcu 2005 roku. Od początku roku inwestorzy oddali 34.062 mieszkania, o 3,7 proc. mniej niż przed rokiem,
 - liczba mieszkań wybudowanych na sprzedaż lub wynajem wyniosła 1.874 i była o 5,2 proc. mniejsza niż w lipcu 2004 roku i o 38,1 proc. większa w porównaniu z czerwcem br.
- Od początku roku oddano do użytku 55.725 mieszkań, o 3,4 proc. mniej niż w ciągu 7 miesięcy 2004 roku.

Źródło: PAP/GUS

► Kalendarium

NOWE PRZEPISY:

Ustawa z 18 maja 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 113, poz. 954).

Realizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko jest dopuszczalna wyłącznie po uzyskaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na realizację przedsięwzięcia. Wydanie takiej decyzji jest poprzedzone postępowaniem w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, które dla tego samego przedsięwzięcia przeprowadza się tylko jeden raz. Organami właściwymi do wydania takiej decyzji są: wojewoda, starosta, dyrektor regionalnej dystrykcji Lasów Państwowych, wójt, burmistrz lub prezydent, w zależności od rodzaju przedsięwzięcia. **Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest ważna dwa lata**, tzn. w ciągu dwóch lat od dnia, w którym stała się ostateczna, należy złożyć wniosek o wydanie decyzji niezbędnej do realizacji przedsięwzięcia (np. decyzji o pozwoleniu na budowę).

Zniesiono obowiązek przeprowadzania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko na etapie wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Postępowanie takie będzie prowadzone tylko na etapie wydawania pozwolenia na budowę.

Zniesiono obowiązek uzyskiwania, w drodze decyzji, zgody na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego. Nie będzie już konieczne przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przed wydaniem pozwolenia wodnoprawnego w zakresie poboru wód podziemnych oraz rolniczego wykorzystania ścieków.

Ustawa w ww. zakresie weszła w życie 28 lipca 2005 r.

Ustawa z 13 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 130, poz. 1087).

Wprowadzono wiele zmian mających na celu transpozycję i realizację prawa unijnego oraz poprawiono przepisy dotyczące systemu gospodarowania wodami. Postanowiono, że **uzgodnienia z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej wymaga także decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego** dla przedsięwzięć wymagających uzyskania pozwolenia wodnoprawnego, wydawanego przez wojewodę. Rozszerzono zakres przedsięwzięć, które nie wymagają pozwolenia wodnoprawnego. Szczegółowo określono strony postępowania o wydanie pozwolenia wodnoprawnego. Weszła w życie 30 lipca 2005 r.

Ustawa z 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 143, poz. 1199).

Minister finansów będzie wydawał pisemne interpretacje w indywidualnych sprawach w zakresie postanowień umów o unikaniu podwójnego opodatkowania oraz innych ratyfikowanych umów międzynarodowych dotyczących problematyki podatkowej. Aby taką interpretację uzyskać, należy złożyć wniosek, wyczerpująco przedstawić stan faktyczny oraz własne stanowisko w sprawie. Minister ma 6 miesięcy na udzielenie odpowiedzi.

Zawarto upoważnienie ustawowe dla ministra finansów i ministra nauki i informatyzacji do określenia w drodze rozporządzenia technicznych szczegółów przesyłania deklaracji drogą elektroniczną.

Umożliwiono podatnikom składanie pism drogą elektroniczną oraz przesyłanie pism do podatników, tą samą drogą, pism do podatników (jeżeli podatnik wybierze taką formę). Jednakże zaświadczenia

► Coraz lepsza sytuacja na rynku budowlanym – pisze Rzeczpospolita. Wzrost produkcji w pierwszej połowie roku jest większy o 8,5 proc. niż rok temu.

W Polsce buduje się więcej dróg i więcej mieszkań.

W I kwartale br. wydano pozwolenie na budowę dla ponad 25 tysięcy lokali, tj. o 16 proc. więcej niż przed rokiem.

► Osobom fizycznym, które budują lub remontują mieszkanie, będzie przysługiwała rekompensata za wzrost podatku VAT na materiały budowlane. 8 lipca br. Sejm uchwalił ustawę o zwrocie niektórych wydatków związanych z budownictwem mieszkaniowym.

Przepisy wchodzi w życie 1 stycznia 2006 roku, natomiast zwrot poniesionych wydatków na cele budowlane udokumentowane fakturami dotyczy okresu od 1 maja 2004 roku do 31 grudnia 2007 roku.

► Liczba mieszkań oddanych do użytku wzrosła w czerwcu 2005 roku o 2,4 proc. w stosunku do ubiegłego roku – podała Główny Urząd Statystyczny.

► Coraz więcej jest ofert pracy dla Polaków w Wielkiej Brytanii, jednak większość ogłoszeń pozostaje bez odpowiedzi. Gazeta Wyborcza zwraca uwagę, że praca dostępna jest nie tylko dla cieśli i kierowców, ale także dla lekarzy, nauczycieli czy inżynierów. Okazuje się jednak, że najlepszym specjalistom do wyjazdu się nie spieszy, a ci, którzy chcieliby wyjechać, nie znają języka angielskiego

► Polskie przedsiębiorstwo przejęło bankrutującą firmę niemiecką. Grupa SANPLAST ze Strzelna kupiła majątek niemieckiego producenta instalacji łazienkowych w Nadrenii Północnej-Westfalii. Polacy stali się właścicielami zakładów wraz z 358-osobową załogą. Zachowali dotychczasową nazwę firmy. Transakcja objęła gwarancje zatrudnienia dla wszystkich pracowników.

► Mostostal Warszawa chce w 2006 r. osiągnąć stabilizację finansową między innymi poprzez bardziej efektywne pozyskiwanie nowych kontraktów. Po planowanej sprzedaży dewelopera - Mostostalu Invest, firma ma zamiar skupić się na wykonawstwie w tym segmencie.

► Do końca 2005 roku Główny Urząd Nadzoru Budowlanego planuje przeprowadzenie około dwóch tysięcy kontroli, podczas których chce sprawdzić jakość ponad czterech tysięcy wyrobów budowlanych. Kontrole wyrobów budowlanych nie mają na celu hamowania rozwoju rynku, lecz eliminowanie pojawiających się na nim patologii – podkreśla Marek Naglewski, główny inspektor nadzoru budowlanego.

organów podatkowych będą w dalszym ciągu wydawane wyłącznie w formie papierowej. Zmieniono przepisy dotyczące wstrzymania wykonania zaskarżonej decyzji. **Organ podatkowy jest obowiązany wstrzymać wykonanie decyzji, jeżeli podatnik wniósł zabezpieczenie.** Zmieniono przepisy dotyczące odszkodowania za szkodę poniesioną wskutek wydania decyzji, która została uchylona w wyniku wznowienia postępowania lub stwierdzono nieważności tej decyzji. Mając na uwadze wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 23 września 2003 r., sygn. akt K 20/02, postanowiono, że odszkodowanie przysługuje nie tylko za poniesioną rzeczywistą szkodę (*damnum emergens*), lecz również utracone korzyści (*lucrum cessans*). Organ podatkowy będzie mógł skorygować deklarację, jeżeli zawiera ona błędy rachunkowe lub inne oczywiste omyłki, zaś zmiana wysokości zobowiązania podatkowego, kwoty nadpłaty, kwoty zwrotu podatku lub wysokości straty w wyniku tej korekty nie przekracza kwoty 1000 zł. Uwierzytelnioną kopię skorygowanej deklaracji otrzyma podatnik, który w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, będzie mógł wnieść sprzeciw. Jego wniesienie anuluje korektę. Ustawa w ww. zakresie wejdzie w życie 1 września 2005 r., z tym że przepisy dotyczące składania i otrzymywania pism w formie elektronicznej wejdą w życie 16 sierpnia 2006 r.

Rozporządzenie ministra infrastruktury z 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. nr 112, poz. 940).

Z wnioskiem o udzielenie dotacji celowej może wystąpić właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru zabytków. Z wnioskiem należy wystąpić do Ministerstwa Kultury lub wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków, w zależności od rodzaju udzielanej dotacji. Określono terminy, do których należy składać wnioski. Wzory wniosków (do ministerstwa lub organu wojewódzkiego) zostały zamieszczono-

ne w załącznikach do rozporządzenia.

Do wniosków złożonych i nierozpatrzonych przed 9 lipca 2005 r. stosuje się przepisy ww. rozporządzenia z 6 czerwca 2005 r. Natomiast do dotacji przyznanych i nierozliczonych przed 9 lipca 2005 r. stosuje się przepisy dotychczasowe. Weszło w życie 9 lipca 2005 r.

Rozporządzenie ministra zdrowia z 22 czerwca 2005 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. nr 116, poz. 985).

Wydane na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. nr 91, poz. 408 z późn. zm.).

Rozporządzenie w rozdziale 2 precyzuje wymagania dotyczące lokalizacji zakładów opieki zdrowotnej oraz ogólne wymagania dotyczące pomieszczeń i ciągów komunikacyjnych. W rozdziale 3 określono wymagania dla niektórych pomieszczeń m.in. holu, pokoi łóżkowych, izolatki, separatki, śluzu umywalkowo-fartuchowej i śluzu szatniowej, poczekalni pacjentów, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, korytarzy. W rozdziale 4 określono **wymagania ogólnobudowlane, dotyczące wykończenia podłóg, ścian i sufitów, wyposażenia budynków w dźwig, wysokości pomieszczeń, szerokości drzwi, konstrukcji okien.** W rozdziale 6 wskazano, jakie wymagania muszą spełniać instalacje, w szczególności instalacja wodociągowa, grzewcza, wentylacyjna i elektryczna. W załącznikach określono wymagania szczegółowe, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładów opieki zdrowotnej. Zakład opieki zdrowotnej, który prowadzi działalność w dniu 1 lipca 2005 r., i nie spełnia wymagań określonych w niniejszym rozporządzeniu, jest zobowiązany dostosować pomieszczenia i urządzenia do tych wymagań w terminie do dnia:

- 31 grudnia 2010 r. – w przypadku szpitali i innych zakładów przeznaczonych

dla osób wymagających całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych,

- 31 grudnia 2008 r. – w przypadku pozostałych zakładów opieki zdrowotnej.

Ponadto do 2 stycznia 2006 r. kierownik zakładu opieki zdrowotnej, który nie spełnia wymagań określonych w niniejszym rozporządzeniu, jest zobowiązany przedstawić program dostosowania zakładu opieki zdrowotnej do tych wymagań. Weszło w życie 1 lipca 2005 r.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 29 czerwca 2005 r. w sprawie powszechnej taksacji nieruchomości (Dz. U. nr 131, poz. 1092).

Zgodnie z art. 161 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. nr 261, poz. 2603 z późn. zm.) **powszechna taksacja nieruchomości ma na celu ustalanie wartości katastralnej nieruchomości.**

Rozporządzenie określa sposób przeprowadzania taksacji nieruchomości.

Postanowiono m.in., że do cech charakterystycznych gruntów zabudowanych lub przeznaczonych pod budowę, wpływających na wartość katastralną, zalicza się:

- położenie,
 - przeznaczenie ustalone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku tego planu sposób użytkowania,
 - stan wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej,
 - stan zagospodarowania,
 - klasę gleboznawczą gruntu, jeżeli została określona w katastrze nieruchomości,
 - inne cechy gruntów, jeżeli są one charakterystyczne dla danej strefy taksacyjnej.
- Weszło w życie 2 sierpnia 2005 r.

Rozporządzenie ministra finansów z 14 lipca 2005 r. w sprawie wystawiania oraz przesyłania faktur w formie elektronicznej, a także przechowywania oraz udostępniania organowi podatkowemu lub organowi kontroli skarbowej tych faktur (Dz. U. nr 133, poz. 1119).

Faktury mogą być wystawiane, przesyłane i przechowywane w formie elektronicznej pod warunkiem, że **autentyczność ich pochodzenia i integralność ich treści będą zagwarantowane:**

- bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu, lub
- przez wymianę danych elektronicznych (EDI).

Umowa w sprawie europejskiego modelu EDI została opisana w art. 1 zalecenia Komisji Europejskiej z 19 października 1994 r. nr 1994/820/WE odnoszącego się do aspektów prawnych elektronicznej wymiany danych (Dz. Urz. UE L 338 z 28 grudnia 1994 r.).

Ponadto aby faktury mogły być wystawiane i przesyłane w formie elektronicznej, potrzebna jest wcześniejsza **akceptacji** tej formy przez odbiorcę faktury.

Faktury elektroniczne należy przechowywać w sposób umożliwiający, na żądanie organów kontroli, natychmiastowy, pełny i ciągły dostęp drogą elektroniczną do tych faktur. W przypadku przechowywania faktur w innym państwie członkowskim UE, należy wcześniej poinformować o tym naczelnika urzędu skarbowego oraz naczelnika urzędu celnego w odniesieniu do podatnika podatku akcyzowego. Zawiadomienie takie jest niezbędne również w przypadku, gdy podatnik chce stosować faktury elektroniczne przez dzień 1 stycznia 2006 r. Weszło w życie 4 sierpnia 2005 r.

Obwieszczenie ministra finansów z 28 lipca 2005 r. w sprawie odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych (M.P. nr 39, poz. 533).

Stawka odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych od 28 lipca br. **wynosi 12,5%** kwoty zaległości w stosunku rocznym.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 19 lipca 2005 r., sygn. akt SK 20/03 (Dz. U. nr 143, poz. 1207).

Obciążenie członków spółdzielni, kosztami budowy, eksploatacji i utrzymania nieruchomości spółdzielczych odpowiednio

do posiadanych przez nich lokali jest zgodne z konstytucją.

Elżbieta H. zawarła ze spółdzielnią mieszkaniową umowę w sprawie zasad i warunków nabycia spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego. Umowa przewidywała dokonywanie wpłat na poczet kosztów budowy i określała maksymalną wysokość wkładu budowlanego. Po wybudowaniu lokalu spółdzielnia zawiadomiła Elżbietę H. o konieczności dopłaty. Kiedy odmówiła, spółdzielnia nie przyjęła jej na członka spółdzielni i nie przydzieliła lokalu. Sąd Okręgowy, do którego się zwróciła, uznał, że skarżąca wykonała swoje zobowiązanie, i może domagać się od spółdzielni świadczenia wzajemnego. Uzyskała więc członkostwo i wtedy spółdzielnia wytoczyła przeciw niej powództwo o zasądzenie dopłaty do wkładu budowlanego. Powództwo to zostało w całości uwzględnione, bo zaskarżony przepis zobowiązuje członka spółdzielni do uiszczenia wkładu budowlanego odpowiadającego kosztom rzeczywiście poniesionym na budowę lokalu. Dla zobowiązań członków spółdzielni nie mają też znaczenia żadne oświadczenia spółdzielni, bo zaskarżony przepis jest bezwzględnie obowiązujący. Zdaniem skarżącej zakres jego obowiązywania jest zbyt szeroki, co prowadzi do niezgodności z Konstytucją. Ograniczenie skuteczności umowy wzajemnej oznacza upośledzenie nabywcy praw do lokalu i narusza konstytucyjną zasadę równej ochrony praw majątkowych. Została też naruszona zasada równego traktowania między skarżącą, a spółdzielnią mieszkaniową. Stosowanie kwestionowanego przepisu prowadzi do sytuacji, w której obowiązujące prawo nie gwarantuje możliwości określenia swoich zobowiązań w drodze umowy.

Trybunał Konstytucyjny rozpoznał skargę konstytucyjną Elżbiety H. dotyczącą zwiększenia kosztów budowy lokalu spółdzielczego. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 226 ustawy z 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, w brzmieniu

► Do otwarcia Złotych Tarasów – wielkiego centrum handlowego w Warszawie – zostało jeszcze osiem miesięcy, a proces wynajmu powierzchni handlowych jest już na ukończeniu. Na 63,5 tys. mkw. będzie działać blisko 220 sklepów i punktów usługowych o powierzchni od 9 do ponad 4000 mkw. Koszty wynajmu są bardzo zróżnicowane. Najwyższa cena za metr kwadratowy powierzchni niedużego sklepu w najlepszej lokalizacji, to ok. 100 euro. Umowy zawierane są na okres od 5 do 10 lat. Blisko 10 proc. powierzchni zajmą kawiarnie, bary i restauracje. W sumie będzie ich ponad 20. Każde z pięter centrum ma spełniać określoną rolę i dysponować ofertą adresowaną do konkretnej grupy klientów. Otwarcie części handlowej Złotych Tarasów zaplanowano na marzec 2006 r., a pomieszczeń biurowych 3 miesiące później.

► Szklany wieżowiec zespołu Rondo 1, powstający przy rondzie ONZ w Warszawie, otrzymał tytuł Wielkiej Budowy III Rzeczypospolitej. Tytuł przyznali architekci z najbardziej znanych pracowni architektonicznych w Polsce wspólnie z miesięcznikiem „Architektura Murator”. Rondo 1 będzie jednym z najwyższych (192 m) i najbardziej „inteligentnych” budynków stolicy. W 40-kondygnacyjnej szklanej wieży na powierzchni 75 tys. mkw. powstają pomieszczenia biurowe, pozwalające na elastyczną aranżację wnętrza dostosowaną do indywidualnych potrzeb klienta. Łącznie z pomieszczeniami handlowymi, licznymi kawiarniami, restauracjami i punktami usługowymi Rondo 1 oferować będzie 103 tys. mkw. powierzchni. Nowoczesnym rozwiązaniem jest wielokondygnacyjne atrium, które zapewniać ma naturalne oświetlenie biur.

► W latach 2004 - 2005 wojewodowie zapłacili 49,5 tys. zł kar za przekroczenie terminu, w którym powinni wydać pozwolenie na budowę. Nowelizacja Prawa budowlanego z lipca 2003 roku nałożyła obowiązek wydawania pozwolenia na budowę w terminie 65 dni. Przepis ten dotyczy zarówno starostów i powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego, jak i wojewodów i wojewódzkich inspektorów. Jeżeli organ wydający pozwolenie przekroczy 65-dniowy termin z nieuzasadnionego powodu, płaci karę w wysokości 500 zł za każdy dzień. Pieniądze te trafiają do budżetu państwa.

► Diecezja poznańska Kościoła katolickiego ubezpieczyła się w TU Allianz Polska od kradzieży, skutków działania żywiołów i odpowiedzialności cywilnej. Umowa jest bezterminowa i oprócz 398 parafii (475 kościołów) obejmuje również majątek kurii metropolitalnej w Poznaniu. Przedstawiciele kurii informują, że poznańska diecezja nie jest pierwszą, która zawarła umowę ubezpieczeniową, ale są jeszcze w Polsce biskupstwa niekorzystające z tego typu zabezpieczeń. Rzecznik TU Allianz informuje, że „jest to pierwsza w Polsce umowa, która w sposób kompleksowy obejmuje ubezpieczeniem majątek instytucji kościelnej”.

obowiązującym do czasu jego uchylecia przez art. 3 pkt 3 ustawy z 19 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustaw, jest zgodny z art. 32 ust. 1 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, **równa dla wszystkich ochrona prawna nie wyklucza zróżnicowań związanych z istotną odmiennością sytuacji faktycznych lub prawnych.** Odmiennność tego rodzaju występuje w przypadku nabywania spółdzielczego prawa do lokalu. Spółdzielnia jest bowiem dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą. **Majątek spółdzielni jest prywatną własnością jej członków.** Nie może być kwestionowana jako niekonstytucyjna regulacja prawna, która wszelkimi kosztami budowy, eksploatacji i utrzymania nieruchomości spółdzielczych obciąża członków spółdzielni, odpowiednio do posiadanych przez nich lokali. Gdyby było inaczej, kosztami przypadającymi na skarżącą zostaliby obciążeni inni członkowie spółdzielni, co byłoby niezgodne z zasadą równej ochrony prawa majątkowego, jakim jest spółdzielcze prawo do lokalu. W ocenie TK bezpodstawny

jest zarzut niezgodności kwestionowanego przepisu z zasadą równości. Taka niezgodność może wystąpić jedynie jako następstwo naruszenia prawa do równej ochrony prawnej własności, innych praw majątkowych oraz prawa dziedziczenia, co w tym wypadku nie miało miejsca. Skarżąca zarzuciła także, że została naruszona zasada państwa prawnego, bo nie jest możliwe określenie granic zobowiązań cywilnych w drodze kontraktu. Zdaniem TK nie można opierać skargi konstytucyjnej tylko na zarzucie naruszenia zasady demokratycznego państwa prawnego. Co więcej, zarzut skarżącej dotyczy raczej stosowania zakwestionowanej regulacji. Tymczasem przedmiotem kontroli TK jest wadliwość (niekonstytucyjność) przepisu, a nie wadliwość jego stosowania.

Nowelizacja ustawy – Prawo budowlane

Senat RP uchwałą z 15 lipca 2005 r. wprowadził poprawki do tekstu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu 17 czerwca 2005 r. ustawy o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Poprawki te zostały przyjęte przez Sejm na posiedzeniu **28 lipca 2005 r.** i ustawa została przekazana Prezydentowi RP do podpisu. Rozszerzono definicję budowli o elektrownie wiatrowe.

Aby uzyskać uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń, konieczne jest ukończenie studiów magisterskich, na kierunku odpowiednim dla danej specjalności, oraz odbycie dwuletniej praktyki na budowie. Do uzyskania uprawnień do kierowania robotami budowlanymi w ograniczonym zakresie niezbędne jest ukończenie wyższych studiów zawodowych, na kierunku odpowiednim dla danej specjalności lub ukończenie studiów magisterskich, na kierunku pokrewnym dla danej specjalności, oraz odbycie trzyletniej praktyki zawodowej. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 29 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego, **pozwolenia na budowę nie wymaga budowa wolno stojących parterowych budynków gospodarczych, wiat i altan oraz przydomowych oranżerii** (ogrodów zimowych) o powierzchni zabudowy do 25 m², przy czym łączna liczba tych obiektów na działce nie może przekraczać dwóch na każde 500 m² powierzchni działki. Pozwolenia na budowę będzie wymagało instalowanie i remont urządzeń reklamowych usytuowanych na obiektach wpisanych do rejestru zabytków.

► KONRAD ŁACIŃSKI

Specjalista w zakresie prawa budowlanego

Politechnika Wroclawska

Wydział Informatyki i Zarządzania
Centrum Kształcenia Ustawicznego Politechniki Wroclawskiej
zaprasza na studia podyplomowe

Międzynarodowe Procedury Organizacji Inwestycji (FIDIC i inne)

W związku z objęciem przez Dolnośląską Okręgową Izbę Inżynierów Budownictwa patronatu nad studiami istnieje możliwość dofinansowania udziału w studiach dla członków DOIIB.

Centrum Kształcenia Ustawicznego Politechniki Wroclawskiej
51-609 Wrocław, ul. Szymanowskiego 7
tel. 348-42-30, fax. 348-42-39
www.cku.pwr.wroc.pl, cku@cku.pwr.wroc.pl

► Inwestorski tor przeszkód

Inwestor wybudował dom zgodnie z projektem budowlanym oraz pozwoleniem na budowę i nie może w nim zamieszkać. Wydaje się, że czas już najwyższy na zasadniczą zmianę (nową ustawę, nie kolejną nowelizację) Prawa budowlanego, a także zmianę relacji na linii urzędnik – inwestor.

Jeden ze stałych mieszkańców największego miasta „W” w Polsce zapragnął wybudować sobie dom mieszkalny. Oszczędności całego życia postanowił przeznaczyć na wymarzony dom, bo ma już działkę budowlaną. Postanowił więc zorganizować proces budowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego, na własny użytek, wg projektu budowlanego autorstwa mgr. inż. arch. E. Z. z uprawnieniami w specjalności architektonicznej i mgr. inż. M. W. w specjalności konstrukcyjno-inżynierskiej. Tor przeszkód dla inwestora rozpoczęła ostateczna decyzja nr WZ/94/2002 o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu oraz przedmiotowej działki, która została poprzedzona pięcioma innymi decyzjami.

Zgoda na zmiany

W trakcie budowy inwestor budynku na bieżąco uzgadniał z urzędem gminy wszystkie odstępstwa od zatwierzonego projektu budowlanego. Gdy zaszła potrzeba wykonania projektu budowlanego zamiennego, uwzględniającego istotne zmiany w projekcie budowlanym stanowiącym podstawę pozwolenia na budowę i wydania decyzji nr 288/2001, taki projekt opracowano i uzyskano decyzją 94/2002 zatwierdzenie zmiany projektu budowlanego i pozwolenia na zmianę ścianek działowych, fragmentu ścian zewnętrznych i ogólnego wyglądu bryły. Inne odstępstwa od zatwierzonego projektu uznawane za nieistotne wpiśywano do dziennika budowy oraz ujęto w dokumentacji powykonawczej.

W dniu 11.09.2004 r. inwestor przestał pisemnie zawiadomienie do powiatowego inspektora nadzoru budowlanego o zakończeniu budowy na podstawie decyzji powołanych wyżej oraz zgłoszenie przebudowy ogrodzenia frontu działki.

Do zawiadomienia o zakończeniu budowy inwestor załączył, zgodnie z art. 57 ustawy – Prawo budowlane z 7 lipca 1994 r. (Dz.U. nr 106, poz. 1126 z 2000 r., z późn. zm.), następujące dokumenty:

- 1) oryginał dziennika budowy,
- 2) kartę ewidencyjną ds. statystycznych,
- 3) oświadczenie kierownika budowy,
- 4) inwentaryzację powykonawczą obiektu,
- 5) kserokopie uprawnień budowlanych oraz zaświadczenie o przynależności autorów opracowań do Izby Inżynierów Budownictwa,
- 6) inwentaryzację geodezyjną powykonawczą – 2 arkusze,
- 7) kserokopię decyzji – pozwolenia na budowę,
- 8) kserokopię zgłoszenia przebudowy ogrodzenia,
- 9) kserokopię umowy na zrzut ścieków sanitarnych,
- 10) kserokopię opinii kominiarskiej,
- 11) kserokopię odbioru instalacji gazowej,
- 12) zaświadczenie o prawidłowym wykonaniu instalacji elektrycznej,
- 13) kserokopię zaświadczenia o nadaniu obiektowi numeru porządkowego.

► Polskie firmy na przetargach w UE nie wypadają najlepiej, jednak daje się zauważyć pewien postęp. W 2004 r. (po 1 maja) polskie firmy zdobyły poza krajem zaledwie 13 kontraktów, a w tym — już co najmniej 19. Większość z nich opiewa na kwoty rzędu kilkuset tysięcy euro, ale zdarzają się też i duże zlecenia, np. warte ponad 33 mln euro. O wiele lepiej radzą sobie unijni przedsiębiorcy na polskim rynku zamówień publicznych. UZP podaje, iż do tej pory wygrali 150 przetargów, które dotyczyły najczęściej specyficznych przedmiotów zamówienia, np. zakupu praw licencyjnych do filmów fabularnych czy zakupu sprzętu medycznego. Zagraniczni wykonawcy świadczą także m.in. usługi ubezpieczeniowe.

► Minione półrocze odnotowane zostało na rynku kredytów mieszkaniowych jako rekordowe. Od stycznia do czerwca banki pożyczły pod hipotekę ponad 10 miliardów złotych. To o ponad jedną trzecią więcej niż przed rokiem.

► Holandii grozi sąd za blokowanie działalności polskich firm na rynku usług. Bruksela zażądała od niej zniesienia restrykcji wobec pracowników z nowych państw członkowskich. Jeśli polskie przedsiębiorstwo budowlane realizuje kontrakt w Holandii, to dla swojego personelu musi uzyskać pozwolenie na pracę. A to jest niezgodne z unijnymi traktatami. Holandia dostała — jak większość państw Unii — prawo czasowego zamknięcia rynku pracy przed konkurencją ze strony nowych państw Unii, ale nie może zamknąć rynku usług. Tak więc Polak, chcący pracować w holenderskiej czy francuskiej firmie budowlanej, musi tam uzyskać pozwolenie na pracę. Ale Polak zatrudniany przez polską firmę oferującą usługi na rynku któregośkolwiek państw Unii, już takim restrykcjom administracyjnym nie podlega. Holandia ma dwa miesiące na zmianę prawa i zaniechanie dyskryminacji firm z nowych państw Unii.

► Pół miliarda złotych będzie kosztować Logistic City budowa jednego z największych w Europie centrów magazynowo-biznesowych Piotrków Distribution Center. Powstaje ono w granicach Piotrkowa, przy trasie szybkiego ruchu Warszawa - Katowice. W jego skład wejdzie kilkanaście hal o łącznej powierzchni 450 tys. mkw. Pierwsze obiekty oddane zostaną w grudniu 2005 r. Inwestycję, która może dać pracę nawet tysiącu osobom, zaplanowano na 8 - 10 lat.

► Na 222 mln zł szacuje Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad wydatki w 2006 roku z Krajowego Funduszu Drogowego na rekompensaty dla koncesjonariuszy autostrad A2 i A4 przy obecnie stosowanych stawkach opłat. Koncesjonariusze chcą jednak podwyżki stawek.

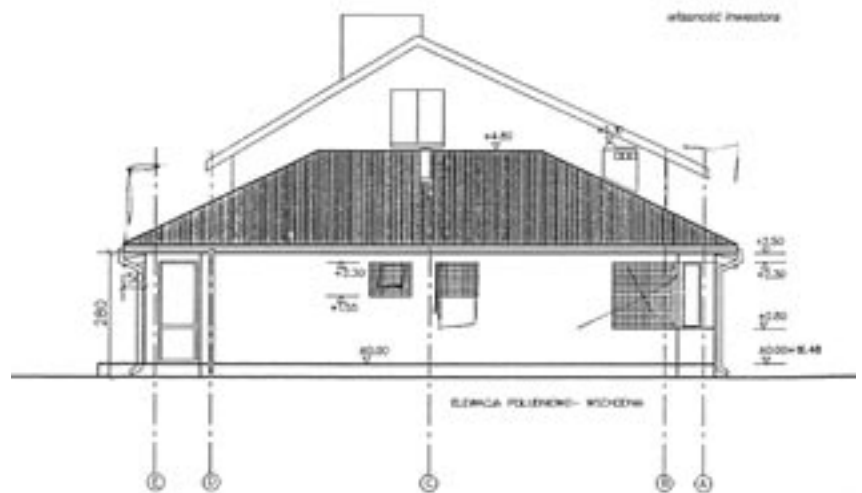
Lawina decyzji

Zakończenie budowy przez inwestora i powiadomienie o tym zgodnie z art. 54 ust. 2 Prawa budowlanego powiatowego inspektora nadzoru budowlanego spowodowało wydanie kolejnych decyzji. W pierwszej (846/U/2004) PINB zgłosił sprzeciw wobec zamiaru przystąpienia do użytkowania budynku mieszkalnego jednorodzinnego w zabudowie bliźniaczej, ponieważ dokonano istotnych odstępstw od zatwierzonego projektu, polegających na zadaszeniu wejścia i zlikwidowaniu wnęk w ścianach zewnętrznych oraz zmiany liczby okien z trzech na dwa, budowie tarasu, który powiększył kubaturę budynku oraz zmienił jego rzut. Po upływie 60 dni od tej decyzji ten sam powiatowy inspektor nadzoru budowlanego decyzją 807/2004 postanowił wstrzymać roboty budowlane, mimo zakończenia budowy. Jednocześnie nałożył na inwestora obowiązek doręczenia po raz drugi inwentaryzacji wykonanych robót budowlanych oraz inwentaryzacji geodezyjnej z naniesionymi pomiarami do granicy działki. Wydanie takich decyzji przez PINB można porównać do skutków zgłoszenia sprzeciwu lub wstrzymania porodu urodzonego już dziecka. Godzi się zauważyć, że skutki prawne wydanych decyzji zrealizowane przez inwestora nawet z pewnymi odstępstwami kształtują sposób wykonywania przez niego prawa własności.

Zlikwidować zmiany

W kolejnej decyzji PINB nr III OT/21/2005 inwestor otrzymał nakaz opracowania projektu budowlanego zamiennego budynku mieszkalnego jednorodzinnego w zabudowie bliźniaczej (który został już wybudowany) oraz „doprowadzenia budynku do stanu zgodnego z przepisami przez zamurowanie trzech otworów okiennych w ścianie znajdującej się w odległości 3,09 m od granicy z nieruchomością sąsiednią”. Tę decyzję wydano na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 2 oraz pkt 3 Prawa budowlanego. Powołany prze-

Decyzja 288/2001

Decyzja 94/2002

Inwentaryzacja powykonawcza

pis ma umocowanie wykonawcze w § 12 ust. 1 i ust. 3 pkt 1, 2 rozporządzenia ministra infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 75, poz. 690 i zm. z 2003 r., nr 33, poz. 2701, z 2004 r., nr 109, poz. 1156), który stanowi:
„1. Jeżeli z przepisów § 13, 60, 271 i 273 lub przepisów odrębnych nie wynikają inne wymagania, budynki na działce budowlanej sytuuje się od granicy z sąsiednią działką budowlaną w odległości nie mniejszej niż:

1) 4 m – w przypadku budynku zwróconego ścianą z otworami okiennymi lub drzwiowymi w stronę tej granicy,
2) 3 m – w przypadku budynku zwróconego ścianą bez otworów okiennych lub drzwiowych w stronę tej granicy. (...)

3. Sytuowanie ściany budynku w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, dopuszcza się w odległości 1,5 m od granicy z sąsiednią działką budowlaną lub bezpośrednio przy granicy, jeżeli:

1) wynika to z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo

2) nie jest możliwe zachowanie odległości, o której mowa w ust. 1 pkt 2, ze względu na rozmiary działki.”

Ponadto decyzja wydana na podstawie obowiązującego prawa nie może być uchylona, gdy prawo się zmieni, bo obowiązuje zasada: „prawo nie działa wstecz”.

Przepis § 12 ust. 4 pkt 2 wspomnianego rozporządzenia brzmi: (...) „bezpośrednio przy granicy istnieje budynek ze ścianą bez otworów okiennych lub drzwiowych albo wydano decyzję o pozwoleniu na budowę tak usytuowanego budynku, dopuszcza się sytuowanie ściany budynku bez otworów okiennych lub drzwiowych bezpośrednio przy tej granicy, przylegającej do istniejącej ściany, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej”. Znosi on więc on dotychczasowe, szczegółowe warunki techniczne, jakie powinien spełniać bu-

dynek zaprojektowany bezpośrednio przy granicy, stycznie do budynku istniejącego na sąsiedniej działce budowlanej. Chodzi o to, aby projektowany budynek położony 3 m od granicy nie przekraczał wymiarów budynku już położonego na działce sąsiedniej. Przepis ten zabezpiecza warunki ułatwiające zachowanie bezpieczeństwa i ładu przestrzennego w zabudowie.

... I zapłacić karę

Trudno jest zrozumieć decyzję PINB nr III OT/21/2005 nakazującą opracowanie nowego projektu budowlanego i zamurowanie trzech okien w ścianie, w budynku już wybudowanym, jeżeli sam PINB w uzasadnieniu decyzji przytacza opinię autora projektu, korzystną dla inwestora. W opinii tej czytamy:

W dniu 17.01.2005 r. inwestor przedłożył „inwentaryzację powykonawczą” sporządzoną przez mgr. inż. arch. Z.Z. wraz z orzeczeniem: Stwierdzam, że zmiany wprowadzone w stosunku do zatwierdzonego projektu nie zmieniają warunków bezpieczeństwa pożarowego, zdrowotnego, higieniczno-sanitarnego, wielkości i układu obciążeń w budynku.

Stwierdzam również, iż budynek mieszkalny spełniać będzie warunki techniczne określone dla budynków mieszkalnych. Pomimo takiej opinii PINB decyzją nr III OT/21/2005 nakazuje zamurowanie trzech otworów okiennych w ścianie, chociaż jest to sprzeczne z decyzją z 2002 r. zatwierdzającą zamienny projekt budowlany i stanowiącą pozwolenie na jego realizację z uwzględnieniem zmiany ścianek działowych, fragmentów ścian zewnętrznych i ogólnego wyglądu bryły budynku.

Z chwilą złożenia zawiadomienia przez inwestora o zakończeniu budowy (11.09.2004 r.) PINB wydał decyzję nr 846/U/2004 z 14.12.2004 r., odmawiając pozwolenia na użytkowanie budynku z innych powodów niż konieczność zamurowania okien. W dniu 20.11.2004 r., to jest dwa miesiące od zawiadomienia o zakończonej

► Pierwszy sklep grupy IKEA powstał w Polsce w 1990 roku. Przez 15 lat działania na polskim rynku firma okazała się znaczącym inwestorem. W Polsce powstało siedem domów meblowych o powierzchni od 14 do 24 tys. mkw. każdy: w Warszawie, Jankach koło Warszawy, Poznaniu, Wrocławiu, Gdańsku, Krakowie i Katowicach. Całkowita powierzchnia sprzedaży polskich centrów handlowych wynosi 250 tys. mkw. Co roku odwiedza je 25 mln klientów. Dużą rolę w działalności deweloperskiej firmy odgrywa Inter IKEA Centre Polska. Inter IKEA Centre Group działa na rynku nieruchomości komercyjnych w 6 europejskich krajach. Jest właścicielem i zarządcą 20 centrów handlowych o łącznej powierzchni 650 tys. mkw.

► W ciągu ostatnich dziesięciu lat przeciętne nowo wybudowane włoskie mieszkanie zmniejszyło się o 10 mkw. – ogłosił Włoski Instytut Statystyczny. Podczas gdy w 1995 roku średnia powierzchnia nowych mieszkań wynosiła 100 metrów, to obecnie – 90 m. Jako przyczynę tego zjawiska podaje się stały wzrost cen na rynku nieruchomości oraz pauperyzację klasy średniej.

► Warszawa jest 55 najdroższym miastem świata w rankingu 131 miast, opracowanym przez brytyjski Economist Intelligence Unit (EIU). W ujęciu rocznym w Warszawie nastąpił najszybszy wzrost kosztów utrzymania w porównaniu z pozostałymi stolicami Europy Centralnej.

► Niejednolite zasady obrotu nieruchomościami, nierzetelne dokumentowanie postępowań oraz liczne uchybienia proceduralne – to w opinii NIK czynniki o charakterze korupcyjnym, źle wpływające na procesy inwestycyjne i podważające zaufanie obywateli do urzędów publicznych.

► Osoby, które rozpoczną wykonywanie działalności gospodarczej 24 sierpnia 2005 roku lub później, przez dwa lata będą opłacać preferencyjne składki do ZUS. Zaoszczędzą na nich w tym czasie około 11 tys. zł.

► 12 mln zł pochodzących głównie ze środków pomocowych Unii Europejskiej oraz z budżetu Ministerstwa Kultury pozwoli na dokończenie remontu Zamku Habsburgów w Cieszynie. Środki te umożliwią m.in. zakończenie renowacji elewacji. Dodatkowo ze środków publicznych zostaną odnowione mury zamkowe należące do szkoły. Remont zostanie zakończony w przyszłym roku.

budowie, PINB przeprowadził kontrolę zakończenia budowy omawianego budynku, która wykazała między innymi przesunięcie i zmianę wymiarów otworów okiennych w elewacji południowej i zachodniej, jednak nie zaleciła ich zamurowania, a jedynie wymierzyła inwestorowi mandat karny w wysokości 100 złotych. Inwestor mandat przyjął i karę wykonał. PINB wydał Postanowienie, w którym nałożył obowiązek na inwestora doręczenia dodatkowych dokumentów, nie wspominając o konieczności zamurowania trzech okien.

Władza wyższa uchyla

Inwestor odwołał się od decyzji PINB (a szczególnie nakazującej zamurowanie trzech okien) do Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego. WINB zaskarżoną decyzją PINB nr III OT/21/2005 uchylił w całości i orzekł obowiązek dostarczenia przez inwestora PINB projektu budowlanego zamiennego budynku mieszkalnego, z odstępstwami od zatwierdzonego projektu budowlanego. W uzasadnieniu decyzji organ odwoławczy WINB stwierdził, że w sytuacji, gdy inwestor legitymuje się prawomocnymi decyzjami: nr 288/2001 oraz decyzją ostateczną nr 94/2002 wraz z projektem budowlanym, który przewidywał trzy otwory okienne w ścianie oddalonej o 3,09 m od granicy z nieruchomością sąsiednią, a w obrocie prawnym znajdują

się obowiązujące decyzje o pozwoleniu na budowę, to brak jest podstaw formalnoprawnych do wydania nakazu zamurowania przedmiotowych okien. Przede wszystkim należy wycofać z obrotu prawnego decyzje nakazujące, z naruszeniem prawa, zamurowanie trzech okien, które przewidywał projekt budowlany i pozwolenie na budowę budynku mieszkalnego jednorodzinnego z oknami w ścianach. Wycofanie z obrotu prawnego pozwolenia na budowę budynku, którego budowę zakończono w ramach tego zezwolenia, może naruszyć inne prawa, na przykład prawo własności. O ochronę tych praw inwestor może wystąpić na drogę sądową. Jeżeli podstawa prawna do ukarania inwestora ujęta w decyzji uchylonej w całości jest skuteczna, to również kara powinna być uchylona, bowiem staje się karą bez winy, której prawo polskie nie przewiduje.

Nie jest dobrze

Omówione w dużym skrócie problemy inwestora z urzędnikami nadzoru budowlanego wskazują, że nie są to relacje przyjazne. Mnogość wydawanych decyzji i brak poszanowania zawartych w nich nakazów bądź zakazów nie wpływa pozytywnie na stabilność prawa stosowanego w budowlanym procesie inwestycyjnym. **Z ostatniej chwili:** inwestor otrzymał 30 lipca pismo WINB 384/2005 o uchyleniu decyzji PINB III OT/21/2005, z jego

treści nie wynika jednak, że WINB cofnął decyzję PINB i w jakim zakresie. A istotne jest, by ostateczna decyzja WINB nie była przedmiotem dalszych manipulacji i następnych decyzji wstrzymujących pozwolenie na użytkowanie budynku. A jednak Prezydent m. „W” decyzją nr 104/2005 z 14.07.2005 r. uchylił decyzję Burmistrza Gminy nr 288/2001 i decyzję nr 94/2002. W tej sytuacji inwestorowi pozostaje już tylko dochodzenie swoich praw na drodze sądowej – aż do Trybunału Sprawiedliwości w Strasburgu, włącznie.

Urzędy nadzoru budowlanego, jako specjalistyczne jednostki o charakterze policji budowlanej, nie mogą traktować uczestników tego procesu jako podejrzanych. Jest często tak, że uczestnicy procesu inwestycyjnego naruszają prawo nie w złej wierze, ale z braku dostatecznej wiedzy, co wprawdzie nie jest okolicznością łagodzącą, ale w pewnym stopniu uzasadniająca stosowanie zasady: „domniemania niewinności”. Wyższy stopień znajomości prawa bezwzględnie natomiast obowiązywać powinien pracowników urzędów nadzoru budowlanego wszystkich szczebli.

► **WIKTOR W. GOLIŃSKI**
Dyrektor Wydawnictw IPB

MIEJSCE NA TWOJĄ REKLAMĘ

MIEJSCE NA TWOJĄ REKLAMĘ

MIEJSCE NA TWOJĄ REKLAMĘ

MIEJSCE NA

BIURO REKLAMY

(0-22) 336-13-31

lub

(0-22) 448-57-56

GAZ, WODA
I TECHNIKA SANITARNA

W ostatnim numerze nr 7/8 czasopisma „Gaz, Woda i Technika Sanitarna”, wiele artykułów godnych jest szczególnego przeanalizowania i to zarówno w odniesieniu do zagadnień gazownictwa, jak też

dziedziny wodociągów i kanalizacji.

Pragniemy zwrócić uwagę Państwa na dwa artykuły poświęcone systemom bezpieczeństwa w sieciach gazowniczych. Interesująca jest pozycja odazotowania gazu ziemnego, w której przedstawiono schemat technologiczny i wybrane parametry procesu. Warto też zwrócić uwagę na artykuł poświęcony kontrolowanemu poziomowi niedopału chemicznego jako narzędzia sprawnego i ekologicznego spalania paliwa.

Dziedzina wodociągów i kanalizacji reprezentowana jest przez bardzo interesujący artykuł dotyczący domowych stacji doczyszczania wody, w którym autorki prezentują różne rozwiązania stacji, wskazując jednocześnie na te, które można zalecić w pierwszej kolejności do stosowania. W kolejnym artykule przedstawiono możliwości wykorzystania piasku chalcodonitowego do uzdatniania wód podziemnych na przykładzie wodociągów we Wrześni. Autorzy artykułu dokonują istotnego porównania tego piasku z tradycyjnym wypełnieniem antracytowo-piaskowym. Wiele artykułów i doniesień technicznych dotyczy gospodarki wodomierzowej. S. Denczew podjął próbę uporządkowania tej gospodarki, proponując zastosowanie systemu gospodarki wodomierzowej. Zdaniem redakcji propozycja ta powinna znaleźć zastosowanie w praktyce. Kondycjonowanie osadów jest jednym z podstawowych procesów gwarantujących właściwy przebieg procesów stabilizacji osadów. Autorzy kolejnego artykułu analizują kondycjonowanie osadów metodą chemiczną, fizyczną i kombinowaną, wykazując jednocześnie, że kondycjonowanie osadów powoduje wzrost stężenia lotnych kwasów tłuszczowych, co ma znaczenie w procesie stabilizacji beztlenowej. Ostatni z prezentowanych artykułów dotyczy efektywności działania bezreagentowej technologii „BIOSSET” w odniesieniu do zintegrowanego usuwania C, N i P ze ścieków miejskich. Technologia charakteryzuje się wysoką sprawnością działania przy zastosowaniu w ściekach miejskich.

CIEPŁOWNICTWO
OGRZEWNICTWO
WENTYLACJA

W numerze lipiec-sierpień/2005 r. w dziale ciepłownictwo przedstawiono artykuł pt. Analiza krajowej gospodarki energetycznej na tle światowych tendencji, w którym na tle obecnej krajowej struktury energetycznej oraz współczesnych światowych tendencji w zakresie produkcji energii, analizowano i określono najbardziej

właściwe kierunki rozwoju oraz wykorzystania surowców energetycznych w Polsce. W artykule Struktura technologiczna, paliwowa i produkcyjna ciepłownictwa w Polsce przedstawiono dane dotyczące struktury produkcji ciepła, źródeł wytwarzania ciepła, sprawności i przesyłania oraz struktury wielkiej i wykorzystywanych paliw w ciepłownictwie w Polsce. Przedstawiono również informacje o potencjale ciepłownictwa oraz jego rozdrobnieniu w skali kraju. W innym artykule omówiono problemy ustalania cen i rozliczeń za ciepło w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. W dziale ogrzewnictwo znajduje się m.in. artykuł na temat problemów hydraulicznych cyrkulacji ciepłej wody w instalacjach z rur miedzianych. Przedstawiono również wymagania Unii Europejskiej dotyczące grzewczych kotłów gazowych i olejowych.

W dziale wentylacja można zapoznać się z komputerową symulacją działania systemów oddymiania oraz artykułem o wpływie rozwiązania instalacji wody lodowej na eksploatację źródła zimna. Wykonano w nim analizę wpływu rozwiązania instalacji wody lodowej, rodzaju i jakości nośnika zimna oraz sposobu regulacji jej elementów na niezawodność i bezpieczeństwo eksploatacji, a także na zużycie energii do napędu źródła zimna.

Wiadomości
projektanta budownictwa

Nr 7 (174) Wiadomości projektanta budownictwa poświęcony był XV-leciu działania Izby Projektowania Budowlanego. Na pierwszej stronie zamieszczony

jest list gratulacyjny Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego, wskazujący na udział inżynierów, projektantów w tworzeniu społecznego dorobku materialnego i wizji rozwoju kraju, przyjaznego otoczenia, ładu przestrzennego miast i wysokiej jakości infrastruktury. Odznaczeniami państwowymi uhonorowano 53 projektantów. Ponadto wyróżniono 9 firm w Konkursie „Najlepsza firma projektowa w Polsce” oraz wręczono 10 nagród w II przeglądzie „Projekt Inżynierski Roku 2004”.

Na czoło artykułów merytorycznych wysuwa się art. prof. Stanisława Kusia – „O konieczności kształcenia wyobraźni konstrukcyjnej u konstruktorów”. W artykule przytoczone są wypowiedzi wybitnych twórców konstrukcji.

– Projektowanie jako twórcza synteza wykorzystuje inne sfery mózgu konstruktora i inne skojarzenia niż analiza. Suma ciekawych poglądów.

PRZEGLĄD
budowlany

Lipcowo-sierpniowe wydanie „Przeglądu Budowlanego” poświęcone jest jubileuszowi 40-lecia Wydziału Inżynierii Budowlanej i Sanitarnej Politechniki Lubelskiej. To właśnie

z tej uczelni pochodzi większość artykułów publikowanych w dziale Artykuły problemowe. Wśród nich: artykuł na temat wpływu czynników środowiskowych na trwałość konstrukcji betonowych i żelbetonowych, a także tekst poświęcony skuteczności dociepleń balkonów wspornikowych. Wiele miejsca poświęcamy również zagadnieniu zarządzania ryzykiem zawodowym w przedsiębiorstwie budowlanym i metodyce opracowania planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia dla budowy.

W dziale Forum polecamy relację z IV Krajowego Zjazdu PIBB oraz reportaży z happeningu zorganizowanego pod Sejmem.

MATERIAŁY
BUDOWLANE

Tematem wydania 7/2005 były „Hydroizolacje i osuszanie budowli”. Zaprezentowano w nim w sposób kompleksowy aktualną wiedzę z tej dziedziny. Szczególnej uwadze polecamy artykuły: „Materiały do wykonania

izolacji przeciwilgociowych i wodochronnych”; „Wymagania użytkowe i kryteria oceny wyrobów do wykonywania powłok hydroizolacyjnych”; „Asfaltowe materiały hydroizolacyjne w budownictwie mostowym i polowe metody oceny”; „Izolacje przeciwilgociowe i przeciwiwodne przy posadzeniu budynków w gruncie”; „Badania niekonwencjonalne pap zgrzewalnych”; „Bezosnowowe izolacje pod nawierzchnie asfaltowe obiektów inżynierskich”; „Błędy wykonania hydroizolacji stropodachu na przykładzie basenu o konstrukcji drewnianej”; „Metody osuszania ścian budynków istniejących”; „Metodyka badań zawilgoconych murów”; „Ocena skutków powodzi w infrastrukturze budowlanej”.

Ponadto zachęcamy do lektury stałych działów:

- „Podręcznik Fizyki Budowli” – część XIII, w którym ukazała się druga część artykułu omawiającego stan wilgotnościowy przegrod budowlanych;
- „Praktyka Budowlana”, zawierający m.in. artykuł dotyczący zasobów i możliwości wykorzystania energii geotermalnej w Polsce;
- „Rynek Budowlany”, a w nim artykuły poświęcone: produkcji materiałów budowlanych w maju 2005 r. oraz sprzedaży produkcji budowlano-montażowej i produkcji sprzedanej w okresie I – V 2005 r., a także artykuł omawiający szanse polskich firm budowlanych na rynku holenderskim.
- „Vademecum Unijne” poświęcone oznakowaniu CE wyrobów budowlanych.

drogowictwo

Najciekawszym artykułem nr 6 z 2005 roku jest opracowanie Anny Matusiak i Marka Iwańskiego pt.: „Beton asfaltowy z żużliwym

kruszywem stalowniczym”. Na Politechnice Świętokrzyskiej wykonano badania porównawcze kruszywa oraz mieszanki mineralno-asfaltowej z kruszywem żużliwym, kwarcytowym i bazaltowym. Kruszywo żużliwe ma ścieralność i polorowalność na poziomie kwarcytu, a powinowactwo do asfaltu na poziomie bazaltu. Wymaga jednak dokładnego monitoringu podczas produkcji. Mieszanka z kruszywem żużliwym wykazuje najwyższą sztywność i stabilność, średni moduł pełzania i średnią odporność na działanie wody i mrozu. Dariusz DREWING w artykule: „Odwodnienie podłoża – podstawa trwałości nawierzchni drogowej” zwraca uwagę na niedocenianą rolę odwodnienia podłoża drogowego.

MIESIĘCZNIK STOWARZYSZENIA ELEKTRYKÓW POLSKI
INFORMACJE O WYBRANYCH PRZEBIEGACH ELEKTRYCZNYCH
Wydawcy: Zdzisław Cielis, Elektrotim SA

Od marca do lipca br. ukazały się numery 66, 67, 68, 69 i 70 miesięcznika „INPE” oraz bezpłatne dla prenumeratorów Zeszyty 5 i 6 „Podręcznika INPE dla elektryków”.

W nr. 66-67 miesięcznika „INPE” warto przeczytać artykuł pt. „Szybszyśmia a nie stuchaliśmy” redaktora naczelnego nawiązujący do nauczania Ojca Świętego Jana Pawła II o prawdzie i wolności słowa. Artykuł ten objaśnia motywy publikowania w „INPE” opinii i polemik wymierzonych przeciw wiedzy mijającej się z prawdą oraz przeciw manipulowaniu prawdą. W nr. 68-69 na uwagę zasługują krytyczne opinie: o dwóch publikacjach Instytutu Techniki Budowlanej oraz o „Poradniku projektowania i wykonawstwa” rekomendowanym przez Mazowiecką Okręgową Izbę Inżynierów Budownictwa. W nr. 70 zamieszczono informację „W sprawie Polskich Norm dotyczących sprzętu ochronnego”. Zeszyt 5 „Podręcznika INPE ...” pt. „Ochrona przeciwporażeniowa w urządzeniach wysokiego napięcia” (120 stron) przynosi aktualne zasady wiedzy technicznej w zakresie projektowania, wykonawstwa i eksploatacji tej ochrony. Zeszyt 6 pt. „Jakość energii elektrycznej. Europejski program LPIQ” (80 stron) jest poświęcony niezwykle aktualnym zagadnieniom jakości zasilania energią elektryczną.

spektrum
MAGAZYN INFORMACYJNY
WYDAWCA: STOWARZYSZENIE ELEKTRYKÓW POLSKI

Zeszyt 6-7/2005 „Spektrum – Magazynu Informacyjnego SEP” zawiera wkładkę tematyczną poświęconą wybranym problemom instalacji elektrycznych niskiego napięcia w obiektach budowlanych:

- Podstawowe wymagania ustawy – Prawo budowlane w zakresie budowy i eksploatacji obiektów budowlanych, w tym instalacji i urządzeń elektrycznych oraz instalacji piorunochronnych w tych obiektach (Andrzej Boczkowski, Centralne Kolegium Sekcji Instalacji i Urządzeń Elektrycznych SEP);
- Problemy wymiarowania i koordynacji zabezpieczeń w instalacjach elektrycznych (autor jak wyżej);
- Przyłączanie instalacji elektrycznych niskiego napięcia w obiektach budowlanych do sieci elektroenergetycznych (Miłostawa i Lech Bożentowiczowie, Centralne Kolegium Sekcji Energetyki SEP);
- Instalacje elektryczne w budownictwie mieszkaniowym; norma N SEP-E-002 – praktyczne zastosowanie (Stawomir Cielis, Elektrotim SA);
- Wybrane zagadnienia ochrony odgromowej i przeciwprzebieciowej (Zdobysław Flisowski, Politechnika Warszawska);
- Ogrzewanie energią elektryczną w porównaniu z innymi źródłami ciepła (Maciej Suski, Elektra);
- Normalizacja w zakresie instalacji elektrycznych niskiego napięcia w obiektach budowlanych (Antoni Wolski, Centralne Kolegium Sekcji Instalacji i Urządzeń Elektrycznych SEP).

Jest tam także ciekawy artykuł poświęcony BricsCad ElsoftCAD – narzędziom pracy projektanta elektryka.

Wiadomości

W dziale Gorące Tematy została zaprezentowana Nowa marka Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa SA – Informacja PGNiG S.A. Wart polecenia jest również artykuł Wieści z polskich Firm „Przekazanie do eksploatacji inwestycji pn. Zagospodarowanie złoża gazu ziemnego Brońsko”, materiał ten został zaprezentowany w nr 3/4/2005 r. WniG.

► Akustyka sufitów podwieszanych (1)

Rola systemów sufitowych dla otrzymania odpowiedniego komfortu akustycznego w pomieszczeniach jest bardzo duża. Podstawowym zadaniem sufitów dźwiękochłonnych jest eliminacja hałasu pogłosowego. Dźwięk padający na płaszczyznę sufitu jest zamieniany wewnątrz struktury sufitu na ciepło, co powoduje, że nie powraca odbity do pomieszczenia. Technologie sufitów oprócz dźwiękochłonności, posiadają również inne parametry związane z akustyką architektoniczną wpływające na komfort akustyczny. Przez sufit hałas z jednego pomieszczenia może przenosić się do sąsiedniego. Systemy sufitów mogą skutecznie ograniczać propagację dźwięku z przestrzeni międzystropowej do pomieszczenia. W obiektach, gdzie instalacja techniczna prowadzona jest ponad sufitem podwieszonym, jest to pożądana własność. W pomieszczeniach, gdzie nie stosuje się przegród pełnych na całej wysokości między stropami masywnymi, a sufit jest płaszczyzną zamykającą, może dojść do bocznego przenoszenia dźwięku. Takie przenoszenie boczne jest zjawiskiem, które obniża izolacyjność akustyczną ściany między pomieszczeniami. Sufit ma w takich przypadkach tak dobrane parametry, aby maksymalnie ograniczyć spadek parametru izolacyjności akustycznej ściany. Sufit łączący własności dźwiękochłone z własnościami do izolowania jest najlepszym rozwiązaniem. Technicznie nie jest jednak łatwe połączenie izolacyjności akustycznej, izolacyjności akustycznej wzdłużnej i dźwiękochłonności w jednym wyrobie. Dobór technologii i parametrów systemu sufitowego zależy od warunków konkretnej inwestycji, obciążenia hałasem, funkcji pomieszczenia i pomieszczeń sąsiednich.

Parametry akustyczne sufitów

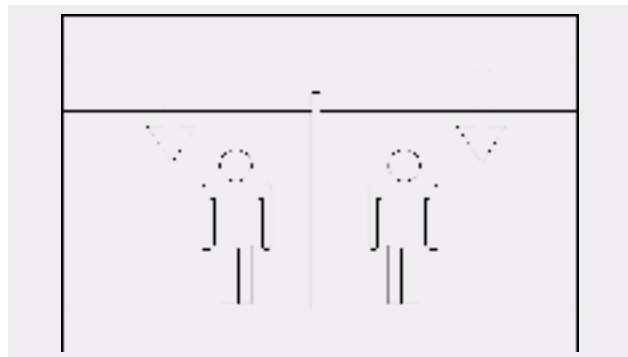
Sufity jako grupa rozwiązań technicznych posiadają trzy podstawowe parametry związane z akustyką. Te trzy własności techniczne służą do kreowania odpowiednich warunków komfortu akustycznego w pomieszczeniu w zależności od jego przeznaczenia. Wielkość parametrów zależy od materiałów, konstrukcji i technologii realizacji.

Parametry akustyczne sufitów:

- izolacyjność akustyczna
- izolacyjność akustyczna wzdłużna
- dźwiękochłonność.

Stosowanie odpowiedniego parametrycznie sufitu jest zależne od komfortu akustycznego, jaki ma być uzyskany w pomieszczeniu. Komfort akustyczny opisywany przez poziom dźwięku i warunki pogłosowe, determinowany jest przeznaczeniem pomieszczenia i jego sposobem użytkowania. Parametry izolacyjności akustycznej dobieramy ze względu na poziom dźwięku obciążającego sufit i układ sufitu ze ścianą. Im większy w decybelach hałas działający na sufit, tym większy musi mieć on wskaźnik izolacyjności akustycznej. Dźwiękochłonność sufitu dobierana jest ze względu na eliminację hałasu pogłosowego w pomieszczeniu. W pomieszczeniach, gdzie duże znaczenie ma przekaz słowny i zrozumiałość wypowiedzi, stosujemy sufity o silnych własnościach dźwiękochłonnych.

Izolacyjność akustyczna sufitu od dźwięków powietrznych

Izolacyjność akustyczna od dźwięków powietrznych sufitu określa zdolność do ograniczenia propagacji dźwięków z przestrzeni międzystropowej do pomieszczenia. Im wyższa wartość parametru, tym lepsze ograniczenie przenikania hałasów z przestrzeni międzystropowej do wnętrza użytkowych. Parametrem opisującym jest wskaźnik izolacyjności akustycznej R , jednostką dB.

Wskaźniki izolacyjności akustycznej od dźwięków powietrznych zgodnie z PN ISO 717-1:

- RA1 — dla hałasów bytowych (rozmowa, normalne użytkowanie mieszkania czy biura)
- RA2 — dla hałasów komunikacyjnych (samochody, samoloty, kolej)

RA1, RA2 — dla wartości określonych laboratoryjnie

R'A1, R'A2 — dla rzeczywistej izolacyjności w obiekcie — praktyczna skuteczność, wartości wymagane Prawem budowlanym.

Izolacyjność akustyczna wpływa głównie na przenoszenie hałasu od instalacji technicznej prowadzonej w przestrzeni międzystropowej do pomieszczenia. Wielkość parametru zależy od masy sufitu. Im cięższy powierzchniowo, tym większa izolacyjność akustyczna od dźwięków powietrznych.

Własności do izolowania obniża perforowanie powierzchni sufitowej. Wszelkie otwory pod oświetlenie, wentylację, czujniki, czy głośniki obniżają całkowitą izolacyjność akustyczną od 3 do 12 dB. Otwory takie należy zabezpieczać i minimalizować ich liczbę na powierzchni sufitu.

Przykłady parametrów dla różnych technologii sufitów:

R'A1 = 1 dB — perforowane sufity

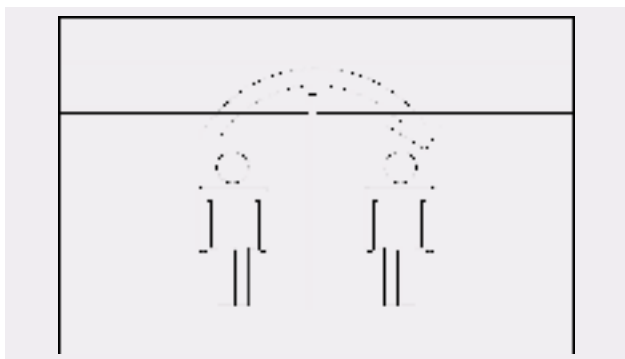
R'A1 = 12 dB — bardzo lekkie sufity z wełny mineralnej

R'A1 = 18 dB — rastrowe sufity z wełny mineralnej

R'A1 = 35 dB — lite sufity np. gipsowe.

Izolacyjność akustyczna wzdłużna sufitu

Izolacyjność akustyczna wzdłużna D'_{ncw} sufitu określa zdolność sufitu do ograniczenia przenoszenia dźwięków przestrzenią międzystropową ponad ścianką działową z pomieszczenia do pomieszczenia. Parametr ocenia całość układu konstrukcyjnego dwóch sufitów w pomieszczeniach i przestrzeni nad ścianką w jednostce dB.

Niska izolacyjność akustyczna wzdłużna sufitu obniża izolacyjność akustyczną ściany między pomieszczeniami. Przenoszenie boczne występuje w przestrzeni międzysufitowej, jak i w przestrzeni pod podłogą odniesioną. Sufit, aby nie obniżał izolacyjności akustycznej przegrody, musi mieć izolacyjność wzdłużną równą izolacyjności akustycznej $R'A1$ przegrody pionowej. W praktyce sufity podwieszane obniżają izolacyjność akustyczną ściany o 3-5 dB. W rozwiązaniach specjalnych dla zwiększenia ograniczenia propagacji przestrzeni międzystropową stosuje się dodatkowe systemy blokowania.

Przykłady parametru dla różnych technologii sufitów:

- $D'_{ncw} = 0$ dB – sufity perforowane
- $D'_{ncw} = 15$ dB – lekkie sufity rastrowe rozbielalne
- $D'_{ncw} = 22$ dB – sufity rastrowe w A klasie pochłaniania dźwięku
- $D'_{ncw} = 33$ dB – średnio ciężkie sufity w B klasie pochłaniania dźwięku
- $D'_{ncw} = 40$ dB – ciężkie sufity o niskich własnościach dźwiękochłonnych

Poziom dźwięku a izolacyjność akustyczna

Dobór izolacyjności akustycznej sufitu jest zależny od hałasu obciążającego ścianę i sufit. Hałas obciążający w pomieszczeniach to głównie hałas bytowy, głos osób, dźwięki generowane przez urządzenia pracujące w pomieszczeniu. Poziom dźwięku, jaki obciąża pomieszczenie, ocenia się na podstawie liczby i głośności źródeł, jakie znajdują się w pomieszczeniu. Ocena głośności wykonywana jest pomiarowo lub przez szacunki. Urządzenia wyposażenia tech-

nicznego w swojej dokumentacji, specyfikacji parametrów, posiadają podany poziom emisji hałasu.

Określenie wskaźnika izolacyjności akustycznej od dźwięków powietrznych i izolacyjności akustycznej wzdłużnej odbywa się według następującej procedury:

$$R'A1_{cat} = L_{obc} - L_{wym} \text{ [dB]}$$

$$D'_{ncw} = L_{obc} - L_{wym} \text{ [dB]}$$

$R'A1_{cat}$ – całkowity wskaźnik izolacyjności akustycznej przegrody [dB]

D'_{ncw} – wskaźnik izolacyjności akustycznej wzdłużnej [dB]

L_{obc} – hałas obciążający, prognozowany poziom dźwięku [dB]

L_{wym} – poziom dźwięku wymagany w pomieszczeniu wg jego przeznaczenia [dB].

Związek między hałasem obciążającym a izolacyjnością akustyczną jest liniowy. Im większy hałas, tym wyższą izolacyjność akustyczną wyrażoną w decybelach musi mieć stosowana przegroda.

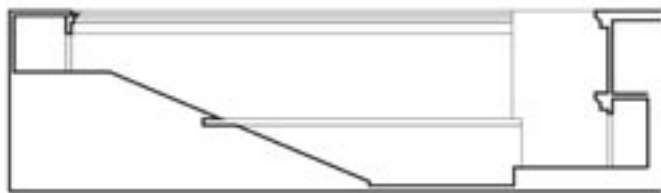
Typowe problemy, jakie tworzy zbyt niska izolacyjność akustyczna sufitu

Nieprawidłowy dobór wskaźnika izolacyjności akustycznej sufitu powoduje obniżenie komfortu akustycznego pomieszczeń. Sufity mogą izolować dźwięki z przestrzeni międzystropowej w sposób niedostateczny. Do pomieszczenia dostaje się wtedy hałas z odległych pokoi lub pomieszczeń technicznych oraz niesiony instalacją, np. wentylacyjną. Nieodpowiednia izolacyjność wzdłużna sufitu powoduje powstawanie przesłuchów bocznych. Zbyt „słaby” sufit niweluje zdolności izolacyjne przegrody poziomej między pomieszczeniami. W pomieszczeniach biurowych z lekkimi, np. gipsowymi ściankami działowymi sufit może zdecydować o przenoszeniu dźwięków z pomieszczenia do pomieszczenia. Przy obciążeniu głośnymi dźwiękami chwilowymi (hałas syreny, silny dzwonek telefonu) dobór izolacyjności akustycznej sufitu dokonywany jest według wartości maksymalnej poziomu hałasu. Własności izolacyjne sufitów dobiera się głównie według rodzaju i poziomu obciążenia hałasem występującym najczęściej i najdłużej.

► MGR INŻ. WIBROAKUSTYK JACEK DANIELEWSKI

Fabryka Ciszy • www.akustyka.pl

Otwarte Spotkania z Akustyką w Architekturze

2005/2006

Poznań
Wrocław
Warszawa
Kraków
Katowice

► Nie zawsze wanna niezbędna, czyli piwnice do wykorzystania – cz. II

W poprzednim numerze IB prezentowaliśmy możliwości zabezpieczenia przeciwwilgociowego pomieszczeń piwnicznych, gdy nie ma szans na odkopanie ścian zewnętrznych budynku. Jednakże zawsze, gdy tylko istnieje możliwość wykonania izolacji pionowej ścian zewnętrznych piwnic od zewnątrz, to należy bezwzględnie z niej skorzystać. Wykonanie (lub odtworzenie starej) izolacji przeciwwilgociowej lub przeciwwodnej od zewnątrz jest, z technicznego punktu widzenia, korzystniejsze niż uszczelnianie od wewnątrz.

Prace, w takim przypadku, rozpoczyna się od wykonania wykopu. Powinien on być ograniczony do niezbędnego minimum. Jego głębokość może maksymalnie dochodzić do górnego poziomu ławy fundamentowej. Zejście z wykopem poniżej górnej krawędzi ławy fundamentowej grozi wypchnięciem gruntu spod tej ławy i gwałtownym osiadaniami budynku prowadzącym do uszkodzenia jego konstrukcji. Jeżeli poziom posadzki piwnicy znajduje się wyżej niż górna krawędź ławy fundamentowej, to wystarczy wykonać wykop na głębokość sięgającą poziomu tej właśnie posadzki. Minimalna szerokość wykopu pozwalająca na wykonywanie prac izolacyjnych to 60 cm. Jeżeli głębokość wykopu przekracza 1 m, należy zabezpieczyć ścianę z gruntu przed osuwaniem się, zgodnie z obowiązującymi przepisami BHP. Dodatkowo wykop należy zabezpieczyć przed możliwością zalewania wodą, a ziemi z wykopu nie powinno się składować bezpośrednio nad jego krawędzią, zwłaszcza gdy nie stosuje się zabezpieczeń.

Po wykonaniu wykopu i jego zabezpieczeniu, należy oczyścić powierzchnię ściany z resztek gruntu, zerwać pozostałości starej izolacji (jeżeli była), skuć nierówności, rozkuć ustabilizowane rysy, usunąć uszkodzone, skorodowane fragmenty materiału konstrukcyjnego. Jeżeli są to spoiny między cegłami, to należy je usunąć na głębokość nie większą niż 2 cm.

Po odsłonięciu ściany należy zbadać jej wilgotność. Jeżeli wzrasta ona wraz z głębokością, to mamy do czynienia z klasycznym przypadkiem podciągania kapilarnego wilgoci. Wówczas w poziomie posadzki, od wewnątrz (z pomieszczenia piwnicy) lub od zewnątrz (z wykopu) należy wykonać izolację poziomą przy zastosowaniu płynu do iniekcji zawilgoconych murów **Ceresit CO 81** według technologii przedstawionej w poprzednim numerze IB.

Po zakończeniu iniekcji, należy wyrównać oczyszczoną powierzchnię ściany, uzupełnić ubytki głębsze niż 5 mm przy użyciu zaprawy cementowej modyfikowanej emulsją **Ceresit CC 81**, również według technologii przedstawionej w poprzednim numerze IB. Materiał ten można też wykorzystać do wykonania fasety (wyoblenia) w styku ściany z odsadzką ławy fundamentowej. Rekomendowany promień fasety to 4-6 cm. Wyoblenie wklęsłych naroży i zfazowanie wypukłych jest niezbędnym zabiegiem poprzedzającym nałożenie powłok izolacyjnych. Przy nakładaniu, w narożach wklęsłych, powłoki są nanoszone zbyt grubo, co często powoduje powstanie rys skurczowych, a na narożach wypukłych – pocieniane, co z kolei obniża ich skuteczność. Ponadto trzeba pamiętać, że wszelkie naroża elementów konstrukcyjnych, to miejsca koncentracji naprężeń i odkształceń.

Po wyrównaniu powierzchni ściany, można na niej wykonać izolację. Jeżeli ściana jest wilgotna, czyli gdy po dotknięciu jej suchą dłonią jest wyczuwalne zawilgocenie, to nie wolno stosować izolacji bitumicznych. Mokre czy wilgotne podłoże bardzo skutecznie obniża przyczepność materiałów bitumicznych. Dotyczy to zarówno materiałów rozpuszczalnikowych, jak i dyspersji wodnych. Izolacje bitumiczne skutecznie odspaja woda dostająca się pod nie, nawet jeżeli układane były na suchym, w danym momencie, podłożu.

Jeżeli czas nie jest naszym przeciwnikiem, można ewentualnie pozostawić odsłoniętą ścianę na dłuższy czas, aby wyschła. Gdy jednak ścigamy się z czasem, to izolację pionową ściany można wykonać przy użyciu powłoki **Ceresit CR 166**. Sposób aplikacji powłoki jest opisany powyżej. Przed nałożeniem powłoki **CR 166**, można wyszpachlować nierówności o głębokości do 5 cm, przy użyciu produktu o symbolu **Ceresit CR 65**. Grubość powłoki izolacyjnej zależy od zagrożenia oddziaływaniem wody gruntowej i powinna wynosić 2-3 mm. Wykonaną izolację należy chronić przed bezpośrednim nastończeniem, a do momentu stwardnienia – również przed deszczem.

Alternatywnym rozwiązaniem jest zabezpieczenie zawilgoconej ściany warstwą powłoki uszczelniającej **CR 65**. Gdy odsłonięta ściana jest zabezpieczona powłoką z **CR 65**

lub jest na tyle sucha, że można ją zabezpieczyć przy użyciu materiałów bitumicznych, jej powierzchnię trzeba zagruntować przy użyciu emulsji bitumicznej **Ceresit CP 41** rozcieńczonej wodą w stosunku 1:1. Przed zagruntowaniem podłoża, ubytki w jego powierzchni o głębokości do 5 mm wyszpachlować masą bitumiczną **Ceresit CP 43**.

W przypadku zagrożenia ściany piwnicy tylko wilgocią gruntu, na zagruntowaną ścianę można nałożyć trzy warstwy nierozcieńczonej emulsji **CP 41** za pomocą pędzla lub natrysku. Kolejną warstwę nakłada się po wyschnięciu poprzedniej. Alternatywnie, po wyschnięciu gruntu, na powierzchnie ściany, można nałożyć powłokę izolacyjną z masy **Ceresit CP 43** w ilości 4 kg/m².

Gdy ściana jest zagrożona bezpośrednim oddziaływaniem wody gruntowej, która nie wywiera ciśnienia, zużycie masy **CP 43** wyniesie 5 kg/m². W przypadku oddziaływania wody pod ciśnieniem (nie większym niż 3 m słupa wody), zużycie produktu wyniesie 6 kg/m².

Przed wykonaniem powłoki, masę **CP 43** można wykorzystać do wykonania fasety w styku ściany piwnicy z odsadzką fundamentową. Rekomendowany promień takiego wyoblenia to 2-3 cm. W przypadku wykonania grubszej fasety, na powierzchni ułożonej masy mogą pojawić się rysy skurczowe. Ponadto powierzchniowe wyschnięcie powłoki izolacyjnej może też uniemożliwić odparowanie wody z warstw spodnich, skutkiem czego będzie brak dostatecznej przyczepności do podłoża.

Po upływie około tygodnia, jeżeli jest przewidywane docieplenie pomieszczeń piwnicznych, do wykonanej izolacji można kleić płyty styropianowe za pomocą masy bitumicznej **Ceresit CP 43**. Jeżeli docieplenie nie jest przewidziane, to wykop można po tym czasie po prostu zasypać, chroniąc wykonaną izolację przed uszkodzeniem mechanicznym przez osłonięcie lub zasypywanie piaskiem.

CP 43 jest materiałem dwuskładnikowym, który trzeba starannie wymieszać wiertarką z mieszadłem. Materiał nakłada się na podłoże warstwami przy użyciu pacy metalowej. Rekomenduje się nakładanie przynajmniej 2-3 warstwami. W przypadku izolacji o większej grubości (zużycie 5-6 kg/m²) i niejednorodności ściany (ściana z różnych materiałów, żle wymurowania, spękana), rekomenduje się wtopienie w pierwszą warstwę siatki z włókna szklanego jako dodatkowego zbrojenia.

Po wykonaniu izolacji, w ciągu 72 godzin wykop należy zasypać, chroniąc powłokę z **CP 43** przed uszkodzeniem mechanicznym. Jako ochrona mogą posłużyć płyty ze styropianu ekstrudowanego klejone za pomocą **CP 43**, w przypadku wykonywania izolacji termicznej ścian albo płaskie, grube folie,

ewentualnie grubsze tkaniny techniczne. Do osłony izolacji tego typu nie wolno stosować rozpowszechnionych ostatnio folii kubełkowych, które uszkadzają powierzchnię izolacji.

Jeżeli mamy do czynienia ze ścianą narażoną tylko na oddziaływanie wilgoci gruntowej i widoczne są na niej ślady starej izolacji bitumicznej typu powłokowego, które dobrze przylegają do podłoża, to roboty izolacyjne można ograniczyć do renowacji starej izolacji. W tym celu należy bardzo starannie oczyścić powierzchnie ścian z wszelkich zabrudzeń oraz usunąć te fragmenty izolacji, które tuszczą się i słabo przylegają do podłoża. Po wyschnięciu ściany, gruntuje się ją rozpuszczalnikowym gruntem bitumicznym **Ceresit CP 16**. Preparat nanosi się za pomocą szczotki dekarskiej. Jego zużycie wynosi około 0,3 l/m². Po wyschnięciu warstwy gruntującej, czyli upływie co najmniej 12 godzin na zagruntowane podłoże, należy nanieść w dwóch warstwach rozpuszczalnikową powłokę bitumiczną **Ceresit CP 17**. Materiał ten również nakłada się za pomocą szczotki dekarskiej. Drugą warstwę układa się po wyschnięciu pierwszej. Czas schnięcia jednej warstwy może dochodzić nawet do 24 godzin. Orientacyjne zużycie **CP 17**, w zależności od równości podłoża, wynosi od 0,4 do 0,7 l/m².

Po wyschnięciu drugiej warstwy powłoki, można przystąpić do zasypywania wykopu. Powłoki izolacyjne wykonane na bazie produktów **CP 16** i **CP 17**, jak i inne powłoki bitumiczne wymagają ochrony przed mechanicznym uszkodzeniem przy zasypywaniu. Ochronę taką może stanowić folia z tworzywa sztucznego, z wyjątkiem folii kubełkowych lub warstwa tkaniny technicznej. Wykonanie izolacji na bazie **CP 16** i **CP 17** uniemożliwia jednak, ze względu na zawartość rozpuszczalnika, użycie płyt styropianowych jako jednoczesnego ocieplenia ścian piwnic i zabezpieczenia powłok przed uszkodzeniem.

Po zainstalowaniu ściany piwnicy od zewnątrz i wykonaniu w niej przepony poziomej, na powierzchni wewnętrznej – celem osuszenia – należy zastosować, tam gdzie jest to technicznie możliwe, system tynków renowacyjnych Ceresit według zasad opisanych w poprzednim numerze IB.

Henkel Polska Sp. z o.o.

ul. Domaniewska 41, 02-672 Warszawa

Centralny Dział Obsługi Klienta:

tel.: 041 371 01 00 faks: 041 374 22 22

www.ceresit.pl, infolinia: 0 800 120 241

► Klasy odporności ogniowej urządzeń wentylacyjnych wchodzących w skład systemów zabezpieczenia przeciwpożarowego

W ciągu ostatnich kilku lat Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN) opublikował wiele norm dotyczących klasyfikacji w zakresie odporności ogniowej lub odporności na działanie wysokiej temperatury wyrobów budowlanych, w tym urządzeń wentylacyjnych wchodzących w skład systemów zabezpieczenia przeciwpożarowego. Z uzyskanych informacji wynika, że w najbliższym czasie planowane jest uchwalenie kolejnych norm EN z tego zakresu. Większość opublikowanych dokumentów normatywnych została przetłumaczona na język polski i wydana jako normy PN, pozostała część została wprowadzona do zbioru polskich norm metodą uznaniową, polegającą na tłumaczeniu jedynie tytułu normy przy zachowaniu całej jej treści w języku oryginału. Pracujące w sposób ciągły Komitety Techniczne działające przy PKN kontrolują aktualny stan zaawansowania przygotowywanych obecnie norm europejskich, w celu natychmiastowego wprowadzenia nowej normy EN do zbioru PN bezpośrednio po jej uchwaleniu przez CEN. Nowe normy, a zwłaszcza te, które są obecnie na etapie uchwalania w CEN, wprowadzają nowe zasady określania klasyfikacji ogniowej i sposobu jej oznaczania. Poza typowym symbolem klasy odporności ogniowej (np. EI 60) zostały wprowadzone dodatkowe oznaczenia symbolizujące dopuszczalny sposób montażu, sposób sterowania, zakres dopuszczalnego podciśnienia itd.

Poniżej przedstawiono, dla poszczególnych grup wyrobów, sposoby przedstawiania klas odporności ogniowej lub odporności na działanie wysokiej temperatury urządzeń wentylacyjnych, wchodzących w skład grawitacyjnych i mechanicznych systemów wentylacyjnych, które już obowiązują lub zaczną obowiązywać w niedługim czasie.

Przewody wentylacyjne i przeciwpożarowe kłapy odcinające

W przypadku przewodów wentylacyjnych oraz przeciwpożarowych kłap odcinających charakteryzujących się określoną odpornością ogniową mamy do czynienia z najbardziej klarowną sytuacją. Normy badawcze dotyczące tych wyrobów zostały wprowadzone do zbioru PN, a od ich publikacji minęły

trzy lata. Wprawdzie nie ukazały się jeszcze normy klasyfikacyjne, ale podstawowe zasady klasyfikacji są znane, ponieważ umieszczone zostały w opublikowanych normach PN-EN 1366-1:2001 i PN-EN 1366-2:2001.

Znajdujący się obecnie na etapie uchwalania dokument EN 13501-3 uwzględnia rozszerzenie znanej nam klasyfikacji o symbole, informujące o tym, czy wyrób wykazuje odporność ogniową przy oddziaływaniu warunków pożarowych z obu stron, czy też tylko z jednej oraz mówiące o pozycji wbudowania (pionowa czy pozioma). Przykładowe oznaczenie klasy odporności ogniowej tych wyrobów będzie wyglądało w następujący sposób:

EI 60 (v_e h_o i ↔ o) S

gdzie:

- E – oznaczenie szczelności ogniowej
- I – oznaczenie izolacyjności ogniowej
- 60 – czas spełnienia wymagań, w minutach; pozostałe opcje: 15, 20, 30, 45, 90, 120, 180 i 240
- v_e – dopuszczalny montaż w pozycji pionowej
- h_o – dopuszczalny montaż w pozycji poziomej
- i ↔ o – potwierdzenie spełnienia wymagań przy działaniu ognia zarówno od wewnątrz jak i od zewnątrz (w przypadku kłap dotyczy oddziaływania z obu stron); pozostałe opcje: „i → o” (działanie ognia od wewnątrz) oraz „o → i” (działanie ognia od zewnątrz)
- S – oznaczenie dymoszczelności.

Przewody oddymiające

W przypadku przewodów oddymiających zmiany będą miały bardziej rewolucyjny charakter. Podstawową zmianą będzie wyróżnienie dwóch grup przewodów oddymiających:

- przeznaczonych do obsługi tylko jednej strefy pożarowej,
- przeznaczonych do obsługi więcej niż jednej strefy pożarowej.

W pierwszym przypadku badania odporności ogniowej prowadzone będą przy stałej temperaturze nagrzewania wynoszącej 300°C lub 600°C, w drugim – przy standardowej krzywej nagrzewania wg PN-EN 1363-1:2001.

Znajdujący się obecnie na etapie uchwalania projekt normy prEN 13501-4 uwzględnia następujący sposób oznaczenia klasy odporności ogniowej przewodów oddymiających obsługujących tylko jedną strefę pożarową:

E₆₀₀ 60 (v_e h_o 1000) S single

gdzie:

E₆₀₀ – oznaczenie szczelności ogniowej (indeks „600” oznacza temperaturę oddziaływania); pozostałe opcje: E₃₀₀

60 – czas spełnienia wymagań, w minutach; pozostałe opcje: 30, 90, 120

v_e – dopuszczalny montaż w pozycji pionowej

h_o – dopuszczalny montaż w pozycji poziomej

1000 – dopuszczalne podciśnienie w instalacji, w paskalach; pozostałe opcje: 500 i 1500

S – oznaczenie dymoszczelności

single – dopuszczalny montaż w instalacjach obsługujących tylko jedną strefę pożarową.

W przypadku przewodów obsługujących więcej niż jedną strefę pożarową, oznaczenie klasy odporności ogniowej będzie wyglądało w sposób następujący:

EI 60 (v_e h_o 1000) S multi

gdzie:

E – oznaczenie szczelności ogniowej

I – oznaczenie izolacyjności ogniowej

60 – czas spełnienia wymagań, w minutach; pozostałe opcje: 30, 90, 120

v_e – dopuszczalny montaż w pozycji pionowej

h_o – dopuszczalny montaż w pozycji poziomej

1000 – dopuszczalne podciśnienie w instalacji, w paskalach; pozostałe opcje: 500 i 1500

S – oznaczenie dymoszczelności

multi – dopuszczalny montaż w instalacjach obsługujących więcej niż jedną strefę pożarową.

Kłapy odcinające do przewodów oddymiających

W przypadku kłap odcinających stosowanych w instalacjach oddymiających, skala przeobrażeń jest największa. Z dostępnych projektów norm wynika bowiem, że oprócz oznaczeń informujących o możliwej pozycji wbudowania, dopuszczalnego podciśnienia oraz podziału na urządzenia do obsługi tylko jednej strefy pożarowej lub więcej niż jednej strefy, wprowadzone będą dodatkowe symbole dotyczące: dopuszczalnego montażu bezpośrednio na przewodzie, stosowania w instalacjach mieszanych (instalacjach wykorzystywanych na co dzień do wietrzenia, a w przypadku pożaru – do odprowadzania dymu i ciepła) oraz możliwości sterowania zdalnego podczas trwania pożaru.

Znajdujący się obecnie na etapie uchwalania projekt normy prEN 13501-4, uwzględnia następujący sposób oznaczenia klasy odporności ogniowej kłap odcinających stosowanych w instalacjach oddymiających:

EI 90 (v_{edw} h_{odw} 1000 i ↔ o C₃₀₀) S MA multi

gdzie:

E – oznaczenie szczelności ogniowej (w przypadku urządzeń obsługujących tylko jedną strefę pożarową symbol będzie uzupełniony indeksem informującym o dopuszczalnej temperaturze oddziaływania: E₃₀₀ lub E₆₀₀)

I – oznaczenie izolacyjności ogniowej (w przypadku urządzeń obsługujących tylko jedną strefę pożarową wymaganie izolacyjności nie będzie musiało być spełnione)

90 – czas spełnienia wymagań, w minutach; pozostałe opcje: 30, 60, 120

v_{edw} – dopuszczalny montaż w pozycji pionowej zarówno w przegrodzie budowlanej, jak i bezpośrednio na przewodzie; pozostałe opcje: „v_{ed}” (montaż bezpośrednio na przewodzie), „v_{ew}” (montaż w przegrodzie budowlanej)

h_{odw} – dopuszczalny montaż w pozycji poziomej zarówno w przegrodzie budowlanej, jak i bezpośrednio na przewodzie; pozostałe opcje: „h_{ed}” (montaż bezpośrednio na przewodzie), „h_{ew}” (montaż w przegrodzie budowlanej)

1000 – dopuszczalne podciśnienie w instalacji, w paskalach; pozostałe opcje: 500 i 1500

i ↔ o – potwierdzenie spełnienia wymagań przy działaniu ognia zarówno od wewnątrz, jak i od zewnątrz; pozostałe opcje: „i → o” (działanie ognia od wewnątrz) oraz „o → i” (działanie ognia od zewnątrz)

C₃₀₀ – dopuszczalny montaż w instalacjach wykorzystywanych jedynie w przypadku pożaru (300 oznacza liczbę cykli otwarć, w przypadku kłap stosowanych w instalacjach mieszanych należy przeprowadzić badanie 10 000 otwarć – opcja „C_{10 000}”)

S – oznaczenie dymoszczelności

MA – oprócz otwarcia automatycznego po odebraniu sygnału z instalacji sygnalizacji pożaru możliwe również otwarcie zdalne z pomieszczenia centrali; pozostałe opcje: „AA” (otwarcie wyłącznie automatyczne po odebraniu sygnału z instalacji sygnalizacji pożaru)

multi – dopuszczalny montaż w instalacjach obsługujących więcej niż jedną strefę pożarową; pozostałe opcje: „single” (montaż wyłącznie w instalacjach obsługujących tylko jedną strefę pożarową).

Kurtyny dymowe

W opublikowanym dokumencie zharmonizowanym EN 12101-1 oraz w projekcie normy klasyfikacyjnej prEN 13501-4 zostały

ustalone zasady klasyfikacji ogniowej kurtyn dymowych podwieszanych pod stropem pomieszczeń, dzielących strefę pożarową na poszczególne strefy dymowe. Ww. dokumenty normatywne przewidują dokonywanie oceny kurtyn poprzez nadanie klasy stabilności w warunkach pożarowych w sposób następujący:

D₆₀₀ 30 lub DH 30

gdzie:

D₆₀₀ – oznaczenie stabilności w warunkach oddziaływania temperatury 600 °C

DH – oznaczenie stabilności przy standardowych warunkach nagrzewania wg PN-EN 1363-1:2001

30 – czas spełnienia wymagań, w minutach; pozostałe opcje: 60, 90, 120, A (A – czas powyżej 120 min deklarowany przez producenta i potwierdzony badaniem ogniowym).

Kłapy dymowe

W uchwalonym dokumencie zharmonizowanym EN 12101-2 oraz w projekcie normy klasyfikacyjnej prEN 13501-4 zostały ustalone zasady klasyfikacji ogniowej kłap dymowych stosowanych do grawitacyjnego odprowadzania dymu i ciepła z pomieszczeń objętych pożarem. Zgodnie z EN 12101-2 klasę odporności na działanie wysokiej temperatury określać się będzie w sposób następujący:

B 300 lub B 600 lub B A

gdzie:

B 300 – oznaczenie odporności na działanie temperatury 300 °C w czasie 30 minut

B 600 – oznaczenie odporności na działanie temperatury 600 °C w czasie 30 minut

B A – oznaczenie odporności na działanie temperatury A °C w czasie 30 minut.

Nieco inaczej sprawę klasyfikacji przedstawia projekt normy prEN 13501-4. Ale również w tym dokumencie symbol „B” oznacza odporność na działanie wysokiej temperatury (określony tutaj jako skuteczność działania w wysokiej temperaturze). Samo oznaczenie klasy zmienia się nieznacznie i przedstawia się w sposób następujący:

B₃₀₀ 30 lub B₆₀₀ 30 lub B_Θ 30

gdzie:

B₃₀₀ 30 – oznaczenie odporności na działanie temperatury 300 °C w czasie 30 minut

B₆₀₀ 30 – oznaczenie odporności na działanie temperatury 600 °C w czasie 30 minut

B_Θ 30 – oznaczenie odporności na działanie temperatury Θ °C w czasie 30 minut.

Wentylatory oddymiające

W opublikowanym dokumencie zharmonizowanym EN 12101-3:2002 zostały zawarte zasady oceny skuteczności działania wentylatorów oddymiających w wysokiej temperaturze. Ww. norma uwzględni kilka możliwych klas skuteczności działania wentylatorów w wysokiej temperaturze, a sposób ich przedstawienia zgodnie z prEN 13501-4 wygląda następująco:

F₂₀₀ 120
F₃₀₀ 60
F₄₀₀ 120 lub F₄₀₀ 90
F₆₀₀ 60
F₈₄₂ 30

gdzie:

F – oznaczenie skuteczności działania w wysokiej temperaturze (indeks informuje nas o wysokości dopuszczalnej temperatury)

30, 60, 90, 120 – czas spełnienia wymagań, w minutach.

Podsumowanie

Przedstawione powyżej zasady klasyfikacji ogniowej urządzeń wentylacyjnych wykorzystywanych, jako elementy zabezpieczenia przeciwpożarowego, uświadamiają nam skalę przeobrażeń, które będą musiały przejść nasze przepisy i uregulowania prawne. Wprowadzenie norm EN do zbioru PN samo w sobie nie załatwi sprawy, nawet gdyby tłumaczenie zostało wykonane perfekcyjnie. W ślad za uchwaleniem nowych norm powinny pójść zmiany w polskich przepisach. Nowe klasy odporności ogniowej oraz klasy skuteczności działania w wysokiej temperaturze poszczególnych urządzeń powinny mieć swoje odniesienie w warunkach technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Wszystko to wymaga ogromnego nakładu pracy oraz znacznych środków finansowych i z pewnością zajmie nam kilka najbliższych lat.

► MGR INŻ. PIOTR GŁĄBSKI

Instytut Techniki Budowlanej, Zakład Badań Ogniowych

OD REDAKCJI:

Na następnych stronach przedstawiamy informację Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego o katastrofach budowlanych, które wydarzyły się w roku 2004 w różnych sektorach budownictwa. Z problemem katastrof ściśle związana jest kwestia zawodowej odpowiedzialności inżynierów budownictwa. Dlatego chcemy bliżej przyjrzeć się określonym przypadkom katastrof i późniejszych ich konsekwencji dla projektantów, wykonawców i kierowników budów. W ramach samorządu zawodowego działają dwa organy: Krajowy Sąd Dyscyplinarny i Krajowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej na co dzień zajmujące się tym problemem i dlatego w jednym z najbliższych numerów IB zaprezentujemy konkretne już sytuacje, które dotknęły członków PIIB. Niezależnie od tego zwracamy się do Państwa z prośbą o informację o interesujących, wartych publicznej prezentacji, przypadkach katastrof budowlanych. Miesięcznik Inżynier Budownictwa dociera również do urzędów, których roli w takich zdarzeniach nie można pomijać. Może dzięki wymianie doświadczeń uda się uniknąć przynajmniej jednej (w ubiegłym roku 184) katastrofy budowlanej.

► Katastrofy budowlane w 2004 roku

Terenowe organy nadzoru budowlanego zgłosiły w 2004 roku do rejestru Departamentu Inspekcji Budowlanej 187 katastrof, które wydarzyły się w budownictwie mieszkaniowym, przemysłowym, gospodarczym i transportowym w trakcie budowy lub eksploatacji obiektów.

użytkowania obiektu; 64 katastrofy - 34,2% katastrof.

Główne przyczyny katastrof:

- wybuch gazu: ziemnego, propan-butanu, przemysłowego, który spowodował 8 katastrof budowlanych,
- zdarzenia losowe (wiatr, deszcz,

objektów, błędy wykonawcze (także przy wykonywaniu robót rozbiórkowych), brak zapewnienia odpowiedniego nadzoru nad wykonywaniem robót budowlanych, które spowodowały 85 katastrof. Biorąc pod uwagę okres użytkowania (wiek) obiektów, które uległy katastrofom w 2004 r. z ogólnej liczby 187 katastrof:

- w obiektach użytkowanych poniżej 10 lat wystąpiło – 5,3% katastrof
- w obiektach użytkowanych w okresie 10-70 lat wystąpiło – 40,3% katastrof
- w obiektach użytkowanych powyżej 70 lat wystąpiło – 27,9% katastrof
- w obiektach wyłączonych z użytkowania wystąpiło – 12,9% katastrof.

W okresie użytkowania obiektów katastrofy budowlane spowodowane są przeważnie przez: niewłaściwą eksploatację obiektów budowlanych, związaną z nieprzeprowadzaniem okresowych przeglądów i remontów, co w dłuższym okresie skutkuje zniszczeniem konstrukcji, instalacji i w efekcie może spowodować zagrożenie katastrofą. Przyczynami takich zdarzeń są między innymi:

- przeciążenie elementów konstrukcyjnych (śniegiem, zbożem),
- uszkodzenie elementów drewnianych konstrukcji więźby dachowej spowodowane erozją biologiczną,
- zmęczenie i zużycie materiału wyrobów, z których były wykonane (zwietrzałe cegły, ubytki tynków, wykruszone spoiny),

Rodzaj budownictwa	Rok 2004
1. Budownictwo mieszkaniowe, w tym:	80
• w czasie użytkowania	64
• w czasie budowy	16
2. Budownictwo przemysłowe, w tym:	31
• w czasie użytkowania	26
• w czasie budowy	5
3. Budownictwo gospodarcze, w tym:	48
• w czasie użytkowania	44
• w czasie budowy	4
4. Budownictwo inne, w tym:	28
• w czasie użytkowania	21
• w czasie budowy	7
Razem w budownictwie:	187

Najwięcej katastrof budowlanych zaistniało w budownictwie mieszkaniowym: 80 katastrof – 42,8%, z czego większość miała miejsce podczas

śnieg, pożar, wybuch pieca c.o., uderzenie pioruna i inne), które spowodowały 94 katastrofy,

- inne: techniczne starzenie się

I. Liczba katastrof zaistniałych w 2004 roku:		187
1) w istniejących obiektach – ogółem:	155	
w tym:		
– podczas użytkowania obiektów (bez uwzględnienia wypadków losowych i wybuchu gazu),	31	
– w obiektach wyłączonych z użytkowania	22	
2) podczas prowadzenia robót budowlanych (budowa, remont, roboty rozbiórkowe) - ogółem:	32	w tym:
w tym:		– 2 katastrofy wystąpiły w obiektach wyłączonych z użytkowania (podczas robót rozbiórkowych)
– podczas budowy (nowych obiektów),	25	– 7 spowodowanych zdarzeniami losowymi
– podczas robót remontowych (rozbiórek)	7	– 1 spowodowana kradzieżą elementów stalowych (istniej. ob.)
3) wywołanych wybuchem gazu – razem:	8	wszystkie wystąpiły w obiektach użytkowanych
w tym:		
– wywołanych wybuchem gazu ziemnego	1	
– wywołanych wybuchem propan-butanu	7	
– wywołanych biogazem	-	
4) spowodowanych zdarzeniami losowymi (np. wiatr, pożar, powódź itp.)	94	w tym:
		– 84 w obiektach użytkowanych
		– 10 w czasie budowy
II. Poszkodowani wskutek katastrof ogółem:		67
w tym: – zabici: 19	– 11 w obiektach użytkowanych	
	– 8 podczas prowadzenia robót budowlanych	
– ranni: 48	– 37 w obiektach użytkowanych	
	– 11 podczas prowadzenia robót budowlanych	

Katastrofą budowlaną jest niezamierzone, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, a także konstrukcyjnych elementów rusztowań, elementów formujących, ścianek szczelnych i obudowy wykopów (art. 73 ust. 1 ustawy – Prawo budowlane).

Osoby winne za powstanie katastrofy budowlanej podlegają odpowiedzialności zawodowej oraz karnej. Odpowiedzialność zawodowa dotyczy osób pełniących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie: projektanta, kierownika budowy (robót), inspektora nadzoru inwestorskiego, którzy posiadają odpowiednie uprawnienia budowlane i są członkami właściwej okręgowej izby zawodowej.

- samowolny demontaż elementów konstrukcyjnych przez „złomiarzy”,
- podmycie elementów konstrukcyjnych w budownictwie wodnym,
- wpływ eksploatacji górniczej oraz brak zabezpieczenia przed eksploatacją górniczą,
- brak zabezpieczenia ścian szczytowych po rozebraniu budynku sąsiedniego,
- wybuch komina stalowego, turbozespołów, pieca węglowego, awaria automatyki, błąd człowieka przy wykonywaniu robót remontowych,
- wadliwy montaż sufitu podwieszonego,
- dynamiczne oddziaływanie ciężkiego sprzętu samochodowego, wibracje, błąd obsługi w trakcie wykonywania robót sprzętem mechanicznym,
- błędy wykonawcze: brak kotwienia

- belek stropowych, brak należytego usztywnienia ściany szczytowej,
- wstrząsy tektoniczne.
- Katastrofy występujące w czasie budowy wynikają głównie ze złego wykonawstwa (16 katastrof) i braku odpowiedniego nadzoru inwestorskiego (3 katastrofy), a także nieprawidłowości w projektowaniu i programowaniu przedsięwzięć inwestycyjnych. Przykładowe przyczyny takich katastrof, to:
- podkopanie ściany szczytowej,
 - roboty rozbiórkowe prowadzone niezgodnie ze sztuką budowlaną i bez nadzoru,
 - brak zabezpieczenia wykopów,
 - roboty prowadzone bez pozwolenia na budowę,
 - niewłaściwe kotwienie rusztowań,

- samowolne prowadzenie robót rozbiórkowych i rozbiórka nadproży stalowych przez osoby trzecie,
 - brak zachowania rygoru przy montażu rusztowań,
 - niewłaściwy montaż elementów konstrukcyjnych,
 - wady technologiczne elementów prefabrykowanych,
 - rozszalowanie stropu przed związaniem betonu,
 - brak połączenia zbrojenia nadproża z wieńcem budynku.
- Należy podkreślić, że na przestrzeni kilku ostatnich lat odnotowywano spadek liczby katastrof. W 2003 r. odnotowano 126 katastrof, natomiast w 2004 r. ich liczba wzrosła do 187, przy czym 50,2% (94 katastrofy) wywołane były zdarzeniami losowymi.

Działania formalnoprawne organów nadzoru budowlanego, prowadzone w sprawach katastrof zaistniałych w 2004 r.
Działania organów nadzoru budowlanego w tym zakresie, uwzględniły

Wykaz katastrof budowlanych zarejestrowanych w 2004 roku z podziałem na województwa

Lp.	Województwo	Liczba katastrof	Obiekt bud. kubaturowy V < 1000 m ³	Obiekt bud. kubaturowy V > 1000 m ³	Obiekt nie kubaturowy	Liczba zabitych	Liczba rannych	Przeznaczenie obiektu na stały pobyt ludzi	Inne przeznaczenie obiektu
1	dolnośląskie	13	4	7	-	3	-	5	8
2	kujawsko -pomorskie	18	8	10	-	-	5	8	10
3	lubelskie	-	-	-	-	-	-	-	-
4	lubuskie	13	2	6	2	-	4	5	8
5	łódzkie	14	2	4	-	3	5	7	7
6	małopolskie	18	10	8	-	1	4	10	8
7	mazowieckie	43	26	12	-	3	7	20	23
8	opolskie	1	-	1	-	-	-	1	-
9	podkarpackie	7	7	-	-	-	1	5	2
10	podlaskie	3	-	2	-	-	7	-	3
11	pomorskie	5	2	2	-	1	-	-	5
12	śląskie	17	4	2	-	2	4	8	9
13	świętokrzyskie	3	2	1	-	1	1	2	1
14	warmińsko-mazurskie	4	1	1	-	2	-	-	4
15	wielkopolskie	18	14	1	-	3	3	6	12
16	zachodniopomorskie	10	4	5	1	-	5	5	5
	Razem:	187	86	62	3	19	46	82	105

przede wszystkim procedury wynikające z przepisów prawa budowlanego i Kpa i obejmowały:

- niezwłoczne powołanie, po otrzymaniu zawiadomienia o katastrofie budowlanej, komisji w celu ustalenia przyczyn i okoliczności katastrofy oraz zawiadomienie o tym zdarzeniu organu nadzoru budowlanego wyższego stopnia – dotyczy 61 katastrof budowlanych,
 - sporządzenie protokołów z przeprowadzonych oględzin obiektów po katastrofie i nakazanie opróżnienia lub wyłączenia z użytkowania obiektu grożącego zaważeniem oraz zarządzenie umieszczenia informacji o stanie zagrożenia, wykonanie doraźnych zabezpieczeń i usunięcie zagrożenia – dotyczy 61 katastrof,
 - wydanie 66 decyzji administracyjnych określających zakres robót w celu uporządkowania terenu katastrofy i zabezpieczenia obiektu,
 - zlecenie (na koszt inwestora, właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego) sporządzenia ekspertyzy, niezbędnej do wydania decyzji lub do ustalenia przyczyn katastrofy – dotyczy 13 katastrof,
 - nałożenie, w drodze postanowienia, obowiązku dostarczenia ocen technicznych lub ekspertyz – dotyczy 10 obiektów,
 - wydanie 17 decyzji administracyjnych, nakazujących rozbiórkę obiektów lub rozbiórkę elementów uszkodzonych w czasie katastrofy,
 - podjęcie, w 16 przypadkach, przez organ nadzoru budowlanego natychmiastowych działań (na koszt właściciela) celem usunięcia niebezpieczeństwa,
 - wstrzymanie postanowieniem prowadzenia dalszych robót budowlanych – dotyczy 10 przypadków.
- Ponadto w 15 przypadkach zostało sprawdzone wykonanie obowiązków, określonych w decyzjach komisji powołanych po katastrofach, określających zakres i terminy wykonania niezbędnych robót w celu uporządkowania terenu katastrofy i zabezpieczenia obiektu

budowlanego do czasu wykonania robót doprowadzających obiekt do stanu właściwego.

Działania organów nadzoru budowlanego w sprawie odpowiedzialności zawodowej i karnej

W sprawach odpowiedzialności zawodowej w budownictwie orzekają organy samorządu zawodowego na wniosek organu nadzoru budowlanego (art. 97 i 98 Pb).

W odniesieniu do katastrof, które wystąpiły podczas wykonywania robót budowlanych, organy nadzoru budowlanego złożyły do właściwych okręgowych izb zawodowych wnioski o wszczęcie postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej kierowników budowy i robót w 6 przypadkach.

Organy nadzoru budowlanego w związku z niedopełnieniem obowiązków ustawowych nałożyły mandaty karne w 5 przypadkach.

Powyższa analiza i wyniki działań inspekcyjno-kontrolnych prowadzonych przez organy nadzoru budowlanego wskazują, że decydujący wpływ na skalę i zakres występujących katastrof budowlanych wywiera stopień przestrzegania przez uczestników procesu budowlanego (projektanta, kierownika budowy, inspektora nadzoru inwestorskiego, inwestora) – rygorów przepisów prawa budowlanego w zakresie projektowania i prawidłowego przebiegu budowy obiektów budowlanych oraz przez właścicieli, zarządców i użytkowników – rygorów w zakresie utrzymywania obiektów budowlanych.

Dotyczy to m.in.:

- niespełniania wymagań techniczno-technologicznych podczas wykonywania robót budowlanych,
- braku zapewnienia właściwego nadzoru nad kierowaniem i wykonywaniem robót budowlanych,
- niewykonywania niezbędnych robót

Monitoring katastrof budowlanych prowadzi Departament Inspekcji Budowlanej Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego. Informacje o zaistniałych katastrofach przekazują powiatowi inspektorzy nadzoru budowlanego lub wojewódzcy inspektorzy nadzoru budowlanego w ramach zadań i kompetencji określonych w art. 83 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo budowlane.

Postępowanie wyjaśniające w sprawie przyczyn katastrof prowadzi właściwy miejscowo organ nadzoru budowlanego I instancji – powiatowy lub wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego (art. 76 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 74). Postępowanie to może przejść organ wyższego stopnia – wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego oraz Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego (art. 77 ustawy – Prawo budowlane).

Na podstawie informacji przesyłanych przez właściwe organy nadzoru budowlanego z obszaru całego kraju, w Departamencie Inspekcji Budowlanej jest prowadzony rejestr katastrof budowlanych. Ponadto jest sporządzana roczna analiza przyczyn występowania katastrof w Polsce.

konserwacyjnych i remontowych, związanych z zapewnieniem odpowiedniego stanu bezpieczeństwa i technicznego obiektów budowlanych podczas ich użytkowania.

Jednocześnie znaczący, bo ok. 50,2% (94 katastrofy) udział w ogólnej liczbie katastrof mają zdarzenia losowe oraz katastrofy w obiektach technicznie zestarzałych (ok. 27,9%).

Pomimo odnotowywanego stalego na przestrzeni ostatnich lat spadku liczby katastrof, z wyłączeniem zdarzeń

losowych (2001 r. – 327 katastrof, 2002 r. – 167 katastrof, 2003 r. – 126 katastrof).

W tej sytuacji, prowadzone przez organy nadzoru budowlanego działania inspekcyjno-kontrolne, związane z ograniczeniem zagrożenia występowania katastrof budowlanych obejmują szczególnie:

- kontrolę budów i prowadzenia robót budowlanych, w aspekcie ich zgodności z warunkami pozwolenia na budowę i zatwierdzonym projektem budowlanym oraz przestrzegania zachowania bezpieczeństwa i wymagań techniczno-technologicznych podczas wykonywania robót,
- wprowadzone od 2004 r. obowiązkowe kontrole, przeprowadzane po zgłoszeniu

przez inwestora zakończenia obiektu i przed wydaniem pozwolenia na jego użytkowanie, których celem jest sprawdzenie prowadzenia budowy zgodnie z ustaleniami i warunkami określonymi w pozwoleniu na budowę (art. 59a Pb),

- kontrolę użytkowanych obiektów budowlanych, w aspekcie: zapewnienia ich utrzymywania przez właścicieli i zarządców we właściwym stanie technicznym i bezpieczeństwa (rozdz. 6 Pb), ze szczególnym uwzględnieniem dokonywania oceny sprawności i bezpieczeństwa instalacji gazowej (art. 62 ust. 5 Pb), oraz wydawania nakazów wyłączenia z użytkowania obiektów w nieodpowiednim stanie technicznym lub bezpieczeństwa i wydawania nakazów rozbiórki obiektów nienadających się

do remontu, odbudowy lub wykończenia (art. 66 i 67 Pb),

- przeprowadzanie, niezależnie od egzekwowania odpowiedzialności karnej określonej w przepisach prawa budowlanego, postępowań wyjaśniających i wnioskowanie do organów samorządu zawodowego o wszczęcie postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej wobec osób wykonujących samodzielnie funkcje techniczne w budownictwie, które wskutek rażących błędów lub zaniedbań spowodowały zagrożenie katastrofą budowlaną (art. 95 i 97 Pb).

Źródło: GUNB

Wykaz katastrof budowlanych spowodowanych wybuchem gazu w latach 1996-2004

Rok	1996			1997			1998			1999			2000		
	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych
Gaz sieciowy	16	2	Brak danych	6	2	Brak danych	5	1	2	4	3	4	4	-	5
Gaz płynny	16	2	Brak danych	7	3	Brak danych	3	-	3	10	1	19	12	-	13
Biogaz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	32	4		13	5		8	1	5	14	4	23	16	-	18

Rok	2001			2002			2003			2004		
	Liczba katastrof	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba katastrof	Liczba zabitych	Liczba rannych
Gaz sieciowy	4	1	-	3	2	3	1	-	3	1	-	3
Gaz płynny	8	5	-	8	3	6	5	-	8	7	1	15
Biogaz	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Razem	12	6	-	11	5	9	7	-	11	8	1	18